

Przemysły kultury i kreatywne w latach 2017–2021

Cultural and creative industries in 2017–2021

Przemysły kultury i kreatywne w latach 2017–2021

Cultural and creative industries in 2017–2021

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Ośrodek Statystyki Kultury
Statistical Office in Kraków, Centre for Cultural Statistics

pod kierunkiem

supervised by

Agnieszka Szlubowska

Zespół autorski

Editorial team

Ewa Bińczycka, Mariusz Cembruch-Nowakowski, Agnieszka Czekał, Anna Kowacka, Joanna Sanetra-Szeliga, Dominika Skrzypek

Prace redakcyjne

Editorial works

Grzegorz Ruta, Renata Ptak

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Tomasz Brzdąk

Projekt okładki

Cover design

Magdalena Koziak-Podsiadło

ISSN 2956-8633

Publikacja dostępna na stronie internetowej:

Publications available on website:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/kultura>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Przedstawiamy Państwu kolejną publikację poświęconą przemysłom kultury i kreatywnym, które stanowią istotną część gospodarki, zarówno pod względem generowania przychodów, jak i tworzenia miejsc pracy. Rozwijająca się gospodarka kreatywna może być źródłem strukturalnej transformacji gospodarczej i rozwoju społeczno-ekonomicznego. Jej rozwój przekłada się także na inne sektory gospodarki, m.in. turystykę i rekreację. Oprócz skutków gospodarczych przemysły kultury i kreatywne mają również znaczący wpływ społeczny, od tworzenia wyższej jakości życia, zdrowia i dobrostanu po promowanie włączenia społecznego i rozwój lokalnego kapitału społecznego. Jako takie stanowią ważny komponent gospodarki i społeczeństwa XXI w.

Ośrodek Statystyki Kultury Urzędu Statystycznego w Krakowie przygotował publikację, której celem jest prezentacja podstawowych danych i wskaźników charakteryzujących funkcjonowanie przemysłów kultury i kreatywnych w Polsce w latach 2017–2021. Publikacja dostarcza dane na temat liczby podmiotów, pracujących, przeciętnego zatrudnienia i wynagrodzeń oraz wybranych informacji o wynikach finansowych przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych, także na tle zbiorowości przedsiębiorstw niefinansowych oraz dane w zakresie handlu zagranicznego dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi. Niniejsza publikacja stanowi kontynuację publikacji pt.: *Przemysły kultury i kreatywne w latach 2014–2016*, opublikowanej w 2018 r.

Ze względu na nieustanny rozwój kreatywnej gospodarki oraz brak jednoznacznie przyjętych definicji i metodologii badawczych w tym zakresie, przedstawione w niniejszej publikacji rozwiązania będą stale rozwijane i dostosowywane do zmieniającej się dynamicznie rzeczywistości. Autorzy publikacji liczą tym samym na Państwa uwagi i sugestie dotyczące jej zawartości oraz zakresu.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Kraków, grudzień 2023 r.

Preface

We present the next publication about cultural and creative industries, which are an important part of economy in both generating revenues and creating jobs. A developing creative economy can be a source of a structural transformation of the economy and socio-economic development. Its development also translates into other sectors of the economy, among others tourism and recreation. In addition to their economic impacts, cultural and creative industries also have significant social impacts, from creating higher quality of life, health and well-being, to promoting social inclusion and developing local social capital. As such, they constitute an important component of the 21st century economy and society.

The Centre of Cultural Statistics in the Statistical Office in Kraków has prepared a publication, the aim of which is to present basic data and indicators characterising the functioning of cultural and creative industries in Poland in 2017–2021. The publication provides data on the number of entities, employees, average employment, wages and salaries as well as selected information on the financial results of enterprises belonging to the cultural and creative industries, also against the background of the group of non-financial enterprises, and data on foreign trade in cultural and creative goods and services. This publication is a continuation of the publication titled: *Cultural and creative industries in 2014–2016*, published in 2018.

Due to continuous development of creative economy and the lack of clearly adopted definitions and research methodologies in this area, the solutions presented in this publication will be constantly developed and adapted to the dynamically changing reality. The authors of the publication therefore count on your comments and suggestions regarding its content and scope.

Director
of the Statistical Office in Kraków

Agnieszka Szlubowska

President
Statistics Poland

Dominik Rozkrut. Ph.D.

Kraków, December 2023

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	9
Symbols	9
Ważniejsze skróty	9
Main abbreviations	9
Wstęp	10
Introduction.	12
Synteza	14
Executive summary	17
Rozdział 1. Liczba i wielkość przedsiębiorstw	20
Chapter 1. Number and size of enterprises	20
Rozdział 2. Pracujący, przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia.	26
Chapter 2. Employed, average paid employment and gross wages and salaries.	26
Rozdział 3. Wyniki finansowe	30
Chapter 3. Financial results	30
Rozdział 4. Handel zagraniczny dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi	36
Chapter 4. Foreign trade of cultural and creative goods and services.	36
4.1. Obroty dobrami kulturalnymi i kreatywnymi	39
4.1. Turnover of cultural and creative goods	39
4.2. Wymiana usług kulturalnych i kreatywnych.	45
4.2. Exchange of cultural and creative services	45
Infografika	49
Infographics.	51
Uwagi metodologiczne (ogólne).	53
Methodological notes (general)	60
Aneksy	66
Annexes	66

Spis tablic

List of tables

Tablica 1. Wskaźniki charakteryzujące przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych.	16
Table 1. Indicators describing cultural and creative industries	19
Tablica 2. Przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości	20
Table 2. Cultural and creative industries according to the size class	20
Tablica 3. Przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych według dziedzin kultury	21
Table 3. Cultural and creative industries according to cultural domains	21
Tablica 4. Przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych według dziedzin kultury i klas PKD w 2021 r.	22
Table 4. Cultural and creative industries according to cultural domains and the NACE classes in 2021	22
Tablica 5. Pracujący, przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia brutto w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości.	26
Table 5. Employed persons, average paid employment, wages and salaries among cultural and creative industries according to the size class.	26
Tabela 6. Wyniki finansowe przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości przedsiębiorstw.	33
Table 6. Financial results of cultural and creative industries according to the size class of enterprises	33
Tabela 7. Wartość dodana przypadająca na 1 podmiot w ramach przedsiębiorstw niefinansowych oraz przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości	35
Table 7. Value added per one enterprise among non-financial enterprises as well as cultural and creative industries according to the size class.	35
Tablica 8. Obroty handlu zagranicznego dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi według dziedzin kultury	37
Table 8. Foreign trade turnover in cultural and creative goods and services according to cultural domains	37
Tablica 9. Obroty handlu zagranicznego dobrami kulturalnymi i kreatywnymi według dziedzin kultury.	41
Table 9. Foreign trade turnover in cultural and creative goods by cultural domains	41
Tablica 10. Obroty handlu zagranicznego dobrami kulturalnymi i kreatywnymi według grup krajów	43
Table 10. Foreign trade turnover in cultural and creative goods by groups of countries	43
Tablica 11. Międzynarodowa wymiana usług kulturalnych i kreatywnych według dziedzin kultury	46
Table 11. Foreign trade in cultural and creative services according to cultural domains	46
Tablica 12. Wymiana usług kulturalnych i kreatywnych według grup krajów	47
Table 12. Foreign trade in cultural and creative services according to groups of countries	47

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Podstawowe dane o przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych.	15
Chart 1. Basic data on cultural and creative industries.	18
Wykres 2. Struktura przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według dziedzin kultury	21
Chart 2. The structure of cultural and creative industries according to cultural domains.	21
Wykres 3. Struktura przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości oraz dziedzin kultury w 2021 r.	25
Chart 3. The structure of cultural and creative industries according to the size class and cultural domains in 2021	25
Wykres 4. Struktura pracujących w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości	27
Chart 4. The structure of employed persons among cultural and creative industries according to the size class	27
Wykres 5. Struktura przeciętnego zatrudnienia w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości.	28
Chart 5. The structure of average paid employment in cultural and creative industries according to the size class	28
Wykres 6. Struktura wynagrodzeń brutto w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości.	28
Chart 6. The structure of gross wages and salaries in cultural and creative industries according to the size class	28
Wykres 7. Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego według klas wielkości	29
Chart 7. Gross monthly wages and salaries per paid employee according to the size class	29
Wykres 8. Nadwyżka przychodów ogółem nad kosztami ogółem w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości.	30
Chart 8. Surplus of total revenues over total costs among cultural and creative industries according to the size class	30
Wykres 9. Przychody ogółem i koszty ogółem w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości.	31
Chart 9. Total revenues and total costs among cultural and creative industries according to the size class	31
Wykres 10. Przychody ogółem i koszty ogółem przypadające na 1 przedsiębiorstwo zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości.	32
Chart 10. Total revenues and total costs per one enterprise among cultural and creative industries according to the size class.	32
Wykres 11. Wskaźnik poziomu kosztów dla przemysłów kultury i kreatywnych oraz przedsiębiorstw niefinansowych ogółem	33
Chart 11. The cost level indicator for cultural and creative industries and non-financial enterprises in general.	33

Wykres 12. Wartość dodana ogółem wytworzona przez przemysły kultury i kreatywne oraz udział wartości dodanej wytworzonej przez przemysły kultury i kreatywne w wartości dodanej wytworzonej przez przedsiębiorstwa niefinansowe ogółem	34
Chart 12. Total added value generated by the cultural and creative industries and the share of added value generated by cultural and creative industries in total added value generated by non-financial enterprises	34
Wykres 13. Udział eksportu i importu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych w handlu zagranicznym Polski.	36
Chart 13. Share of export and import of cultural and creative goods and services in the foreign trade in Poland.	36
Wykres 14. Struktura obrotów handlu zagranicznego w podziale na dobra i usługi kulturalne i kreatywne	37
Chart 14. The structure of foreign trade in cultural and creative goods and services	37
Wykres 15. Obroty handlu zagranicznego dobrami kulturalnymi i kreatywnymi	40
Chart 15. Foreign trade turnover in cultural and creative goods	40
Wykres 16. Udział wybranych dziedzin kultury w obrotach dobrami kulturalnymi i kreatywnymi	40
Chart 16. Share of selected cultural domains in foreign trade turnover	40
Wykres 17. Obroty handlu zagranicznego dobrami kulturalnymi i kreatywnymi według grup krajów	43
Chart 17. Foreign trade turnover in cultural and creative goods by group of countries.	43
Wykres 18. Międzynarodowa wymiana usług kulturalnych i kreatywnych	45
Chart 18. Foreign trade in cultural and creative services	45

Spis schematów

List of figures

Schemat 1. Obszar kultury w ujęciu raportu grupy ESSnet-Culture.	53
Figure 1. The field of culture in terms of the ESSnet-Culture group report	60
Schemat 2. Dziedziny kultury według funkcji w ujęciu raportu grupy ESSnet-Culture.	54
Figure 2. Cultural domains according to functions in terms of the ESSnet-Culture group report	61

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data is impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys. thous.	tysiąc thousand
mln	milion million
mld	miliard billion
zł PLN	złoty złoty
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
PKD NACE	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activity
CN	Nomenklatura Scalona Combined Nomenclature
UE EU	Unia Europejska European Union
ESSnet-Culture	Sieć Europejskiego Systemu Statystycznego ds. Kultury European Statistical System Network on Culture
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu European Free Trade Association

Wstęp

Przemysły kultury i kreatywne tworzą tzw. gospodarkę kreatywną, w której kluczową rolę odgrywają zarówno zasoby kreatywne, jak i sama kreatywność, szczególnie kreatywność artystyczna. Na przemysły kultury i kreatywne składają się podmioty gospodarcze zajmujące się masową produkcją i sprzedażą dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych. Przemysły kultury i kreatywne stanowią, obok instytucji kultury (publicznych i działających nie dla zysku), komplementarny element obszaru kultury.

Przemysły kultury produkują dobra i usługi kulturalne podlegające prawu autorskiemu, przy wykorzystaniu techniki przemysłowej produkcji. Są to przede wszystkim: przemysł wydawniczy, przemysł fonograficzny, telewizja, radio, przemysł filmowy, a także przemysł gier komputerowych. Natomiast przemysły kreatywne tworzą podmioty, których działalność związana jest przede wszystkim z projektowaniem, wzornictwem, architekturą, reklamą i tłumaczeniami – kultura stanowi tutaj inspirację i kreatywny wkład.

Publikacja została podzielona na cztery rozdziały. Pierwszy prezentuje dane dotyczące liczby podmiotów zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych. Kolejne dwa rozdziały zawierają analizę w zakresie liczby pracujących, przeciętnego zatrudnienia, wysokości wynagrodzeń oraz wyników finansowych. Dane w tym zakresie zaprezentowano według klas wielkości przedsiębiorstw, dziedzin kultury oraz w kontekście ogółu przedsiębiorstw niefinansowych. Ostatni rozdział dotyczy eksportu i importu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych i w tym zakresie dane ujęto według dziedzin kultury, grup krajów oraz w kontekście danych dotyczących całościowego handlu zagranicznego Polski.

Dane w zakresie liczby podmiotów, pracujących, przeciętnego zatrudnienia, wysokości wynagrodzeń oraz wyników finansowych zostały opracowane w oparciu o dane pochodzące z badania stałego GUS 1.61.05 *Roczne badanie działalności gospodarczej przedsiębiorstw* realizowanego na następujących formularzach sprawozdawczych: SP *Roczna ankieta przedsiębiorstwa* oraz SP-3 *Sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstw*. Zakres podmiotowy badania działalności gospodarczej przedsiębiorstw obejmuje osoby prawne, jednostki nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, które prowadziły działalność gospodarczą. Sprawozdanie SP *Roczna ankieta przedsiębiorstwa* sporządzają wszystkie przedsiębiorstwa o liczbie pracujących 10 i więcej osób. Natomiast sprawozdaniem SP-3 *Sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstw* objęta jest reprezentacyjna próba mikroprzedsiębiorstw, tj. podmiotów, w których pracuje 9 lub mniej osób.

Dane dotyczące eksportu i importu dóbr kulturalnych i kreatywnych pochodzą z badań GUS: 1.51.01 *Realizacja eksportu i importu w wyrażeniu ilościowo-wartościowym z krajami spoza UE* (niebędącymi członkami UE) oraz 1.51.07 *Realizacja przywozu i wywozu towarów w wyrażeniu ilościowo-wartościowym z krajami UE*. Zakres podmiotowy badań stanowią podmioty dokonujące wymiany towarów z krajami spoza UE, których rodzaj i ilość wskazują na przeznaczenie do działalności gospodarczej. W przypadku wymiany handlowej z krajami UE, podmioty, których obroty z państwami członkowskimi UE przekroczyły określony w danym roku statystyczny próg podstawowy w przywozie lub w wywozie w poprzednim roku sprawozdawczym oraz te, które w bieżącym roku sprawozdawczym przekroczą ten próg.

Dane o obrocie usługami kulturalnymi i kreatywnymi pochodzą z badania 1.51.09 *Międzynarodowy handel usługami*, realizowanego na formularzu DNU-R *Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług*. Zakres podmiotowy badania stanowią podmioty gospodarki narodowej, rezydenci, którzy uczestniczą w międzynarodowym obrocie usługami (nabycie lub dostarczenie usług), w tym również jednostki sektora finansów publicznych.

W publikacji zaprezentowano wskaźniki, które w najbardziej przeglądowy sposób ilustrują działalność przemysłów kultury i kreatywnych. Są to między innymi:

- a) w obszarze liczby podmiotów:
 - udział liczby przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w liczbie przedsiębiorstw niefinansowych;
- b) w obszarze zatrudnienia i wynagrodzeń:
 - udział liczby pracujących w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w liczbie pracujących w przedsiębiorstwach niefinansowych;
 - udział przeciętnego zatrudnienia w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w przeciętnym zatrudnieniu w przedsiębiorstwach niefinansowych;
 - udział wynagrodzeń brutto w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w wynagrodzeniach brutto w przedsiębiorstwach niefinansowych;
- c) w obszarze wyników finansowych przedsiębiorstw:
 - udział przychodów ogółem przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w przychodach ogółem przedsiębiorstw niefinansowych;
 - relacja kosztów ogółem przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych do przychodów ogółem przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych (wskaźnik poziomu kosztów);
 - udział wartości dodanej generowanej przez przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych w wartości dodanej generowanej przez przedsiębiorstwa niefinansowe;
- d) w obszarze handlu zagranicznego:
 - udział wartości importowanych dóbr kulturalnych i kreatywnych w imporcie dóbr ogółem;
 - udział wartości eksportowanych dóbr kulturalnych i kreatywnych w eksporcie dóbr ogółem;
 - udział wartości importowanych usług kulturalnych i kreatywnych w imporcie usług ogółem;
 - udział wartości eksportowanych usług kulturalnych i kreatywnych w eksporcie usług ogółem.

Introduction

Cultural and creative industries create so-called creative economy, in which both creative resources and creativity, especially artistic creativity, are of key importance. They consist of economic entities, which are engaged in mass production and sale of cultural and creative goods and services. Cultural and creative industries, next to cultural institutions (public and not for profit), constitute a complementary part of the cultural field.

Cultural industries produce cultural goods and services subject to copyright using techniques of industrial production. These are, primarily: publishing industry, phonographic industry, television, radio, film industry and computer games industry. While creative industries are made up of entities, whose activity is primarily related to design, patterning, architecture, advertising and translation, where culture is an inspiration and creative contribution.

The publication has been divided into four chapters. The first presents data about number of entities classified as cultural and creative industries. The next two chapters contain analysis of the number of persons employed, average paid employment, gross wages and salaries and financial results. The data on this area have been presented by enterprise size class, domains of culture and in the context of the total non-financial enterprises. The last chapter is related to the export and import of cultural and creative goods and services, and in this respect, the data have been presented by domains of culture, groups of countries and in the context of data of the total foreign trade in Poland.

The data regarding the number of entities, persons employed, average paid employment, gross wages and salaries and financial results have been prepared on the basis of data from the permanent survey of Statistics Poland 1.61.05 *Annual business survey of enterprises* carried out on the following reporting forms: SP *An annual questionnaire on enterprises* and SP-3 *Report on economic activity of enterprises*. The subjective scope of the study of the economic activity of enterprises covers legal persons, entities without legal personality and natural persons, who have conducted economic activity. The SP form *An annual questionnaire on enterprises* is filled out by all entities employing 10 persons and more. On the other hand, the SP-3 *Report on economic activity of enterprises* covers a representative sample of micro-enterprises, i.e. entities employing 9 or fewer people.

Data on exports and imports of cultural and creative goods come from the surveys of Statistics Poland: 1.51.01 *Execution of export and import in terms of quantity and value with non-EU countries (non-EU members)* and 1.51.07 *Implementation of import and export of goods in terms of quantity and value with EU countries*. The subjective scope of the study consist of entities exchanging goods with non-EU countries, the type and quantity of which indicate, that they are intended for economic activity. In the case of trade with EU countries, entities, whose turnover with EU Member States exceeded the statistical basic threshold of import or export determined in the previous reporting year and those that will exceed this threshold in the current reporting year.

Data on trade in cultural and creative services come from the survey 1.51.09 *International trade in services*, carried out on the DNU-R form *Report on the international exchange of services*. The subjective scope of the study are entities of the national economy, residents, who participate in international trade in services (purchase or delivery of services), including public finance sector units.

The publication presents indicators that illustrate the activity of cultural and creative industries in the most comprehensive way:

- a) in the area of number of entities:
 - share of the number of enterprises belonging to the cultural and creative industries in the number of non-financial enterprises;

- b) in the area of employment, wages and salaries:
- share of the number of persons employed in enterprises belonging to the cultural and creative industries in the number of persons employed in non-financial enterprises;
 - share of average paid employment in enterprises belonging to the cultural and creative industries in average paid employment in non-financial enterprises;
 - share of gross wages and salaries in enterprises belonging to the cultural and creative industries in gross wages and salaries in non-financial enterprises;
- c) in the area of financial results of enterprises:
- share of total revenues of enterprises belonging to the cultural and creative industries in the total revenues of non-financial enterprises;
 - the ratio of total costs of enterprises belonging to the cultural and creative industries to the total revenues of enterprises belonging to the cultural and creative industries (cost level indicator);
 - share of the value added generated by enterprises belonging to the cultural and creative industries in the value added generated by non-financial enterprises;
- d) in the area of foreign trade:
- share of the value of imported cultural and creative goods in the total import of goods;
 - share of the value of exported cultural and creative goods in the total export of goods;
 - share of the value of imported cultural and creative services in the total import of services;
 - share of the value of exported cultural and creative services in the total export of services.

Synteza

W 2021 r. w Polsce działało 103,5 tys. przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych, co stanowiło 5,7% ogółu przedsiębiorstw niefinansowych. W porównaniu z 2017 r. ich liczba wzrosła o 24,1%. Wzrost liczby przedsiębiorstw w obszarze przemysłów kultury i kreatywnych dotyczył przede wszystkim mikroprzedsiębiorstw (podmiotów, w których pracowało 9 i mniej osób). Odsetek mikroprzedsiębiorstw działających w obszarze przemysłów kultury i kreatywnych był większy o 2,0 pkt. proc. w porównaniu z odsetkiem mikroprzedsiębiorstw niefinansowych. W 2021 r. 50,3% ogólnej liczby przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych prowadziło działalność związaną z dwoma dziedzinami: *Sztuki wizualne* oraz *Reklama*.

W przedsiębiorstwach kwalifikowanych do przemysłów kultury i kreatywnych pracowało 257,3 tys. osób i w porównaniu z 2017 r. liczba pracujących wzrosła o 12,3%. Natomiast przeciętne zatrudnienie wyniosło 100,1 tys. etatów, co stanowiło 1,4% przeciętnego zatrudnienia dla ogółu przedsiębiorstw niefinansowych. W porównaniu z 2017 r. przeciętne zatrudnienie w obszarze przemysłów kultury i kreatywnych wzrosło o 0,5 tys. etatów, tj. o 0,5%. Tak jak w przypadku pracujących, wzrost przeciętnego zatrudnienia w badanym okresie dotyczył wyłącznie mikroprzedsiębiorstw. Średni roczny wzrost przeciętnego zatrudnienia w mikroprzedsiębiorstwach w analizowanym pięcioletnim okresie wyniósł 4,5%. W grupie mikroprzedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych stosunek przeciętnego zatrudnienia do liczby pracujących w 2021 r. wyniósł 1:5 – 43,3 tys. etatów wobec 194,9 tys. pracujących osób. W przypadku pozostałych klas wielkości przedsiębiorstw, stosunek przeciętnego zatrudnienia do liczby pracujących wyniósł około 1:1 (małe przedsiębiorstwa – 16,1 tys. etatów wobec 17,9 tys. pracujących osób; średnie – 15,8 tys. wobec 17,2 tys.; duże – 25,0 tys. wobec 27,3 tys.).

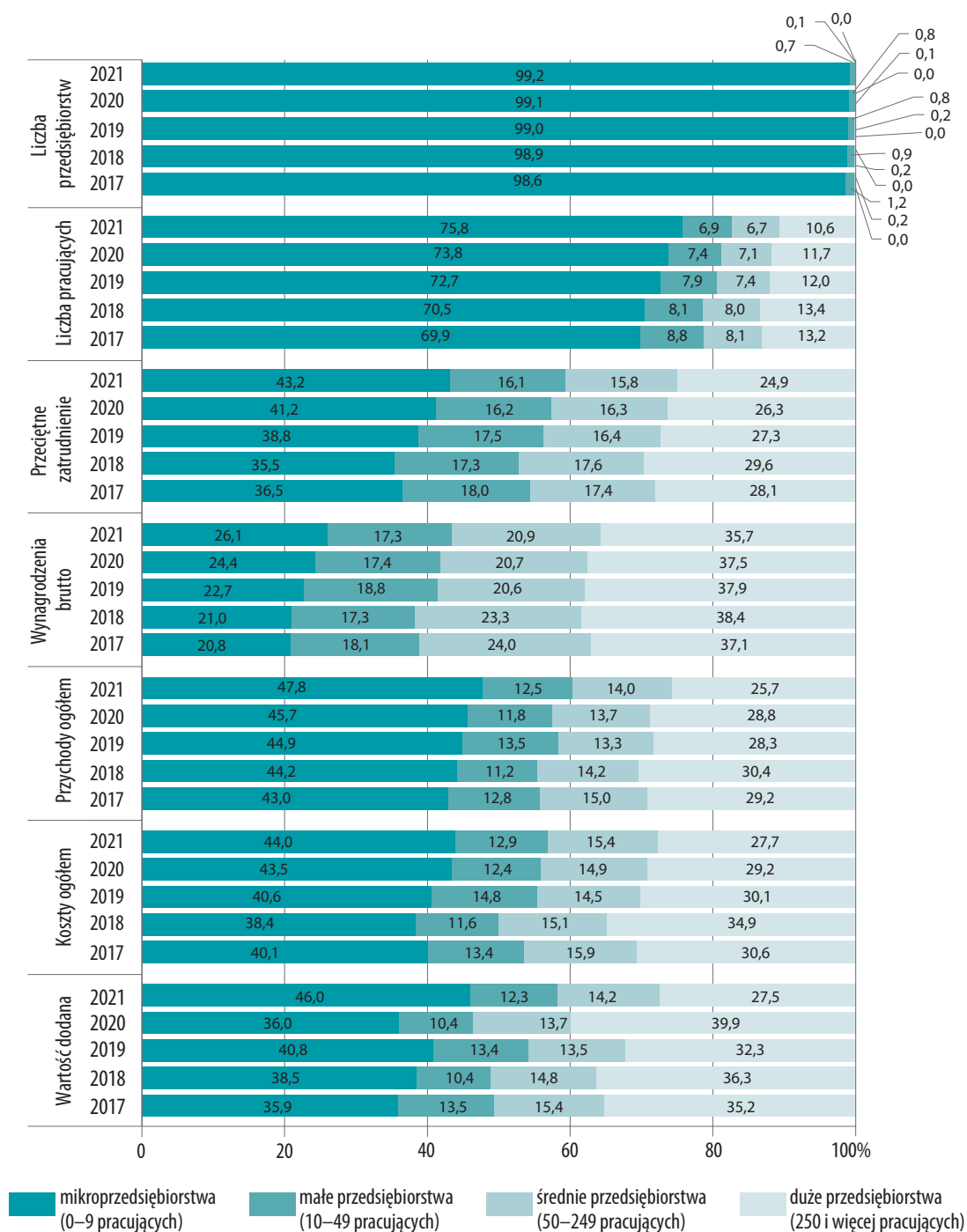
W latach 2017–2021 nastąpił wzrost miesięcznego wynagrodzenia brutto przypadającego na jednego zatrudnionego (wzrost o 23,3%), przy czym w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych wzrost ten był mniejszy niż dla ogółu przedsiębiorstw niefinansowych (wzrost o 33,2%). W 2021 r. miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego zatrudnionego w przedsiębiorstwach kwalifikowanych do przemysłów kultury i kreatywnych wyniosło 6 927 zł. W przypadku przedsiębiorstw niefinansowych ogółem miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego zatrudnionego wyniosło 5 933 zł.

W przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych wynagrodzenia stanowiły 10,7% wszystkich ponoszonych kosztów ogółem i odsetek ten był wyższy niż w przypadku ogółu przedsiębiorstw niefinansowych (8,8%). Udział wynagrodzeń w kosztach ogółem w poszczególnych klasach wielkości przedsiębiorstw w 2021 r. był następujący: w mikroprzedsiębiorstwach – 6,4%, małych przedsiębiorstwach – 14,4%, średnich – 14,6%, a dużych – 13,9%.

W latach 2017–2021 w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych kwota przychodów ogółem przewyższała każdego roku kwotę kosztów ogółem. Udział zarówno przychodów ogółem, jak i kosztów ogółem generowanych przez przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych w przychodach ogółem i kosztach ogółem osiągniętych przez wszystkie przedsiębiorstwa niefinansowe wynosił w każdym analizowanym roku poniżej 2,0%.

W latach 2017–2021 średnia roczna wartość dodana wytworzona przez podmioty należące do przemysłów kultury i kreatywnych wyniosła 24,7 mld zł. Mimo zmian wartości dodanej wytworzonej przez przemysły kultury i kreatywne, jej udział w wartości dodanej ogółem dla wszystkich przedsiębiorstw niefinansowych nie uległ większej zmianie (oscylował wokół 2,0%). W przeliczeniu na jedno przedsiębiorstwo wartość dodana przemysłów kultury i kreatywnych ogółem była ponad 2,5-krotnie niższa w porównaniu z wartością dodaną przypadającą na jedno przedsiębiorstwo niefinansowe ogółem.

Wykres 1. Podstawowe dane o przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych

W 2021 r. wartość eksportu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych wyniosła 30 910,9 mln zł (o 24,0% więcej niż w 2017 r.). Wartość importu analizowanych dóbr i usług w 2021 r. wyniosła 26 878,1 mln zł i była wyższa o 42,5% w porównaniu z 2017 r. Obroty handlu zagranicznego dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi nie stanowiły znaczącej pozycji w handlu zagranicznym Polski (1,9% w eksporcie, 1,8% w imporcie). Łączne saldo obrotów dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi w badanym okresie było dodatnie. Przy czym, saldo obrotów dobrami kulturalnymi i kreatywnymi było wyższe niż saldo obrotów usługami kulturalnymi i kreatywnymi.

We wszystkich analizowanych latach, ponad 90% wartości zarówno eksportu, jak i importu generowały trzy dziedziny: *Reklama*, *Sztuki audiowizualne i multimedia* oraz *Książki i prasa*. Najwyższą wartość eksportu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych w 2021 r. odnotowano w przypadku dziedziny *Reklama* (12 154,0 mln zł), natomiast najwyższą wartość importu – w przypadku dziedziny *Sztuki audiowizualne i multimedia* (11 538,2 mln zł).

Tablica 1. Wskaźniki charakteryzujące przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych

Nazwa wskaźnika	2017	2018	2019	2020	2021
Udział liczby przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w liczbie przedsiębiorstw niefinansowych (%)	5,2	5,5	5,5	5,5	5,7
Udział przychodów ogółem przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w przychodach ogółem przedsiębiorstw niefinansowych (%)	1,7	1,7	1,6	1,6	1,4
Relacja kosztów ogółem przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych do przychodów ogółem przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych (%)	86,7	89,6	84,8	86,0	85,3
Udział wartości dodanej generowanej przez przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych w wartości dodanej generowanej przez przedsiębiorstwa niefinansowe (%)	1,9	2,1	2,1	1,9	1,8
Udział liczby pracujących w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w liczbie pracujących w przedsiębiorstwach niefinansowych (%)	2,3	2,4	2,4	2,4	2,5
Udział przeciętnego zatrudnienia w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w przeciętnym zatrudnieniu w przedsiębiorstwach niefinansowych (%)	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4
Udział wynagrodzeń brutto w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w wynagrodzeniach brutto w przedsiębiorstwach niefinansowych (%)	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7
Udział wartości importowanych dóbr kulturalnych i kreatywnych w imporcie dóbr ogółem (%)	1,1	1,1	1,0	1,1	1,0
Udział wartości eksportowanych dóbr kulturalnych i kreatywnych w eksporcie dóbr ogółem (%)	1,7	1,6	1,5	1,6	1,4
Udział wartości importowanych usług kulturalnych i kreatywnych w imporcie usług ogółem (%)	6,1	6,4	6,2	7,3	7,5
Udział wartości eksportowanych usług kulturalnych i kreatywnych w eksporcie usług ogółem (%)	4,3	4,4	4,1	4,4	4,1

Executive summary

In 2021, there were 103.5 thousand enterprises in Poland belonging to the cultural and creative industries, which constituted 5.7% of non-financial enterprises. In comparison to 2017 their number increased by 24.1%. The increase in the number of enterprises in the field of cultural and creative industries mainly concerned micro-enterprises (enterprises, in which were up to 9 persons employed). The percentage of micro-enterprises operating in the area of cultural and creative industries was higher by 2.0 percentage points as compared to the percentage of micro-enterprises in the whole non-financial enterprises sector. In 2021 half (50.3%) of the total number of cultural and creative industries were active in two fields: *Visual arts* and *Advertising*.

Enterprises belonging to cultural and creative industries employed 257.3 thousand people and in comparison to 2017 the number of persons employed increased by 12.3%. Meanwhile, the average paid employment amounted to 100.1 thousand full-time jobs, which constituted 1.4% of average paid employment for all non-financial enterprises. In comparison to 2017, the average paid employment in the field of cultural and creative industries increased by 0.5 thousand positions, i.e. by 0.5%. As in the case of the persons employed, the increase in average paid employment during the period considered, concerned only micro-enterprises. The average annual increase of average paid employment in micro-enterprises in the analysed five-year period was 4.5%. In the group of micro-enterprises belonging to cultural and creative industries, the ratio of average paid employment to persons employed in 2021 amounted to 1:5, i.e. 43.3 thousand full-time positions compared to 194.9 thousand persons employed.

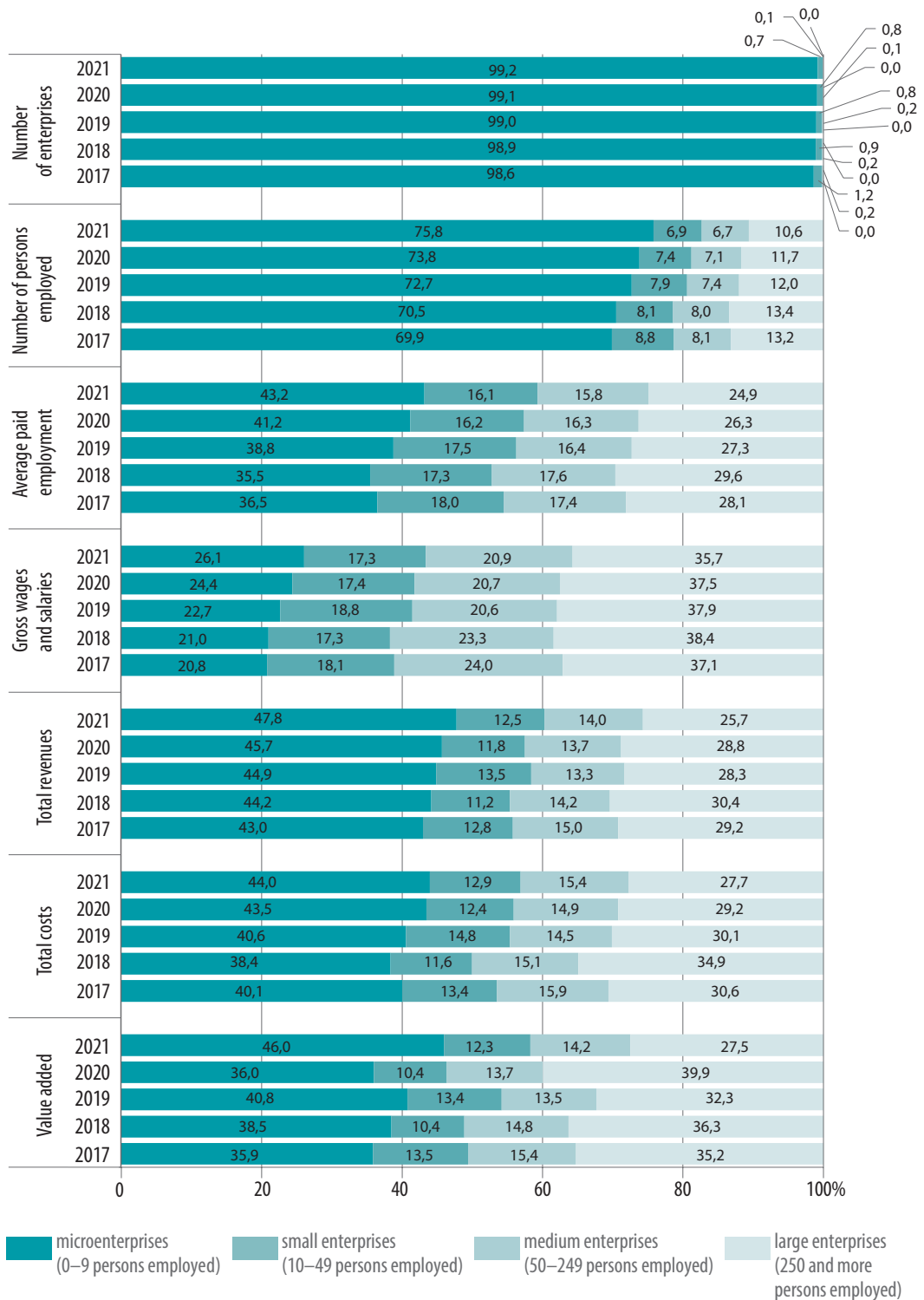
In 2017–2021, there was an increase in monthly gross wages and salaries per one employee (an increase of 23.3%), but in enterprises belonging to cultural and creative industries that growth was smaller than for all non-financial enterprises (increase of 33.2%). In 2021 monthly gross wages and salaries per one employee in enterprises classified as cultural and creative industries amounted to PLN 6,927. In the case of non-financial enterprises, the total monthly gross wages and salaries per one employee amounted to PLN 5,933.

For enterprises belonging to cultural and creative industries, gross wages and salaries accounted for 10.7% of the total costs incurred and this share was higher than in all non-financial enterprises (8.8%). In 2021, the share of wages and salaries in total costs by each size class of enterprises was as follows: in micro-enterprises – 6.4%, small – 14.4%, medium – 14.6%, and large enterprises – 13.9%.

In 2017–2021, in enterprises belonging to cultural and creative industries, total amount of revenues exceeded the total amount of costs every year. Both the share of total revenues and total costs generated by enterprises belonging to cultural and creative industries in total revenues and total costs achieved by all non-financial enterprises amounted to less than 2.0% in every analysed year.

In 2017–2021 an average annual value added generated by enterprises belonging to cultural and creative industries amounted to PLN 24.7 billion. Despite changes in the value added generated by cultural and creative industries, its share in total value added for all non-financial enterprises has not changed much (it fluctuated around 2.0%). Per one enterprise, the value added of total cultural and creative industries was more than 2.5 times lower than the value added per one non-financial enterprise in general.

Chart 1. Basic data on cultural and creative industries

In 2021, the value of export of cultural and creative goods and services amounted to PLN 30,910.9 million (24.0% more than in 2017). The value of import of analysed goods and services in 2021 amounted to PLN 26,878.1 million and was higher by 42.5% compared to 2017. Foreign trade in cultural and creative goods and services did not constitute a significant item in foreign trade in Poland (1.9% in export, 1.8% in import). The total trade balance in cultural and creative goods and services was positive throughout the analysed period. At the same time, the trade balance in cultural and creative goods was higher than the trade balance in cultural and creative services.

In all years analysed, over 90% of the value of both exports and imports was generated by three areas: *Advertising, Audiovisual and multimedia arts* and *Books and press*. The highest value of exports of cultural and creative goods and services in 2021 was recorded in the field of *Advertising* (PLN 12,154.0 million), while the highest value of imports was recorded in the field of *Audiovisual and multimedia arts* (PLN 11,538.2 million).

Table 1. Indicators describing cultural and creative industries

Indicator	2017	2018	2019	2020	2021
Share of the number of enterprises belonging to the cultural and creative industries in the number of non-financial enterprises (%)	5.2	5.5	5.5	5.5	5.7
Share of total revenues of enterprises belonging to the cultural and creative industries in total revenues of non-financial enterprises (%)	1.7	1.7	1.6	1.6	1.4
Ratio of total costs of enterprises belonging to the cultural and creative industries to total revenues of enterprises classified as cultural and creative industries (%)	86.7	89.6	84.8	86.0	85.3
Share of the value added generated by enterprises belonging to the cultural and creative industries in the value added generated by non-financial enterprises (%)	1.9	2.1	2.1	1.9	1.8
Share of the number of persons employed in enterprises belonging to the cultural and creative industries in the number of persons employed in non-financial enterprises (%)	2.3	2.4	2.4	2.4	2.5
Share of average paid employment in enterprises belonging to the cultural and creative industries in average paid employment in non-financial enterprises (%)	1.4	1.5	1.4	1.4	1.4
Share of gross wages and salaries of enterprises belonging to the cultural and creative industries in gross wages and salaries in non-financial enterprises (%)	1.8	1.8	1.8	1.7	1.7
Share of the value of imported cultural and creative goods in the total import of goods (%)	1.1	1.1	1.0	1.1	1.0
Share of the value of exported cultural and creative goods in the total export of goods (%)	1.7	1.6	1.5	1.6	1.4
Share of the value of imported cultural and creative services in total import of services (%)	6.1	6.4	6.2	7.3	7.5
Share of the value of exported cultural and creative services in total export of services (%)	4.3	4.4	4.1	4.4	4.1

Rozdział 1. Liczba i wielkość przedsiębiorstw

Chapter 1. Number and size of enterprises

W latach 2017–2021 liczba przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych systematycznie rosła. W 2021 r. działalność prowadziło 135,0 tys. podmiotów – o 24,1% więcej niż w 2017 r. Systematyczny wzrost liczby podmiotów dotyczył wyłącznie mikroprzedsiębiorstw (do 9 osób pracujących) – średni roczny wzrost wyniósł 5,7%. W przypadku małych (10–49 pracujących) i średnich (50–249 pracujących) przedsiębiorstw liczba podmiotów w analizowanym okresie zmniejszyła się w sumie o blisko 1/3 (o 30,1%). Z kolei liczba dużych przedsiębiorstw (250 i więcej pracujących) w tym czasie wzrosła.

Tablica 2. Przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości
Table 2. Cultural and creative industries according to the size class

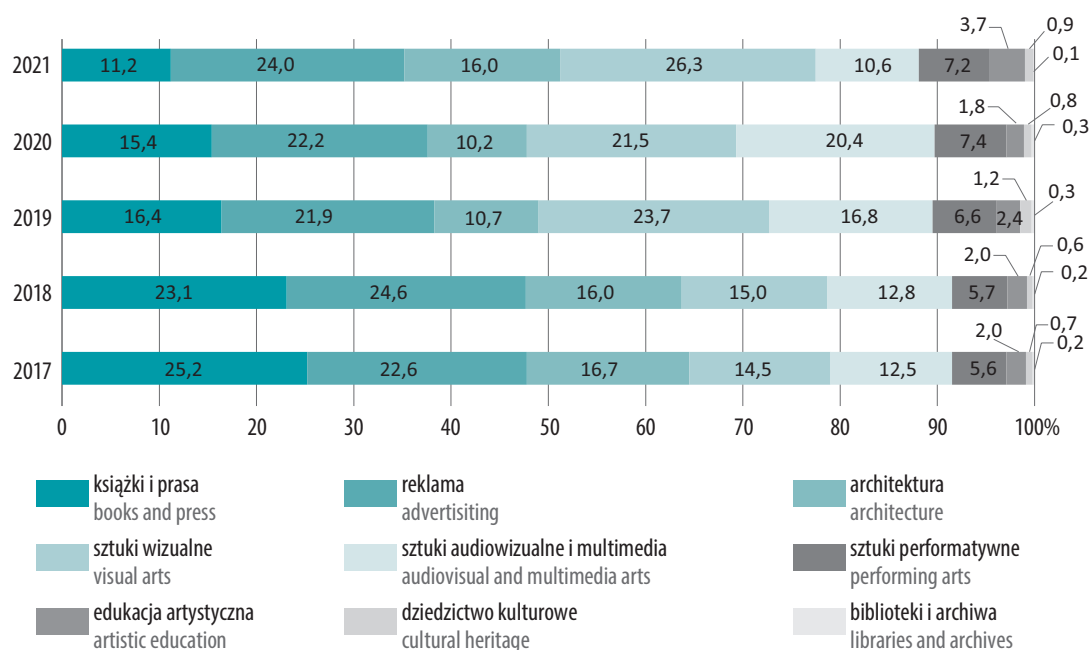
Wyszczególnienie Specification	2017	2018	2019	2020	2021
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					
Ogółem Total	108 825	117 232	121 471	124 103	135 003
mikroprzedsiębiorstwa (0–9 pracujących) microenterprises (0–9 persons employed)	107 280	115 975	120 301	122 948	133 906
małe przedsiębiorstwa (10–49 pracujących) small enterprises (10–49 persons employed)	1 309	1 021	943	931	873
średnie przedsiębiorstwa (50–249 pracujących) medium enterprises (50–249 persons employed)	193	192	182	181	177
duże przedsiębiorstwa (250 i więcej pracujących) large enterprises (250 and more persons employed)	43	44	45	43	47
w % in %					
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
mikroprzedsiębiorstwa (0–9 pracujących) microenterprises (0–9 persons employed)	98,6	98,9	99,0	99,1	99,2
małe przedsiębiorstwa (10–49 pracujących) small enterprises (10–49 persons employed)	1,2	0,9	0,8	0,8	0,7
średnie przedsiębiorstwa (50–249 pracujących) medium enterprises (50–249 persons employed)	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
duże przedsiębiorstwa (250 i więcej pracujących) large enterprises (250 and more persons employed)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Większość podmiotów zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych stanowiły mikroprzedsiębiorstwa. W 2021 r. udział ten wyniósł 99,2% i w porównaniu z 2017 r. zwiększył się o 0,6 p. proc. W przypadku przedsiębiorstw niefinansowych ogółem udział mikroprzedsiębiorstw był mniejszy (97,2% w 2021 r.).

W 2021 r. działalność prowadziło 2 356,0 tys. przedsiębiorstw niefinansowych, z czego podmioty zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych stanowiły 5,7%. W podziale na klasy wielkości przedsiębiorstw, udział przemysłów kultury i kreatywnych w grupie przedsiębiorstw niefinansowych kształtował się następująco: mikroprzedsiębiorstwa – 5,9%, małe – 1,8%, średnie i duże – po 1,2%. W analizowanych latach struktura ta kształtowała się na podobnym poziomie.

Wykres 2. Struktura przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według dziedzin kultury

Chart 2. The structure of cultural and creative industries according to cultural domains

Tablica 3. Przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych według dziedzin kultury
Table 3. Cultural and creative industries according to cultural domains

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	2019	2020	2021
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					
Ogółem Total	108 825	117 232	121 471	124 103	135 003
Dziedzictwo kulturowe Cultural heritage	817	664	1 500	1 017	1 170
Biblioteki i archiwa Libraries and archives	237	221	415	314	175
Książki i prasa Books and press	27 466	27 026	19 927	19 075	15 140
Sztuki wizualne Visual arts	15 728	17 595	28 722	26 738	35 508
Sztuki performatywne Performing arts	6 050	6 734	8 038	9 159	9 746
Sztuki audiowizualne i multimedia Audiovisual and multimedia arts	13 598	14 964	20 357	25 323	14 342
Architektura Architecture	18 198	18 779	12 971	12 653	21 638
Reklama Advertising	24 554	28 898	26 656	27 574	32 380
Edukacja artystyczna Artistic education	2 177	2 351	2 885	2 250	4 904

W 2021 r. 50,3% ogólnej liczby przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych prowadziło działalność związaną z dwoma dziedzinami: *Sztuki wizualne* oraz *Reklama*. W porównaniu z 2017 r., spośród wszystkich dziedzin kultury, największy wzrost udziału odnotowano w przypadku *Sztuk wizualnych* (o 11,8 p. proc.).

W dziedzinie *Sztuki wizualne* działalność prowadziło 35,5 tys. przedsiębiorstw, z których blisko połowa (49,1%) zajmowała się działalnością w zakresie specjalistycznego projektowania. W porównaniu z 2017 r. liczba podmiotów w tej klasie PKD wzrosła 4-krotnie, tj. o 13,0 tys., co w ujęciu bezwzględny było największym wzrostem w odniesieniu do poszczególnych klas PKD. Spośród pozostałych klas PKD składających się na dziedzinę *Sztuki wizualne*, znacząco wzrosła również liczba przedsiębiorstw prowadzących działalność fotograficzną (z 7,2 tys. w 2017 r. do 13,4 tys. w 2021 r.).

W dziedzinie *Reklama* w 2021 r. działalność prowadziło 32,4 tys. agencji reklamowych, co stanowiło 24,0% ogółu przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych. W porównaniu z 2017 r. udział ten wzrósł o 1,4 p. proc.

W analizowanym okresie 5 lat, najbardziej zmniejszył się udział dziedziny *Książki i prasa* (o 14,0 p. proc.), na co miał wpływ przede wszystkim spadek liczby podmiotów prowadzących działalność wydawniczą: książek (o 71,7%), czasopism i pozostałych periodyków (o 65,1%) oraz gazet (o 55,3%). W dziedzinie *Książki i prasa* ubytek podmiotów dotyczył przede wszystkim mikro- i małych przedsiębiorstw (odpowiednio o: 45,0% i 43,2%).

W latach 2017–2021, spośród wszystkich klas PKD zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych, wydawanie książek (zaliczane do dziedziny *Książki i prasa*) było działalnością, gdzie nastąpił największy spadek liczby podmiotów w ujęciu bezwzględny (o 5,3 tys.). W ujęciu procentowym natomiast największy spadek liczby podmiotów dotyczył działalności związanej z wypożyczaniem kaset wideo, płyt CD, DVD itp. (o 78,5%), zaliczanej do dziedziny *Sztuki audiowizualne i multimedia*.

Tablica 4. Przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych według dziedzin kultury i klas PKD w 2021 r.

Table 4. Cultural and creative industries according to cultural domains and the NACE classes in 2021

Dziedzina kultury Cultural domain	Rodzaj prowadzonej działalności (PKD 2007) Kind of activity (NACE Rev. 2)	Ogółem Total	Dziedzina kultury Cultural domain	Ogółem Total
			w odsetkach in percent	
Ogółem Total		135 003	.	100,0
Dziedzictwo kulturowe Cultural heritage	razem total	1 170	100,0	0,9
	działalność muzeów museums activities	103	8,8	0,1
	działalność historycznych miejsc i budynków oraz podobnych atrakcji turystycznych operation of historical sites and buildings and similar visitor attractions	1 067	91,2	0,8
Biblioteki i archiwa Libraries and archives	działalność bibliotek i archiwów library and archives activities	175	100,0	0,1

Tablica 4. Przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych według dziedzin kultury i klas PKD w 2021 r. (cd.)

Table 4. Cultural and creative industries according to cultural domains and the NACE classes in 2021 (cont.)

Dziedzina kultury Cultural domain	Rodzaj prowadzonej działalności (PKD 2007) Kind of activity (NACE Rev. 2)	Ogółem Total	Dziedzina kultury Cultural domain	Ogółem Total
			w odsetkach in percent	
Książki i prasa Books and press	razem total	15 140	100,0	11,2
	sprzedaż detaliczna książek prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach retail sale of books in specialised stores	1 296	8,6	1,0
	sprzedaż detaliczna gazet i artykułów piśmiennych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach retail sale of newspapers and stationery in specialised stores	2 219	14,6	1,6
	wydawanie książek book publishing	2 074	13,7	1,5
	wydawanie gazet publishing of newspapers	410	2,7	0,3
	wydawanie czasopism i pozostałych periodyków publishing of journals and periodicals	888	5,9	0,7
	działalność agencji informacyjnych news agency activities	431	2,8	0,3
	działalność związana z tłumaczeniami translation and interpretation activities	7 822	51,7	5,8
	razem total	35 508	100,0	26,3
Sztuki wizualne Visual arts	działalność w zakresie specjalistycznego projektowania specialised design activities	17 418	49,1	12,9
	działalność fotograficzna photographic activities	13 384	37,7	9,9
	artystyczna i literacka działalność twórcza artistic creation activities	4 706	13,2	3,5
	razem total	9 746	100,0	7,2
Sztuki performatywne Performing arts	produkcja instrumentów muzycznych manufacture of musical instruments	293	3,0	0,2
	działalność związana z wystawianiem przedstawień artystycznych performing arts activities	6 598	67,7	4,9
	działalność wspomagająca wystawianie przedstawień artystycznych support activities to performing arts	2 533	26,0	1,9
	działalność obiektów kulturalnych operation of arts facilities	322	3,3	0,2
	razem total	9 746	100,0	7,2

Tablica 4. Przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych według dziedzin kultury i klas PKD w 2021 r. (dok.)

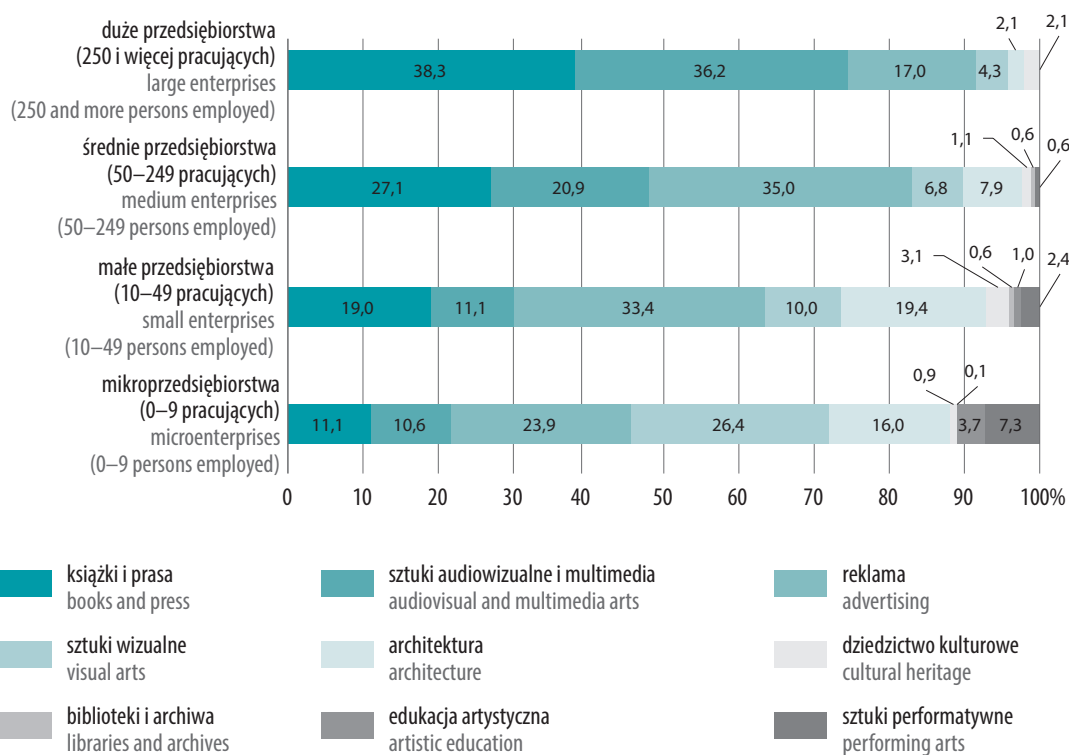
Table 4. Cultural and creative industries according to cultural domains and the NACE classes in 2021 (cont.)

Dziedzina kultury Cultural domain	Rodzaj prowadzonej działalności (PKD 2007) Kind of activity (NACE Rev. 2)	Ogółem Total	Dziedzina kultury Cultural domain	Ogółem Total	
			w odsetkach in percent		
	razem total	14 342	100,0	10,6	
	sprzedaż detaliczna nagrań dźwiękowych i audio-wizualnych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach retail sale of music and video recordings in specialised stores	134	0,9	0,1	
	działalność wydawnicza w zakresie gier komputerowych publishing of computer games	892	6,2	0,6	
	działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych motion picture, video and television programme production activities	9 420	65,7	7,0	
Sztuki audiowizualne i multimedia Audiovisual and multimedia arts	działalność postprodukcyjna związana z filmami, nagraniami wideo i programami telewizyjnymi post-production activities	1 573	11,0	1,2	
	działalność związana z dystrybucją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych motion picture, video and television programme distribution activities	178	1,2	0,1	
	działalność związana z projekcją filmów motion picture projection activities	151	1,1	0,1	
	działalność w zakresie nagrań dźwiękowych i muzycznych sound recording and music publishing activities	1 512	10,5	1,1	
	nadawanie programów radiofonicznych radio broadcasting	128	0,9	0,1	
	nadawanie programów telewizyjnych ogólnodostępnych i abonamentowych public and licence television programmes broadcasting	247	1,7	0,2	
	wypożyczanie kaset wideo, płyt CD, DVD itp. rental of video tapes and CDs, DVDs etc.	107	0,8	0,1	
	Architektura Architecture	działalność w zakresie architektury architectural activities	21 638	100,0	16,0
	Reklama Advertising	działalność agencji reklamowych advertising agencies activities	32 380	100,0	24,0
	Edukacja artystyczna Artistic education	pozaszkolne formy edukacji artystycznej out-of-school forms of cultural education	4 904	100,0	3,7

Struktura przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości była zróżnicowana. W 2021 r. duże przedsiębiorstwa funkcjonowały przede wszystkim w dziedzinach *Książki i prasa* oraz *Sztuki audiowizualne i multimedia* (74,5% ogólnej liczby podmiotów w tej klasie wielkości przedsiębiorstw), średnie – *Reklama* oraz *Książki i prasa* (62,1%), małe – *Reklama* oraz *Architektura* (52,8%), z kolei mikroprzedsiębiorstwa – *Sztuki wizualne* oraz *Reklama* (50,4%).

Wykres 3. Struktura przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości oraz dziedzin kultury w 2021 r.

Chart 3. The structure of cultural and creative industries according to the size class and cultural domains in 2021

Rozdział 2. Pracujący, przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia

Chapter 2. Employed, average paid employment and gross wages and salaries

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych pracowało 257,3 tys. osób, co stanowiło 2,5% ogółu pracujących w przedsiębiorstwach niefinansowych. Oznacza to, że jedna osoba na 40 pracujących w przedsiębiorstwach niefinansowych pracowała w obszarze przemysłów kultury i kreatywnych.

Tablica 5. Pracujący, przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia brutto w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości

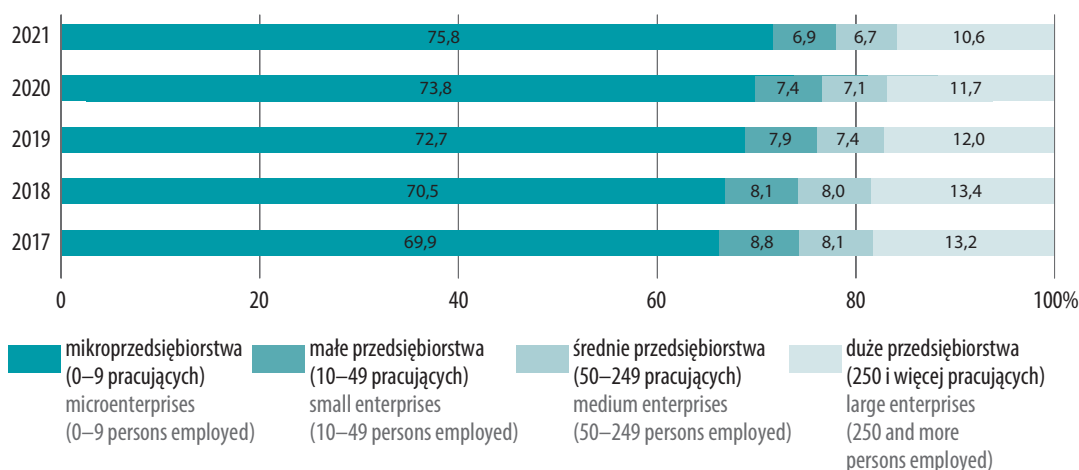
Table 5. Employed persons, average paid employment, wages and salaries among cultural and creative industries according to the size class

Wyszczególnienie Specification		Liczba pracujących (stan w dniu 31 XII) Number of persons employed (as of 31 Dec)	Przeciętne zatrudnienie Average paid employment	Wynagrodzenia brutto (w tys. zł) Gross wages and salaries (in thous. PLN)	Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego w zł Monthly gross wages and salaries per paid employee in PLN
Ogółem Total	2017	229 025	99 666	6 718 122	5 617
	2018	241 542	102 022	7 381 212	6 029
	2019	237 693	99 909	7 742 868	6 458
	2020	242 471	98 929	7 521 111	6 335
	2021	257 298	100 135	8 323 965	6 927
mikroprzedsiębiorstwa (0–9 pracujących) microenterprises (0–9 persons employed)	2017	160 081	36 325	1 395 473	3 201
	2018	170 240	36 233	1 552 370	3 570
	2019	172 789	38 738	1 761 121	3 788
	2020	179 051	40 794	1 834 295	3 747
	2021	194 947	43 267	2 172 718	4 185
małe przedsiębiorstwa (10–49 pracujących) small enterprises (10–49 persons employed)	2017	20 110	17 980	1 216 350	5 637
	2018	19 592	17 624	1 277 094	6 039
	2019	18 857	17 496	1 454 008	6 925
	2020	17 888	16 073	1 313 531	6 810
	2021	17 895	16 105	1 436 787	7 434
średnie przedsiębiorstwa (50–249 pracujących) medium enterprises (50–249 persons employed)	2017	18 677	17 359	1 614 371	7 750
	2018	19 435	17 913	1 718 320	7 994
	2019	17 438	16 370	1 591 209	8 100
	2020	17 157	16 074	1 554 515	8 059
	2021	17 170	15 809	1 737 957	9 161
duże przedsiębiorstwa (250 i więcej pracujących) large enterprises (250 and more persons employed)	2017	30 157	28 002	2 491 928	7 416
	2018	32 275	30 252	2 833 428	7 805
	2019	28 609	27 305	2 936 530	8 962
	2020	28 375	25 988	2 818 770	9 039
	2021	27 286	24 954	2 976 503	9 940

W latach 2017–2021 liczba pracujących w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych wzrosła o 28,3 tys. osób, tj. o 12,3%. Należy zaznaczyć, że wzrost liczby pracujących dotyczył wyłącznie grupy mikroprzedsiębiorstw, która w 2021 r. stanowiła 75,8% wszystkich pracujących w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych. Średni roczny wzrost liczby pracujących w mikroprzedsiębiorstwach w analizowanym pięcioletnim okresie wyniósł 5,0%. W pozostałych klasach wielkości przedsiębiorstwa, w porównaniu z 2017 r. zanotowano spadek liczby pracujących: w małych przedsiębiorstwach – o 11,0%, średnich – o 8,1% oraz dużych – o 9,5%.

Wykres 4. Struktura pracujących w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości

Chart 4. The structure of employed persons among cultural and creative industries according to the size class

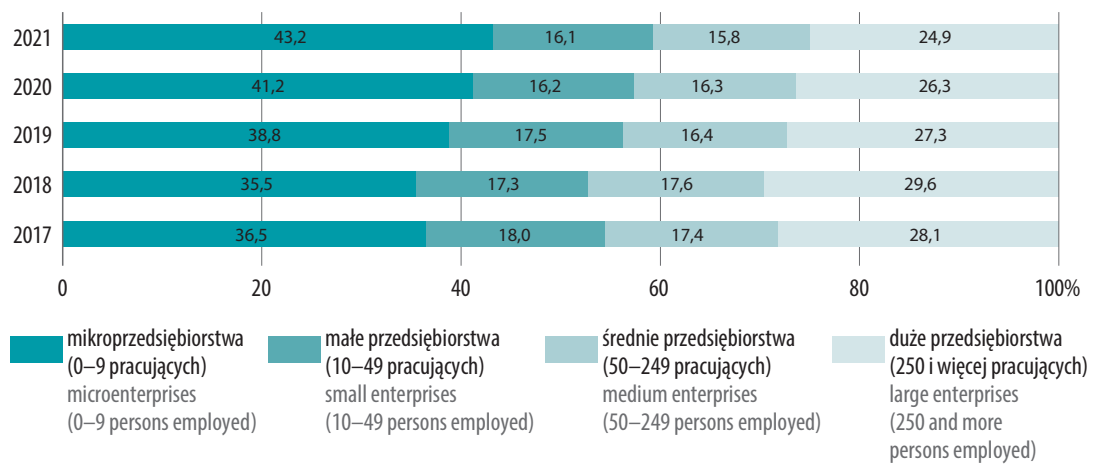
W 2021 r. w jednym przedsiębiorstwie niefinansowym pracowały przeciętnie 4 osoby, natomiast w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych – 2 osoby, przy czym na jedno mikroprzedsiębiorstwo przypadał 1 pracujący, małe przedsiębiorstwo – 20 pracujących, średnie – 97, duże – 581.

W 2021 r. w przedsiębiorstwach klasyfikowanych do przemysłów kultury i kreatywnych przeciętne zatrudnienie wyniosło 100,1 tys. etatów, co stanowiło 1,4% przeciętnego zatrudnienia dla ogółu przedsiębiorstw niefinansowych. W porównaniu z 2017 r. przeciętne zatrudnienie w obszarze przemysłów kultury i kreatywnych wzrosło o 0,5 tys. etatów, tj. o 0,5%. Tak jak w przypadku pracujących, wzrost przeciętnego zatrudnienia w badanym okresie dotyczył wyłącznie mikroprzedsiębiorstw. Średni roczny wzrost przeciętnego zatrudnienia w mikroprzedsiębiorstwach w analizowanym pięcioletnim okresie wyniósł 4,5%.

W grupie mikroprzedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych stosunek przeciętnego zatrudnienia do liczby pracujących w 2021 r. wyniósł 1:5 (43,3 tys. etatów wobec 194,9 tys. pracujących osób). W przypadku pozostałych klas wielkości przedsiębiorstw stosunek przeciętnego zatrudnienia do liczby pracujących wyniósł około 1:1 (małe przedsiębiorstwa – 16,1 tys. etatów wobec 17,9 tys. pracujących osób; średnie – 15,8 tys. wobec 17,2 tys.; duże – 25,0 tys. wobec 27,3 tys.).

Wykres 5. Struktura przeciętnego zatrudnienia w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości

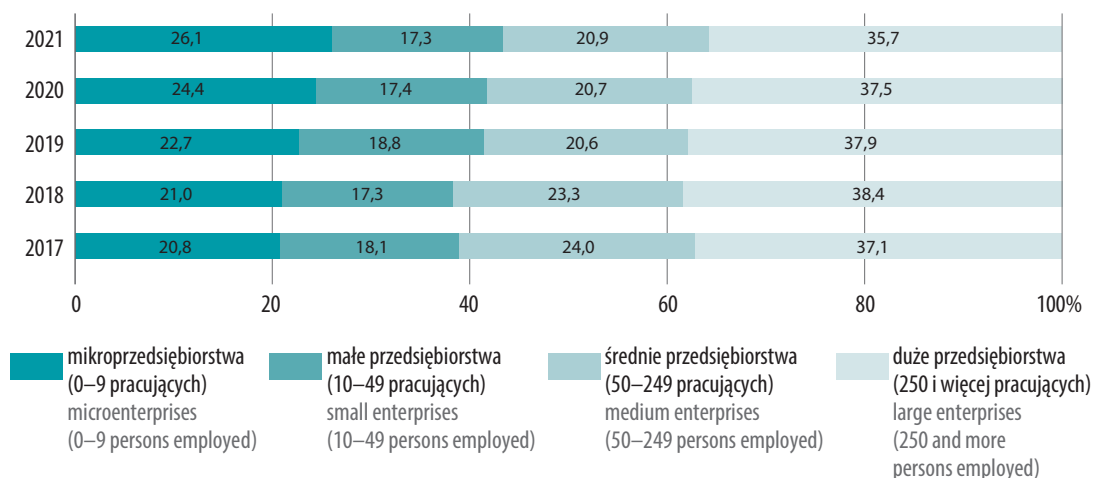
Chart 5. The structure of average paid employment in cultural and creative industries according to the size class

Przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych w 2021 r. wypłaciły pracownikom w ramach wynagrodzeń kwotę 8 324,0 mln zł (o 23,9% więcej niż w 2017 r. i o 10,7% więcej niż w 2020 r.), co stanowiło 1,7% wynagrodzeń wypłaconych w 2021 r. osobom zatrudnionym w przedsiębiorstwach niefinansowych. W przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych wynagrodzenia stanowiły 10,7% wszystkich ponoszonych kosztów ogółem i odsetek ten był wyższy niż w przypadku ogółu przedsiębiorstw niefinansowych (8,8%). Udział wynagrodzeń w kosztach ogółem w poszczególnych klasach wielkości przedsiębiorstw w 2021 r. był następujący: w mikroprzedsiębiorstwach – 6,4%, małych przedsiębiorstwach – 14,4%, średnich – 14,6%, a dużych – 13,9%. W porównaniu z 2017 r. udział ten zmniejszył się w średnich przedsiębiorstwach (o 0,5 p. proc.), natomiast w pozostałych grupach przedsiębiorstw wzrósł odpowiednio: w mikroprzedsiębiorstwach – o 1,2 p. proc., małych przedsiębiorstwach – o 1,0 p. proc. i w dużych – o 1,9 p. proc.).

Wykres 6. Struktura wynagrodzeń brutto w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości

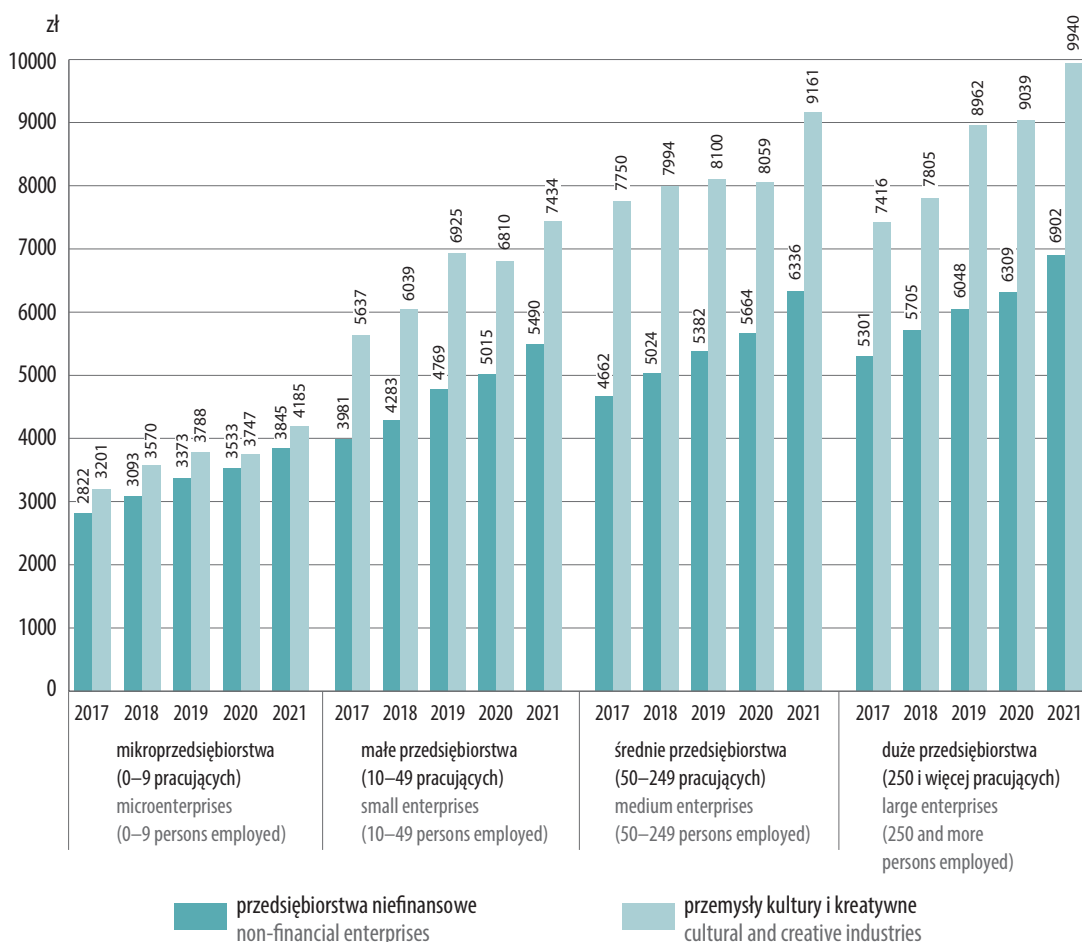
Chart 6. The structure of gross wages and salaries in cultural and creative industries according to the size class

W latach 2017–2021 nastąpił wzrost miesięcznego wynagrodzenia brutto przypadającego na jednego zatrudnionego, przy czym w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych wzrost ten był mniejszy niż dla ogółu przedsiębiorstw niefinansowych. W 2021 r. miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego zatrudnionego w przedsiębiorstwach kwalifikowanych do przemysłów kultury i kreatywnych wyniosło 6 927 zł i w porównaniu z 2017 r. wzrosło o 23,3%. W przypadku przedsiębiorstw niefinansowych ogółem miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego zatrudnionego wyniosło 5 933 zł i w porównaniu z 2017 r. wzrosło o 33,2%.

Niezależnie od klas wielkości, przedsiębiorstwa należące do przemysłów kultury i kreatywnych cechowały się wyższym miesięcznym wynagrodzeniem brutto przypadającym na jednego zatrudnionego niż przedsiębiorstwa niefinansowe. Najwyższe miesięczne wynagrodzenie brutto przypadające na jednego zatrudnionego w obszarze przemysłów kultury i kreatywnych w 2021 r. odnotowano w dużych przedsiębiorstwach (9 940 zł), a najmniejsze – w mikroprzedsiębiorstwach (4 185 zł). W porównaniu z 2017 r. w dużych przedsiębiorstwach wzrost miesięcznego wynagrodzenia brutto na jednego zatrudnionego był największy – o 34,0%. W mikroprzedsiębiorstwach i małych przedsiębiorstwach miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego zatrudnionego wzrosło w tym czasie odpowiednio o 30,7% i 31,9%. Najmniejszy wzrost miesięcznego wynagrodzenia brutto przypadającego na jednego zatrudnionego odnotowano w średnich przedsiębiorstwach (o 18,2% w porównaniu z 2017 r.).

Wykres 7. Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego według klas wielkości
Chart 7. Gross monthly wages and salaries per paid employee according to the size class

Rozdział 3. Wyniki finansowe

Chapter 3. Financial results

W latach 2017–2021 przedsiębiorstwa należące do przemysłów kultury i kreatywnych wypracowywały co roku nadwyżkę przychodów ogółem nad kosztami ogółem, osiągając jej najwyższą wartość w 2021 r. – 13,4 mld zł. Najliczniejsza grupa przedsiębiorstw, którą stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (do 9 pracowników), wypracowała największą nadwyżkę w każdym z badanych lat. W ich przypadku widać także wyraźną tendencję wzrostową, zahamowaną jedynie w 2020 r., prawdopodobnie ograniczeniami wynikającymi z pandemii Covid-19. W 2021 r. wypracowana przez nie nadwyżka wyniosła 9,3 mld zł.

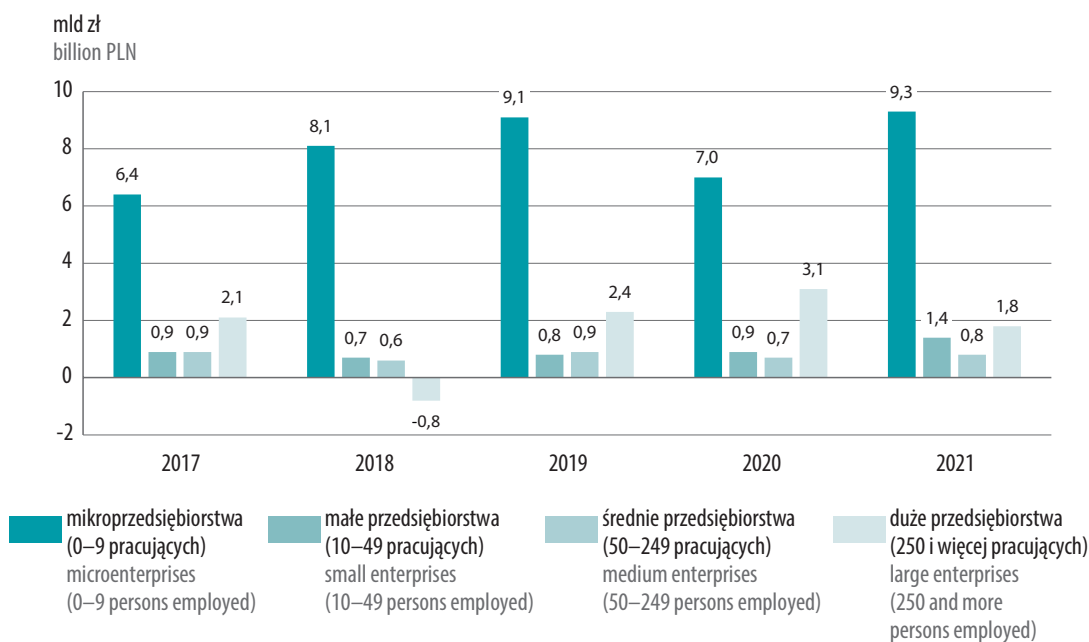
Jedyną grupą przedsiębiorstw, która w analizowanym okresie zanotowała większe koszty ogółem niż przychody ogółem były duże przedsiębiorstwa, tj. zatrudniające więcej niż 250 pracowników – w 2018 r. różnica wyniosła 771,7 mln zł. Dodatkowo, w ostatnim z badanych lat (2021 r.), tylko w tej grupie przedsiębiorstw nastąpił spadek nadwyżki przychodów ogółem nad kosztami ogółem w porównaniu z 2020 r. (z 3,1 mld zł do 1,8 mld zł, tj. o 40,7%).

W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw trudno mówić o konkretnym trendzie. W obu przypadkach mamy do czynienia z wahaniami nadwyżki przychodów ogółem nad kosztami ogółem. Małe przedsiębiorstwa największą nadwyżkę przychodów ogółem nad kosztami ogółem zanotowały w 2021 r. (1,4 mld zł). Nadwyżka w przypadku średnich przedsiębiorstw nigdy nie przekroczyła 1 mld zł. Dwukrotnie była bliska tej kwoty w 2017 r. (932,2 mln zł) i 2019 r. (885,0 mln zł).

W przeliczeniu na jeden podmiot nadwyżka przychodów ogółem nad kosztami ogółem była zawsze najwyższa w przypadku dużych przedsiębiorstw (za wyjątkiem 2018 r.), a największą kwotę (72,5 mln zł) zanotowano w 2020 r. W przypadku mikroprzedsiębiorstw, kwoty te wynosiły kilkadziesiąt tysięcy na jeden podmiot, najczęściej w 2019 r. – 75,5 tys. zł.

Wykres 8. Nadwyżka przychodów ogółem nad kosztami ogółem w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości

Chart 8. Surplus of total revenues over total costs among cultural and creative industries according to the size class

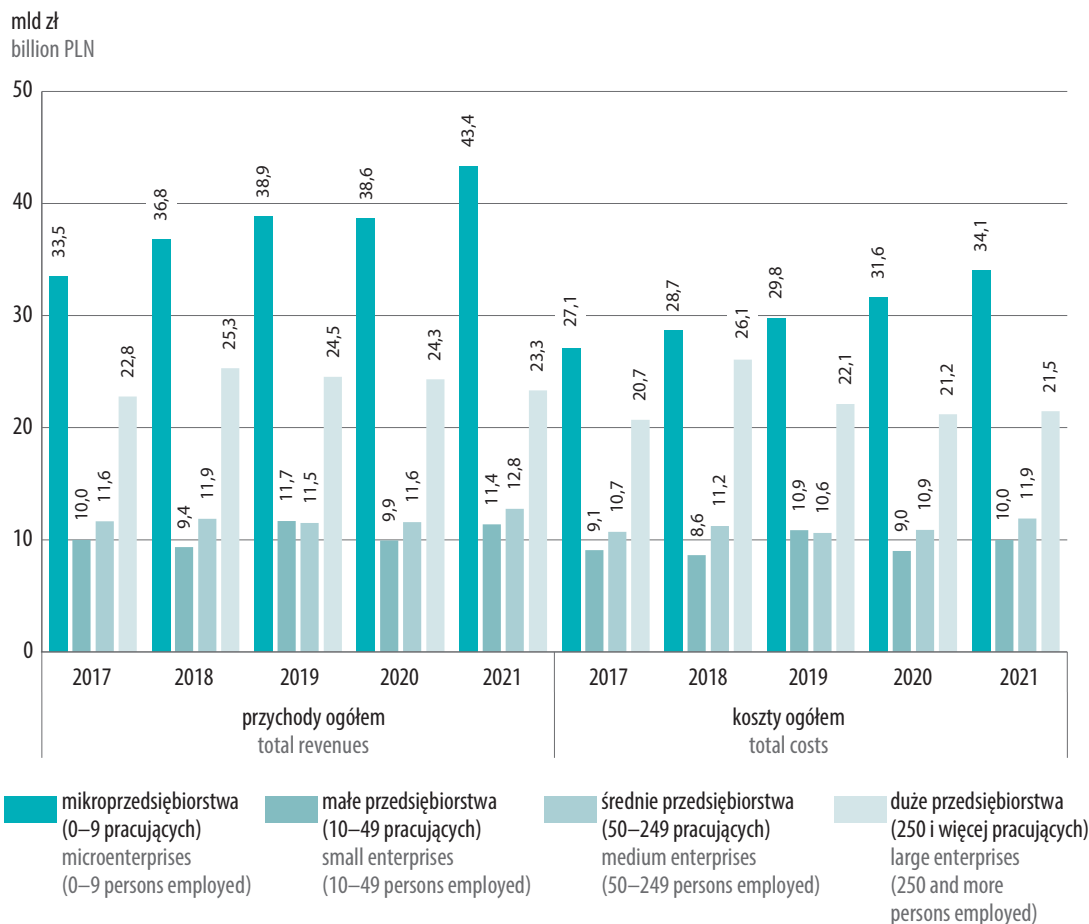

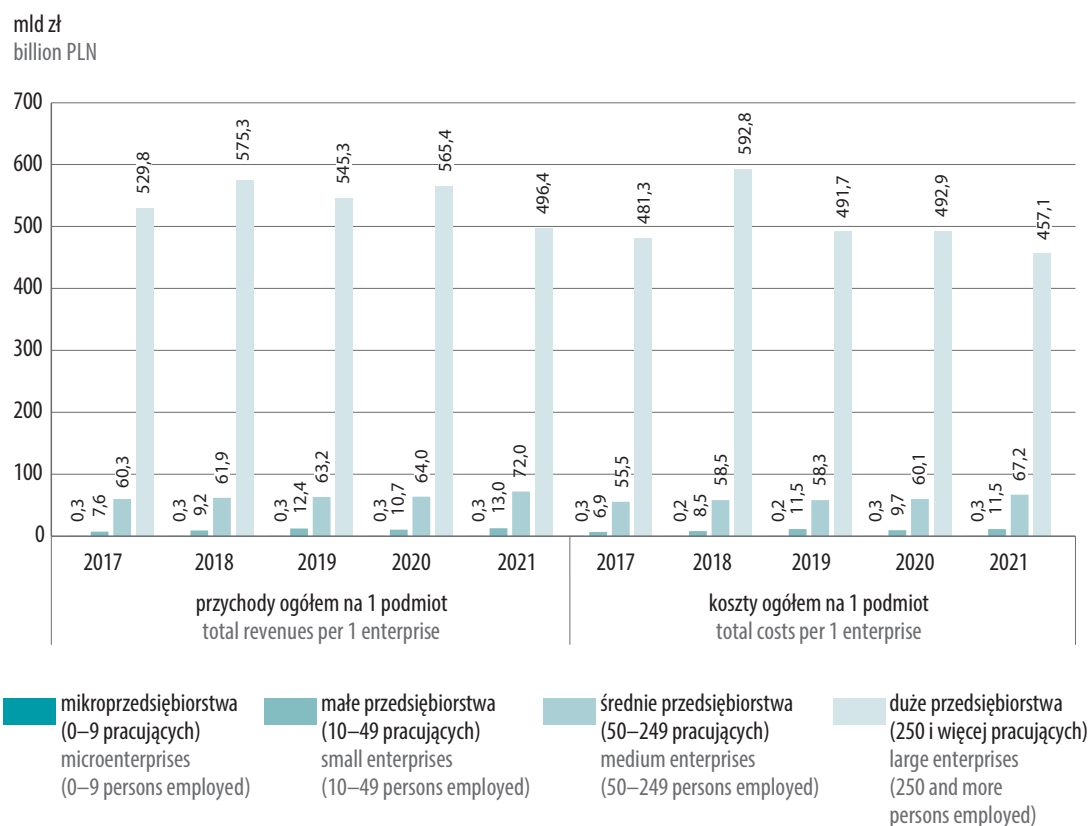
Lata pandemii COVID-19 (2020–2021) w różny sposób wpłynęły na wyniki finansowe podmiotów zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych. W 2020 r. mikroprzedsiębiorstwa i średnie przedsiębiorstwa zanotowały spadek nadwyżki przychodów ogółem nad kosztami ogółem w porównaniu z 2019 r. o odpowiednio 22,4% i 19,5%. Natomiast małe przedsiębiorstwa i duże wykazały wzrost nadwyżki o 14,6% i 29,3%. W 2021 r. nadwyżka przychodów ogółem nad kosztami ogółem wzrosła w porównaniu z wcześniejszym rokiem o 32,0% (mikroprzedsiębiorstwa), 46,1% (małe) i 19,2% (średnie przedsiębiorstwa), a w przypadku dużych przedsiębiorstw odnotowano spadek o 40,7%.

Analizując zarówno przychody ogółem, jak i koszty ogółem w wartościach bezwzględnych, obserwujemy niewielkie różnicowanie między mikro- a dużymi przedsiębiorstwami. Przeliczając jednak kwoty przychodów ogółem i kosztów ogółem na jeden podmiot, okazuje się, że rosła wraz z klasą wielkości przedsiębiorstwa i to w znaczący sposób: w latach 2017–2021 przeciętnie jedno mikroprzedsiębiorstwo notowało średnio przychody ogółem w wysokości 318,2 tys. zł oraz koszty ogółem w wysokości 251,8 tys. zł, natomiast duże przedsiębiorstwo odpowiednio 542,4 mln zł i 503,2 mln zł. W latach 2017–2021 udział zarówno przychodów ogółem, jak i kosztów ogółem generowanych przez przedsiębiorstwa zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych w przychodach ogółem i kosztach ogółem osiągniętych przez wszystkie przedsiębiorstwa niefinansowe wynosił w każdym analizowanym roku poniżej 2,0%. We wszystkich latach udział w przychodach ogółem był większy niż udział w kosztach ogółem: średnio 1,6% wobec 1,5%.

Wykres 9. Przychody ogółem i koszty ogółem w przedsiębiorstwach zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości

Chart 9. Total revenues and total costs among cultural and creative industries according to the size class

Wykres 10. Przychody ogółem i koszty ogółem przypadające na 1 przedsiębiorstwo zaliczane do przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości
Chart 10. Total revenues and total costs per one enterprise among cultural and creative industries according to the size class

Relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem, tj. wskaźnik poziomu kosztów, w przypadku przemysłów kultury i kreatywnych pokazuje, że ich działalność ekonomiczna jest mniej kosztochłonna niż ogółu przedsiębiorstw niefinansowych. W latach 2017–2021 różnica pomiędzy wskaźnikiem dla przemysłów kultury i kreatywnych, a wskaźnikiem dla przedsiębiorstw niefinansowych ogółem wyniosła średnio 6,1 p. proc. Zarówno w przypadku przedsiębiorstw niefinansowych ogółem, jak i samych podmiotów należących do przemysłów kultury i kreatywnych, zaobserwowano systematyczny spadek wskaźnika kosztów, przy czym wahania tego wskaźnika były dużo większe i częstsze w przypadku przemysłów kultury i kreatywnych. I tak dla 2017 r. wyniósł on 86,7% (wobec 92,9% dla przedsiębiorstw niefinansowych ogółem); w kolejnym roku było to 89,6% (wobec 92,7%). W 2019 r. wskaźnik wyniósł 84,8% (wobec 93,1%), w 2020 r. – 86,0% (wobec 93,2%) i wreszcie w 2021 r. – 85,3% (wobec 90,9%).

Dla najliczniejszej grupy podmiotów w ramach przemysłów kultury i kreatywnych tj. mikroprzedsiębiorstw, odnotowano najniższy wskaźnik poziomu kosztów, nieprzekraczający 82,0% w latach 2017–2021. W tych latach średni wskaźnik dla mikroprzedsiębiorstw wyniósł 79,1%. Najniższy wskaźnik odnotowano w 2019 r. – 76,6%. Wskaźniki poziomu kosztów w poszczególnych latach w przypadku pozostałych klas wielkości przedsiębiorstw były zbliżone do tych wykazywanych przez przedsiębiorstwa niefinansowe ogółem. Średni wskaźnik kosztów dla małych, średnich i dużych przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w latach 2017–2021 wyniósł 92,3%.

Wykres 11. Wskaźnik poziomu kosztów dla przemysłów kultury i kreatywnych oraz przedsiębiorstw niefinansowych ogółem

Chart 11. The cost level indicator for cultural and creative industries and non-financial enterprises in general

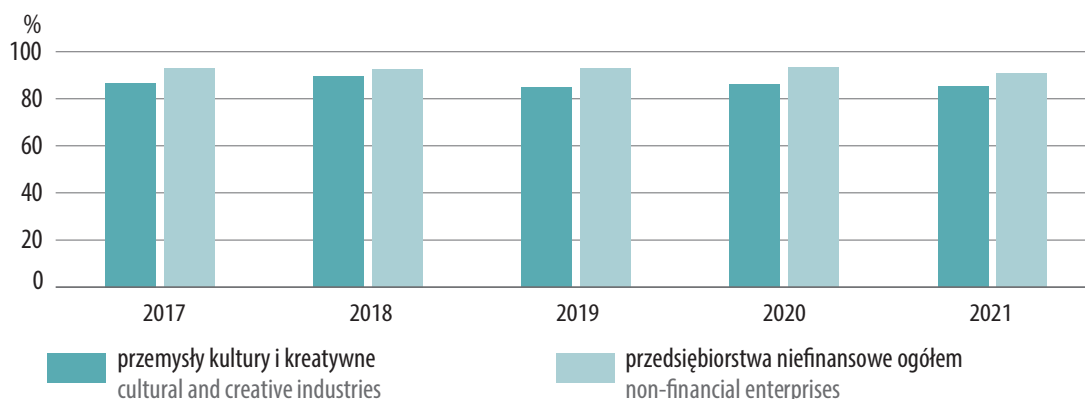
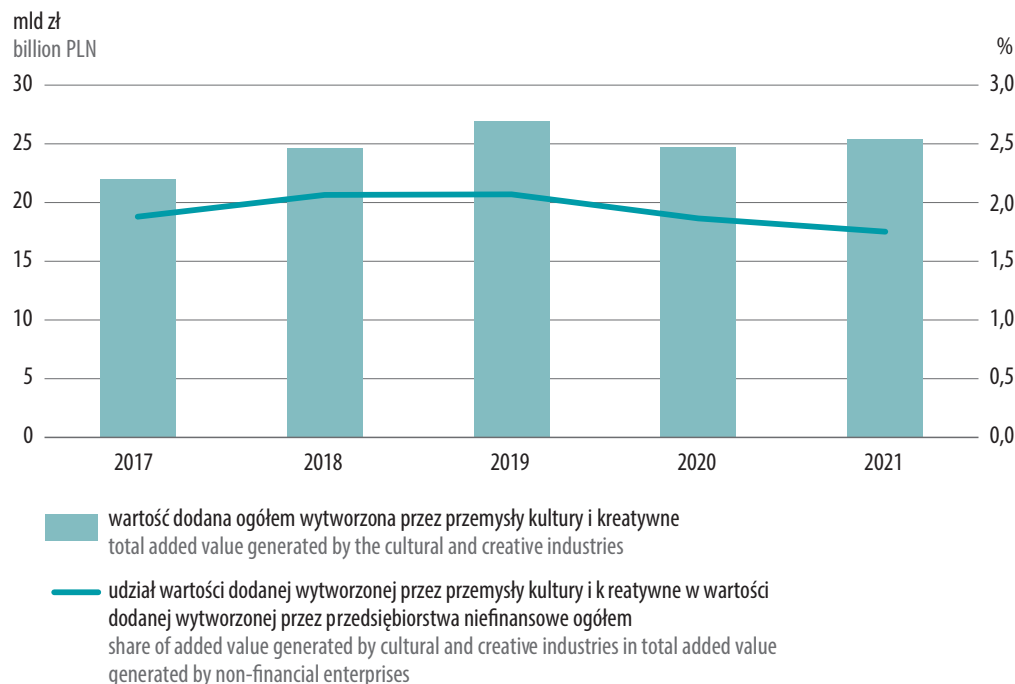

Tabela 6. Wyniki finansowe przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości przedsiębiorstw

Table 6. Financial results of cultural and creative industries according to the size class of enterprises

Wyszczególnienie Specification		Przychody ogółem Total revenues		Koszty ogółem Total costs		Wartość dodana Value added	
		ogółem total	na 1 podmiot per 1 enter- prise	ogółem total	na 1 podmiot per 1 enter- prise	ogółem total	na 1 podmiot per 1 enter- prise
		w tysiącach zł in thousands PLN					
Ogółem Total	2017	77 919 501	716,0	67 569 058	620,9	22 039 377	202,5
	2018	83 346 419	711,0	74 639 502	636,7	24 588 184	209,7
	2019	86 590 845	712,9	73 398 063	604,2	26 857 551	221,1
	2020	84 470 227	680,6	72 660 522	585,5	24 700 401	199,0
	2021	90 812 106	672,7	77 451 113	573,7	25 439 182	188,4
mikroprzedsiębiorstwa (0–9 pracujących) microenterprises (0–9 persons employed)	2017	33 509 848	312,4	27 080 531	252,4	7 908 881	73,7
	2018	36 802 452	317,3	28 688 945	247,4	9 462 247	81,6
	2019	38 883 499	323,2	29 800 970	247,7	10 965 908	91,2
	2020	38 643 071	314,3	31 596 278	257,0	8 898 647	72,4
	2021	43 364 363	323,8	34 066 040	254,4	11 695 201	87,3
małe przedsiębiorstwa (10–49 pracujących) small enterprises (10–49 persons employed)	2017	9 983 973	7 627,2	9 080 702	6 937,1	2 975 077	2 272,8
	2018	9 353 161	9 160,8	8 628 997	8 451,5	2 564 846	2 512,1
	2019	11 671 713	12 377,2	10 856 239	11 512,4	3 591 058	3 808,1
	2020	9 933 895	10 670,1	8 999 685	9 666,7	2 569 650	2 760,1
	2021	11 363 817	13 017,0	9 999 376	11 454,0	3 137 228	3 593,6
średnie przedsiębiorstwa (50–249 pracujących) medium enterprises (50–249 persons em- ployed)	2017	11 643 825	60 330,7	10 711 674	55 500,9	3 395 832	17 595,0
	2018	11 877 908	61 864,1	11 236 952	58 525,8	3 627 823	18 894,9
	2019	11 498 888	63 180,7	10 613 874	58 318,0	3 635 160	19 973,4
	2020	11 582 488	63 991,6	10 869 817	60 054,2	3 370 500	18 621,6
	2021	12 751 445	72 042,1	11 901 601	67 240,7	3 610 967	20 400,9
duże przedsiębiorstwa (250 i więcej pracujących) large enterprises (250 and more persons em- ployed)	2017	22 781 855	529 810,6	20 696 151	481 305,8	7 759 587	180 455,5
	2018	25 312 898	575 293,1	26 084 608	592 832,0	8 933 268	203 028,8
	2019	24 536 745	545 261,0	22 126 980	491 710,7	8 665 425	192 565,0
	2020	24 310 773	565 366,8	21 194 742	492 901,0	9 861 604	229 339,6
	2021	23 332 481	496 435,8	21 484 096	457 108,4	6 995 786	148 846,5

Wykres 12. Wartość dodana ogółem wytworzona przez przemysły kultury i kreatywne oraz udział wartości dodanej wytworzonej przez przemysły kultury i kreatywne w wartości dodanej wytworzonej przez przedsiębiorstwa niefinansowe ogółem

Chart 12. Total added value generated by the cultural and creative industries and the share of added value generated by cultural and creative industries in total added value generated by non-financial enterprises

W latach 2017–2021 średnia roczna wartość dodana wytworzona przez podmioty należące do przemysłów kultury i kreatywne wyniosła 24,7 mld zł. Mimo zmian wartości dodanej wytworzonej przez przemysły kultury i kreatywne, jej udział w wartości dodanej ogółem dla wszystkich przedsiębiorstw niefinansowych nie uległ większej zmianie (oscylował wokół 2,0%).

Wyraźnie widać, że pandemia Covid-19 wpłynęła negatywnie na działalność gospodarczą przemysłów kultury i kreatywnych, co odzwierciedla spadek wartości dodanej. Można to uznać za pewną specyfikę tego obszaru, bo dla przedsiębiorstw niefinansowych ogółem zaobserwowano w latach pandemii jedynie spadek tempa wzrostu wartości dodanej. W porównaniu z 2019 r. wartość dodana wytworzona przez przemysły kultury i kreatywne w 2020 r. zmniejszyła się o 8,0%. W 2021 r., w którym nadal obowiązywały liczne restrykcje związane z pandemią, wartość ta wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 3,0% (do 25,4 mld zł), ale nie osiągnęła poziomu z 2019 r. (choć przekroczyła wielkość z 2018 r.).

Przeliczenie wartości dodanej na jeden podmiot pokazuje, że wartość dodana w przypadku przemysłów kultury i kreatywnych była ponad 2,5-krotnie niższa w porównaniu z wartością dodaną przypadającą na jedno przedsiębiorstwo niefinansowe ogółem. Szczególnie niskie wyniki odnotowano w 2020 r. – średnia wartość dodana w przypadku przemysłów kultury i kreatywnych była blisko 3 razy niższa niż w przypadku przedsiębiorstw niefinansowych ogółem. Jeszcze gorsza sytuacja pojawiła się w 2021 r., kiedy ten wskaźnik był 3,3 razy niższy. Za takie dane dla ogółu podmiotów należących do przemysłów kultury i kreatywnych odpowiada ich najliczniejsza grupa, tj. mikroprzedsiębiorstwa, dla których w latach 2017–2021 wartość dodana przypadająca na jedno przedsiębiorstwo w każdym analizowanym roku była dwukrotnie niższa. W pozostałych klasach wielkości przedsiębiorstw obserwujemy natomiast sytuację, w której to przemysły kultury i kreatywne wytwarzają większą wartość dodaną przypadającą na jedno przedsiębiorstwo (średnio o 1,2 razy większą). Wyjątek stanowił jedynie 2021 r. dla dużych przedsiębiorstw, kiedy to wartość dodana

przypadająca na jeden podmiot była niższa dla przemysłów kultury i kreatywnych niż dla przedsiębiorstw niefinansowych ogółem. Wartość dodana przypadająca na jeden podmiot w przypadku małych przedsiębiorstw należących do przemysłów kultury i kreatywnych w latach 2017–2021 była średnio o 0,3 mln zł wyższa niż w przypadku przedsiębiorstw niefinansowych ogółem. Dla średnich przedsiębiorstw była ona wyższa o 4,7 mln zł, a dużych o 41,3 mln zł.

Tabela 7. Wartość dodana przypadająca na 1 podmiot w ramach przedsiębiorstw niefinansowych oraz przemysłów kultury i kreatywnych według klas wielkości

Table 7. Value added per one enterprise among non-financial enterprises as well as cultural and creative industries according to the size class

Wyszczególnienie Specification	Wartość dodana przypadająca na 1 podmiot Value added per 1 enterprise		
		przedsiębiorstwa niefinansowe non-financial enterprises	przemysły kultury i kreatywne cultural and creative industries
	w tys. zł in thous. PLN		
Ogółem Total	2017	553,9	202,5
	2018	552,8	209,7
	2019	582,9	221,1
	2020	584,6	199,0
	2021	614,9	188,4
mikroprzedsiębiorstwa (0–9 pracujących) microenterprises (0–9 persons employed)	2017	163,0	73,7
	2018	163,4	81,6
	2019	178,2	91,2
	2020	172,0	72,4
	2021	204,5	87,3
małe przedsiębiorstwa (10–49 pracujących) small enterprises (10–49 persons employed)	2017	2 340,7	2 272,8
	2018	2 425,7	2 512,1
	2019	2 711,7	3 808,1
	2020	2 717,7	2 760,1
	2021	3 016,3	3 593,6
średnie przedsiębiorstwa (50–249 pracujących) medium enterprises (50–249 persons employed)	2017	12 234,8	17 595,0
	2018	13 140,1	18 894,9
	2019	14 295,1	19 973,4
	2020	14 978,5	18 621,6
	2021	17 332,8	20 400,9
duże przedsiębiorstwa (250 i więcej pracujących) large enterprises (250 and more persons employed)	2017	140 150,8	180 455,5
	2018	141 937,4	203 028,8
	2019	150 125,8	192 565,0
	2020	162 124,7	229 339,6
	2021	153 230,3	148 846,5

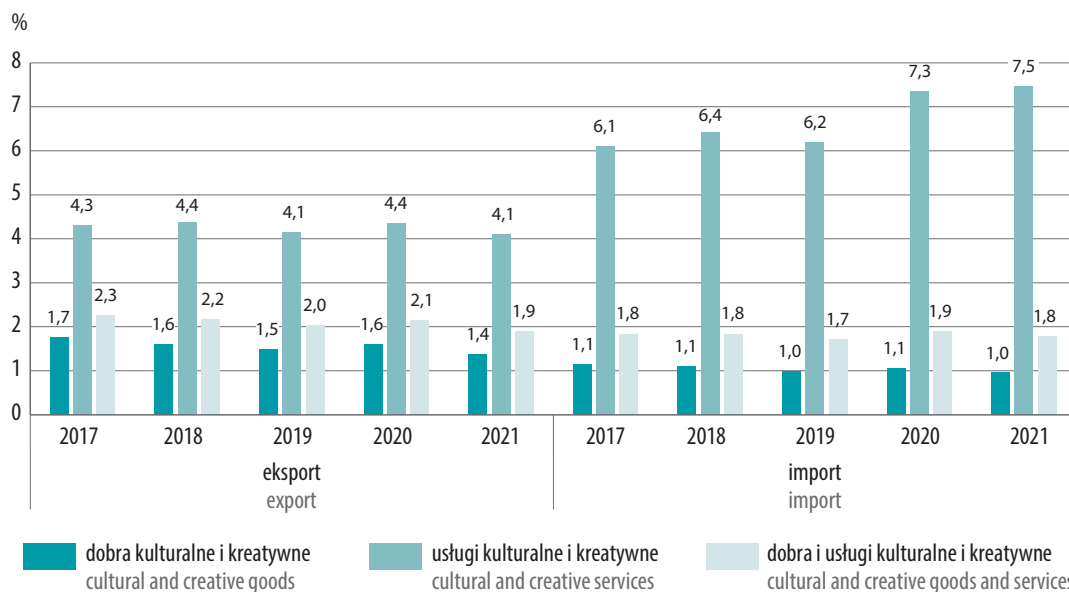
Rozdział 4. Handel zagraniczny dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi

Chapter 4. Foreign trade of cultural and creative goods and services

W 2021 r. wartość eksportu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych wyniosła 30 910,9 mln zł (o 5 974,9 mln zł więcej w porównaniu z 2017 r., tj. o 24,0%). Wartość importu analizowanych dóbr i usług w 2021 r. wyniosła 26 878,1 mln zł i była wyższa o 8 016,4 mln zł w porównaniu z 2017 r., tj. o 42,5%. Tym samym łączne saldo obrotów dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi w 2021 r. było dodatnie (podobnie jak w poprzednich analizowanych latach, tj. 2017–2020) i wyniosło 4 032,8 mln zł. W porównaniu z 2017 r. wzrost eksportu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych był niższy niż dla ogółu dóbr i usług (24,0% wobec 47,7%). W przypadku importu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych wskaźniki te były porównywalne (42,5% wobec 47,8%).

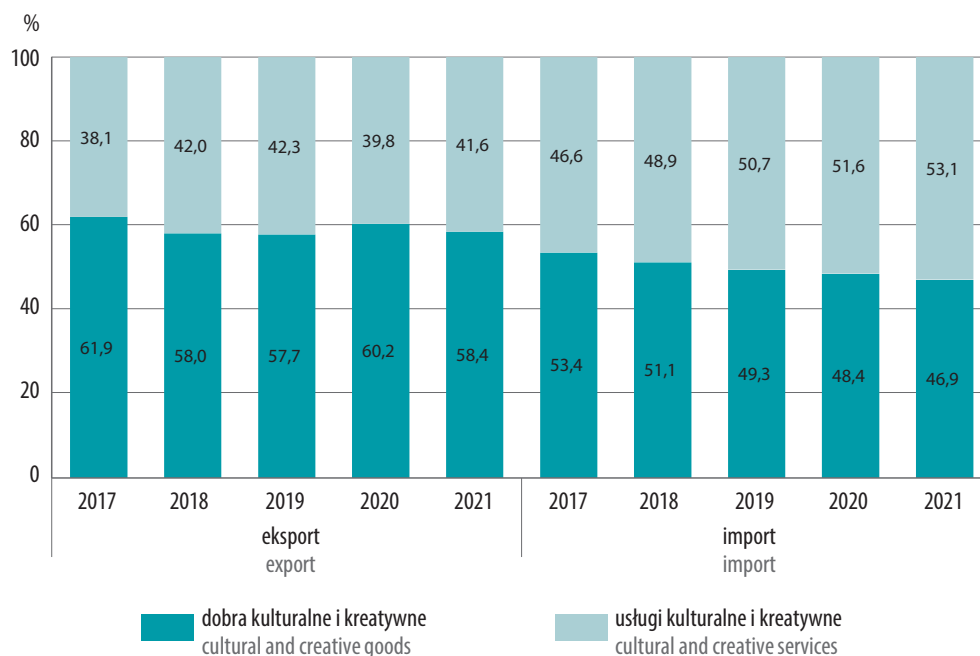
Mimo obserwowanego wzrostu wartości handlu dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi, udział obrotu tymi dobrami i usługami nie stanowił dużej pozycji w handlu zagranicznym Polski. W 2021 r. udział obrotu był na podobnym poziomie, zarówno w eksporcie (1,9%), jak i imporcie (1,8%). Udział importu dóbr i usług kreatywnych nie zmieniał się w analizowanych latach, zmniejszył się natomiast udział eksportu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych (z 2,3% w 2017 r. do 1,9% w 2021 r.).

Wykres 13. Udział eksportu i importu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych w handlu zagranicznym Polski
Chart 13. Share of export and import of cultural and creative goods and services in the foreign trade in Poland

W latach 2017–2021 struktura obrotów handlu zagranicznego w podziale na dobra oraz usługi kulturalne i kreatywne uległa pewnym zmianom. W strukturze eksportu w każdym analizowanym roku przeważającą część stanowiły obroty z tytułu handlu dobrami, jednak przewaga ta w ciągu pięciu lat zmniejszyła się o 3,5 p. proc. (z 61,9% w 2017 r. do 58,4% w 2021 r.). Natomiast w imporcie nastąpiło odwrócenie proporcji: w 2017 r. większa część obrotów handlu zagranicznego przypadała na dobra kulturalne i kreatywne (53,4%), a w 2021 r. – na usługi kulturalne i kreatywne (53,1%).

Wykres 14. Struktura obrotów handlu zagranicznego w podziale na dobra i usługi kulturalne i kreatywne
Chart 14. The structure of foreign trade in cultural and creative goods and services

We wszystkich analizowanych latach, ponad 90% wartości zarówno eksportu, jak i importu generowały trzy dziedziny: *Reklama, Sztuki audiowizualne i multimedia* oraz *Książki i prasa*. Najwyższą wartość eksportu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych w 2021 r. odnotowano w przypadku dziedziny *Reklama* (12 154,0 mln zł), natomiast najwyższą wartość importu – w przypadku dziedziny *Sztuki audiowizualne i multimedia* (11 538,2 mln zł).

Tablica 8. Obroty handlu zagranicznego dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi według dziedzin kultury

Table 8. Foreign trade turnover in cultural and creative goods and services according to cultural domains

Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Dobra i usługi ogółem Grand total of goods and services	2017	1 103 337,4	1 024 411,4	78 925,9
	2018	1 201 919,9	1 129 153,0	72 766,9
	2019	1 292 086,6	1 185 350,3	106 736,3
	2020	1 320 352,7	1 171 842,3	148 510,4
	2021	1 629 883,6	1 514 587,1	115 296,5
Dobra i usługi kulturalne i kreatywne ogółem Grand total of cultural and creative goods and services	2017	24 936,0	18 861,7	6 074,3
	2018	26 117,9	20 775,2	5 342,7
	2019	26 349,6	20 368,3	5 981,3
	2020	28 225,0	22 287,8	5 937,2
	2021	30 910,9	26 878,1	4 032,8

Tablica 8. Obroty handlu zagranicznego dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi według dziedzin kultury (cd.)

Table 8. Foreign trade turnover in cultural and creative goods and services according to cultural domains (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Dziedzictwo kulturowe Cultural heritage	2017	380,9	213,2	167,7
	2018	375,6	198,6	177,1
	2019	415,0	249,3	165,7
	2020	483,4	294,9	188,4
	2021	376,6	589,5	-212,9
Sztuki wizualne Visual arts	2017	213,0	57,6	155,4
	2018	202,4	85,9	116,6
	2019	172,2	105,7	66,5
	2020	188,3	117,4	70,9
	2021	312,4	186,9	125,5
Sztuki performatywne Performing arts	2017	239,2	739,5	-500,3
	2018	276,7	730,6	-453,9
	2019	257,9	794,9	-537,0
	2020	295,3	636,2	-340,9
	2021	403,5	694,8	-291,3
Książki i prasa Books and press	2017	6 048,0	2 461,4	3 586,6
	2018	6 118,4	2 608,9	3 509,5
	2019	6 759,3	2 703,4	4 055,9
	2020	7 220,9	3 177,4	4 043,5
	2021	8 272,6	3 849,4	4 423,2
Sztuki audiowizualne i multimedia Audiovisual and multimedia arts	2017	9 130,7	10 557,9	-1 427,2
	2018	8 492,2	11 276,0	-2 783,8
	2019	7 747,8	10 143,7	-2 395,9
	2020	9 165,1	10 424,6	-1 259,5
	2021	9 150,0	11 538,2	-2 388,2
Reklama Advertising	2017	8 767,7	4 746,7	4 021,0
	2018	10 463,1	5 715,7	4 747,4
	2019	10 761,8	6 237,6	4 524,1
	2020	10 649,2	7 500,8	3 148,3
	2021	12 154,0	9 864,1	2 290,0
Architektura Architecture	2017	156,0	83,2	72,9
	2018	188,6	158,7	29,9
	2019	235,2	132,1	103,2
	2020	222,5	134,6	87,9
	2021	241,0	152,4	88,7

Tablica 8. Obroty handlu zagranicznego dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi według dziedzin kultury (dok.)

Table 8. Foreign trade turnover in cultural and creative goods and services according to cultural domains (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Rękodzieło artystyczne Art craft	2017	0,4	2,1	-1,7
	2018	0,8	0,9	-0,1
	2019	0,5	1,7	-1,2
	2020	0,4	1,8	-1,5
	2021	0,8	2,8	-2,1

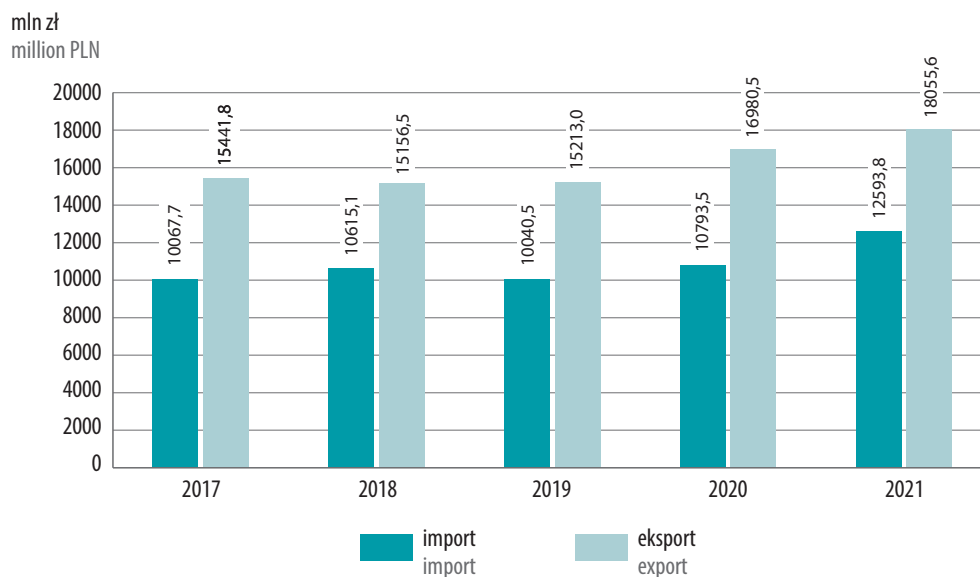
4.1. Obroty dobrami kulturalnymi i kreatywnymi

4.1. Turnover of cultural and creative goods

W 2021 r. sprzedano za granicę dobra kulturalne i kreatywne o wartości 18 055,6 mln zł, co przełożyło się na wartość eksportu większą o 2 613,8 mln zł w porównaniu z 2017 r. Średnioroczne tempo wzrostu eksportu dóbr kulturalnych i kreatywnych w latach 2017–2021 wyniosło 4,0% i było niższe niż średnioroczne tempo wzrostu eksportu dóbr ogółem w tym okresie (10,5%). W ciągu analizowanych pięciu lat wartość eksportu dóbr kulturalnych i kreatywnych wzrosła o 16,9%, podczas gdy dóbr ogółem – o 49,1%. Najwyższy wzrost wartości eksportu dóbr kulturalnych i kreatywnych w ujęciu rocznym (rok do roku) odnotowano w 2020 r. (o 11,6%).

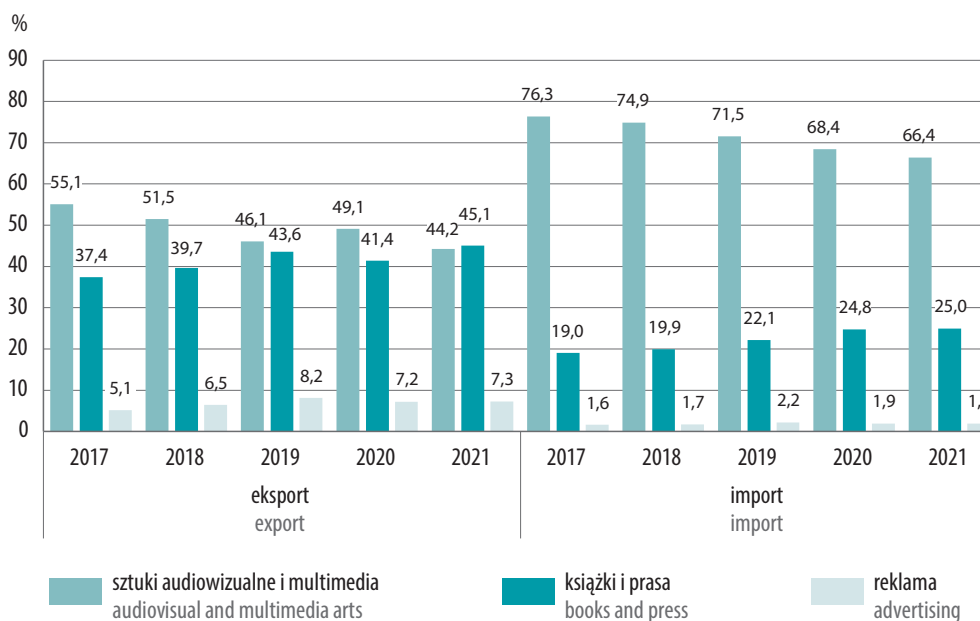
W 2021 r. sprowadzono do Polski dobra kulturalne i kreatywne o wartości 12 593,8 mln zł. W porównaniu z 2017 r. wartość importu wzrosła o 2 526,0 mln zł, tj. o 25,1%. Średnioroczne tempo wzrostu importu dóbr kulturalnych i kreatywnych w latach 2017–2021 wyniosło 5,8%, i było niższe niż średnioroczne tempo wzrostu importu ogółem w tym okresie (10,7%). W ciągu analizowanych pięciu lat wartość importu dóbr kulturalnych i kreatywnych wzrosła o 25,1%, tj. dwukrotnie mniej niż w przypadku dóbr ogółem (50,3%). Najwyższy wzrost wartości importu dóbr kulturalnych i kreatywnych w ujęciu rocznym odnotowano w 2021 r. (o 16,7%).

Wykres 15. Obroty handlu zagranicznego dobrami kulturalnymi i kreatywnymi
 Chart 15. Foreign trade turnover in cultural and creative goods

We wszystkich analizowanych latach saldo obrotów dobrami kulturalnymi i kreatywnymi było dodatnie (najwyższe w 2020 r. – 6 187,1 mln zł, najniższe w 2018 r. – 4 541,4 mln zł), podczas gdy w przypadku obrotów towarowych ogółem w dwóch latach odnotowano ujemne saldo: w 2018 r. (minus 7 022,5 mln zł) oraz w 2021 r. (minus 19 506,6 mln zł).

Wykres 16. Udział wybranych dziedzin kultury w obrotach dobrami kulturalnymi i kreatywnymi
 Chart 16. Share of selected cultural domains in foreign trade turnover

Największe wartości zarówno eksportu, jak i importu dóbr kulturalnych i kreatywnych odnotowano w przypadku dziedziny: *Książki i prasa* (m.in. gazety, książki, mapy, broszury). Wysokie wartości odnotowano także dla dziedziny *Sztuki audiowizualne i multimedia* (m.in. film kinematograficzny, dyski i taśmy magnetyczne, dyski do systemów odczytu laserowego, dyski optyczne i DVD). Łączny udział wyżej wymienionych dziedzin w eksporcie i imporcie dóbr kulturalnych i kreatywnych wyniósł w 2021 r. odpowiednio 89,3% i 91,3% i na podobnym poziomie kształtował się w analizowanym okresie. W eksporcie zmniejszył się przy tym udział dziedziny *Sztuki audiowizualne i multimedia* (z 55,1% w 2017 r. do 44,2% w 2021 r.), a zwiększył udział dziedziny *Książki i prasa* (z 37,4% w 2017 r. do 45,1% w 2021 r.). Także w imporcie można zaobserwować podobny kierunek – rosnący udział dziedziny *Książki i prasa* (z 19,0% w 2017 r. do 25,0% w 2021 r.) i zmniejszający się udział dziedziny *Sztuki audiowizualne i multimedia* (z 76,3% w 2017 r. do 66,4% w 2021 r.).

Dodatknie saldo w obrotach dobrami kulturalnymi i kreatywnymi związane było przede wszystkim z nadwyżką eksportu nad importem w dziedzinie *Książki i prasa* (4 992,9 mln zł w 2021 r.). Udział w generowaniu dodatniego salda wymiany miały także dziedziny: *Reklama* oraz *Sztuki wizualne*, dla których zanotowano w 2021 r. nadwyżkę (odpowiednio: 1 077,2 mln zł i 125,5 mln zł). W latach 2017–2021 dziedziny te cechowało dodatnie saldo w każdym roku analizy. Ujemnym saldem cechowały się w 2021 r. pozostałe dziedziny: *Sztuki audiowizualne i multimedia* (minus 374,7 mln zł), *Dziedzictwo kulturowe* (minus 228,7 mln zł), *Sztuki performatywne* (minus 121,8 mln zł), *Architektura* (minus 6,5 mln zł) oraz *Rękodzieło artystyczne* (minus 2,1 mln zł). Saldo ujemne w przypadku dziedzin: *Sztuki performatywne*, *Dziedzictwo kulturowe* i *Rękodzieło* było widoczne w każdym roku analizy. Natomiast największą zmienność w zakresie salda w obrotach dobrami kulturalnymi i kreatywnymi w latach 2017–2021 zaobserwowano w przypadku dziedziny *Sztuki audiowizualne i multimedia*, dla której saldo w niektórych latach było dodatnie (951,7 mln w 2020 r. oraz 824,7 mln zł w 2017 r.), a w innych ujemne (minus 374,7 mln zł w 2021 r., minus 171,2 mln zł w 2019 r. oraz minus 140,0 mln zł w 2018 r.). Z kolei w przypadku dziedziny *Architektura*, przez cztery lata od 2017 r. do 2020 r. obserwowano niewielkie, ale dodatnie saldo (od 1,1 mln zł w 2018 r. do 2,4 mln zł w 2019 r.), a w 2021 r. odnotowano saldo ujemne (minus 6,5 mln zł).

Tablica 9. Obroty handlu zagranicznego dobrami kulturalnymi i kreatywnymi według dziedzin kultury
Table 9. Foreign trade turnover in cultural and creative goods by cultural domains

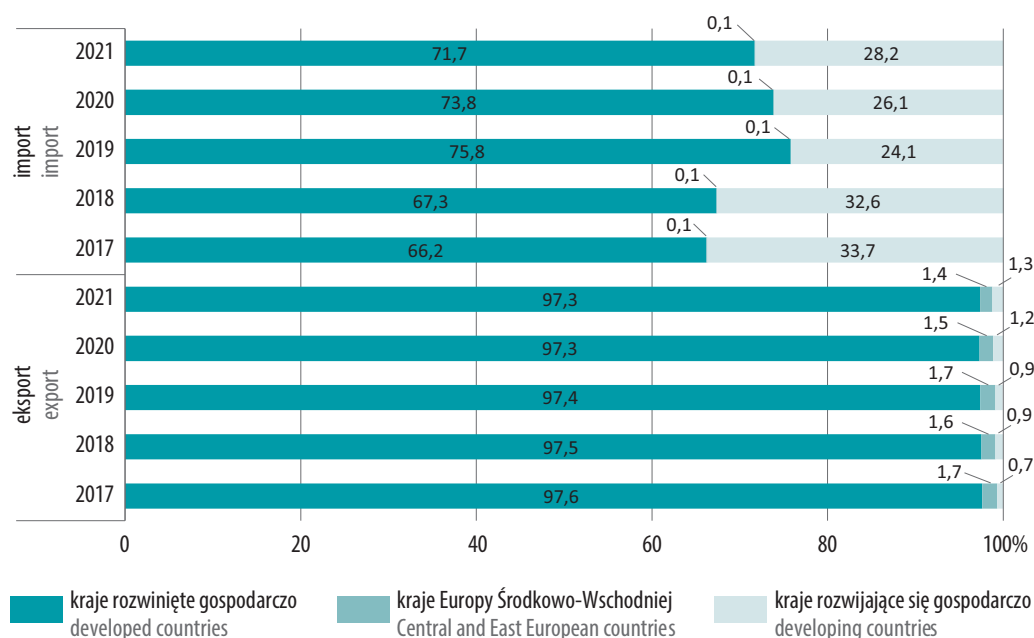
Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Dobra ogółem Grand total of goods	2017	882 619,5	880 078,4	2 541,1
	2018	951 324,2	970 830,8	-19 506,6
	2019	1 023 591,4	1 018 479,0	5 112,5
	2020	1 062 513,5	1 015 359,5	47 154,0
	2021	1 315 977,8	1 323 000,3	-7 022,5
Dobra kulturalne i kreatywne ogółem Grand total of cultural and creative goods	2017	15 441,8	10 067,7	5 374,1
	2018	15 156,5	10 615,1	4 541,4
	2019	15 213,0	10 040,5	5 172,6
	2020	16 980,5	10 793,5	6 187,1
	2021	18 055,6	12 593,8	5 461,8
Dziedzictwo kulturowe Cultural heritage	2017	15,6	36,4	-20,8
	2018	12,5	49,0	-36,5
	2019	16,4	58,9	-42,5
	2020	12,5	101,5	-89,1
	2021	57,8	286,5	-228,7

Tablica 9. Obroty handlu zagranicznego dobrami kulturalnymi i kreatywnymi według dziedzin kultury (dok.)
 Table 9. Foreign trade turnover in cultural and creative goods by cultural domains (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Sztuki wizualne Visual arts	2017	213,0	57,6	155,4
	2018	202,4	85,9	116,6
	2019	172,2	105,7	66,5
	2020	188,3	117,4	70,9
	2021	312,4	186,9	125,5
Sztuki performatywne Performing arts	2017	132,8	204,6	-71,7
	2018	137,6	231,6	-94,0
	2019	142,6	247,6	-105,1
	2020	181,7	305,6	-123,8
	2021	241,6	363,4	-121,8
Książki i prasa Books and press	2017	5 774,0	1 917,1	3 856,8
	2018	6 011,0	2 115,9	3 895,1
	2019	6 625,5	2 223,7	4 401,8
	2020	7 025,5	2 671,5	4 354,1
	2021	8 136,5	3 143,6	4 992,9
Sztuki audiowizualne i multimedia Audiovisual and multimedia arts	2017	8 508,8	7 684,0	824,7
	2018	7 810,3	7 950,3	-140,0
	2019	7 010,6	7 181,9	-171,2
	2020	8 337,0	7 385,2	951,7
	2021	7 986,1	8 360,8	-374,7
Reklama Advertising	2017	793,4	164,1	629,3
	2018	979,4	180,2	799,2
	2019	1 241,3	219,4	1 021,9
	2020	1 228,5	204,9	1 023,6
	2021	1 318,3	241,1	1 077,2
Architektura Architecture	2017	3,9	1,7	2,2
	2018	2,4	1,3	1,1
	2019	4,0	1,6	2,4
	2020	6,6	5,5	1,1
	2021	2,2	8,7	-6,5
Rękodzieło artystyczne Art craft	2017	0,4	2,1	-1,7
	2018	0,8	0,9	-0,1
	2019	0,5	1,7	-1,2
	2020	0,4	1,8	-1,5
	2021	0,8	2,8	-2,1

W 2021 r. 97,3% eksportu dóbr kulturalnych i kreatywnych (o wartości 17 576,4 mln zł) trafiło do krajów rozwiniętych gospodarczo, a tylko 1,3% (o wartości 226,8 mln zł) do krajów rozwijających się gospodarczo (m.in. krajów Azji, Afryki, Ameryki Południowej i Środkowej). Struktura importu była nieco inna – wprawdzie największy udział miały w nim kraje rozwinięte gospodarczo (71,7% importu, łącznie o wartości 9 029,8 mln zł), ale udział krajów rozwijających się był znacznie wyższy niż w przypadku eksportu (28,2% importu, łącznie o wartości 3 553,2 mln zł).

Wykres 17. Obroty handlu zagranicznego dobrami kulturalnymi i kreatywnymi według grup krajów
Chart 17. Foreign trade turnover in cultural and creative goods by groups of countries

Tablica 10. Obroty handlu zagranicznego dobrami kulturalnymi i kreatywnymi według grup krajów
Table 10. Foreign trade turnover in cultural and creative goods by groups of countries

Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Dobra ogółem Grand total of goods	2017	882 619,5	880 078,4	2 541,1
	2018	951 324,2	970 830,8	-19 506,6
	2019	1 023 591,4	1 018 479,0	5 112,5
	2020	1 062 513,5	1 015 359,5	47 154,0
	2021	1 315 977,8	1 323 000,3	-7 022,5
Dobra kulturalne i kreatywne ogółem Grand total of cultural and creative goods	2017	15 441,8	10 067,7	5 374,1
	2018	15 156,5	10 615,1	4 541,4
	2019	15 213,0	10 040,5	5 172,6
	2020	16 980,5	10 793,5	6 187,1
	2021	18 055,6	12 593,8	5 461,8

Tablica 10. Obroty handlu zagranicznego dobrami kulturalnymi i kreatywnymi według grup krajów (dok.)
 Table 10. Foreign trade turnover in cultural and creative goods by groups of countries (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Kraje rozwinięte gospodarczo Developed countries	2017	15 070,0	6 664,6	8 405,4
	2018	14 779,8	7 147,4	7 632,4
	2019	14 825,2	7 608,5	7 216,7
	2020	16 521,2	7 969,7	8 551,6
	2021	17 576,4	9 029,8	8 546,6
w tym: UE of which EU	2017	14 469,3	4 546,9	9 922,4
	2018	14 210,6	4 458,3	9 752,3
	2019	14 163,9	4 743,3	9 420,6
	2020	14 446,4	4 635,8	9 810,6
	2021	16 055,8	6 724,2	9 331,6
w tym: strefa euro of which euro zone	2017	10 611,5	3 746,6	6 864,9
	2018	10 260,3	3 704,5	6 555,8
	2019	10 882,8	3 946,9	6 935,8
	2020	12 297,2	4 201,2	8 095,9
	2021	13 870,7	6 249,7	7 621,1
EFTA EFTA	2017	388,6	7,9	380,7
	2018	372,0	7,5	364,6
	2019	421,0	9,1	411,9
	2020	565,4	14,9	550,5
	2021	458,4	41,9	416,5
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej Central and East European Countries	2017	264,8	12,4	252,4
	2018	239,8	5,1	234,7
	2019	257,5	6,9	250,6
	2020	262,0	8,4	253,6
	2021	252,5	10,9	241,6
Kraje rozwijające się gospodarczo Developing countries	2017	107,0	3 390,8	-3 283,7
	2018	137,0	3 462,6	-3 325,6
	2019	130,3	2 425,0	-2 294,7
	2020	197,3	2 815,4	-2 618,1
	2021	226,8	3 553,2	-3 326,4

4.2. Wymiana usług kulturalnych i kreatywnych

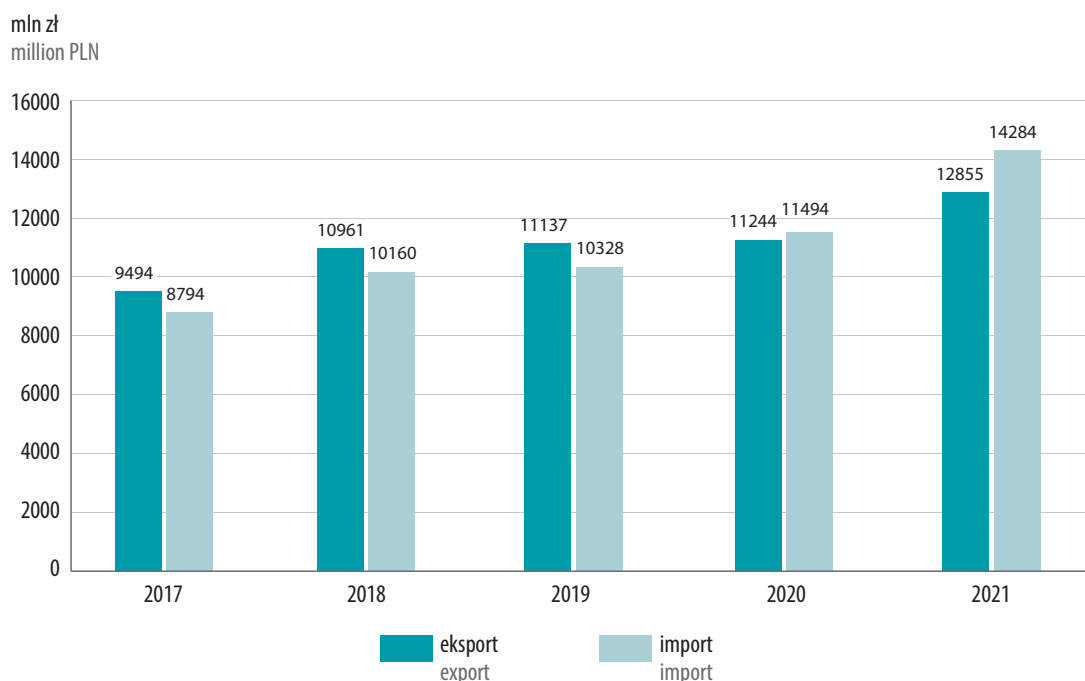
4.2. Exchange of cultural and creative services

W 2021 r. dostarczono za granicę usługi kulturalne i kreatywne o wartości 12 855,3 mln zł (o 3 361,1 mln zł więcej niż w 2017 r.). Natomiast wartość nabytych usług kulturalnych i kreatywnych wyniosła 14 284,3 mln zł (o 5 490,4 mln zł więcej niż w 2017 r.). Udział usług kulturalnych i kreatywnych w eksporcie usług ogółem wyniósł 4,1%, natomiast w imporcie – 7,5%. W porównaniu z 2017 r. udział w eksporcie zmniejszył się o 0,2 p. proc., natomiast w imporcie wzrósł o 1,4 p. proc.

W latach 2017–2021 wzrost wartości dostarczonych usług kulturalnych i kreatywnych kształtował się na podobnym poziomie jak w przypadku usług ogółem (wzrost wartości dostarczonych usług kulturalnych i kreatywnych o 35,4% wobec wzrostu wartości dostarczonych usług ogółem o 42,2%). Natomiast w przypadku importu odnotowano prawie dwukrotnie większy wzrost wartości w przypadku usług kulturalnych i kreatywnych niż usług ogółem (62,4% wobec 32,7%).

W latach 2017–2019 saldo obrotu usługami kulturalnymi i kreatywnymi wykazywało przewagę eksportu nad importem usług. Najwyższe dodatnie saldo wystąpiło w 2019 r. – 808,7 mln zł. Natomiast w latach 2020–2021 odnotowano ujemne saldo (w 2020 r. minus 249,8 mln zł, w 2021 r. minus 1 429,0 mln zł).

Wykres 18. Międzynarodowa wymiana usług kulturalnych i kreatywnych
Chart 18. Foreign trade in cultural and creative services

W 2021 r. zdecydowanie największą wartość dostarczonych za granicę usług odnotowano w dziedzinie *Reklama* (10 835,7 mln zł, co stanowiło 84,3% ogólnej wartości eksportu usług kulturalnych i kreatywnych). Dziedzina ta miała również największy udział, jeżeli chodzi o import usług kulturalnych i kreatywnych (67,4%, tj. 9 623,0 mln zł). W latach 2017–2021 wartość usług dostarczonych dla dziedziny *Reklama* systematycznie się zwiększała: w 2017 r. wyniosła 4 582,6 mln zł, a w 2021 r. – 9 623,0 mln zł. Zwiększał się również udział tej dziedziny w imporcie ogółu usług kulturalnych i kreatywnych (z 52,1% w 2017 r. do 67,4% w 2021 r.).

Tablica 11. Międzynarodowa wymiana usług kulturalnych i kreatywnych według dziedzin kultury
 Table 11. Foreign trade in cultural and creative services according to cultural domains

Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Usługi ogółem Grand total of services	2017	220 717,9	144 333,0	76 384,9
	2018	250 595,7	158 322,2	92 273,5
	2019	268 495,2	166 871,3	101 623,9
	2020	257 839,2	156 482,8	101 356,4
	2021	313 905,8	191 586,8	122 319,0
Usługi kulturalne i kreatywne ogółem Grand total of cultural and creative services	2017	9 494,2	8 793,9	700,2
	2018	10 961,4	10 160,1	801,3
	2019	11 136,6	10 327,9	808,7
	2020	11 244,4	11 494,3	-249,8
	2021	12 855,3	14 284,3	-1 429,0
Dziedzictwo kulturowe Cultural heritage	2017	365,3	176,8	188,5
	2018	363,1	149,5	213,6
	2019	398,6	190,4	208,2
	2020	470,9	193,4	277,5
	2021	318,7	303,0	15,8
Sztuki performatywne Performing arts	2017	106,4	535,0	-428,6
	2018	139,1	499,0	-359,9
	2019	115,3	547,3	-432,0
	2020	113,6	330,6	-217,1
	2021	162,0	331,5	-169,5
Książki i prasa Books and press	2017	274,1	544,3	-270,2
	2018	107,3	492,9	-385,6
	2019	133,7	479,6	-345,9
	2020	195,3	505,9	-310,6
	2021	136,1	705,8	-569,6
Sztuki audiowizualne i multimedia Audiovisual and multimedia arts	2017	622,0	2 873,9	-2 251,9
	2018	681,9	3 325,7	-2 643,8
	2019	737,2	2 961,9	-2 224,6
	2020	828,1	3 039,3	-2 211,2
	2021	1 163,9	3 177,4	-2 013,5
Reklama Advertising	2017	7 974,3	4 582,6	3 391,7
	2018	9 483,7	5 535,5	3 948,2
	2019	9 520,5	6 018,3	3 502,2
	2020	9 420,6	7 296,0	2 124,8
	2021	10 835,7	9 623,0	1 212,7

Tablica 11. Międzynarodowa wymiana usług kulturalnych i kreatywnych według dziedzin kultury (dok.)
Table 11. Foreign trade in cultural and creative services according to cultural domains (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Architektura Architecture	2017	152,1	81,4	70,7
	2018	186,3	157,4	28,9
	2019	231,3	130,5	100,8
	2020	215,9	129,1	86,8
	2021	239,0	143,7	95,2

W analizowanym okresie dodatnie saldo handlu usługami kulturalnymi i kreatywnymi notowano dla trzech dziedzin kultury: *Reklama*, *Architektura* oraz *Dziedzictwo kulturowe*. Co roku, największa nadwyżka eksportu nad importem występowała w dziedzinie *Reklama* i w 2021 r. wyniosła ona 1 212,7 mln zł (w porównaniu z 2017 r. saldo w tej dziedzinie zmniejszyło się jednak o 64,2%).

W 2021 r. najwyższe ujemne saldo odnotowano w dziedzinie *Sztuki audiowizualne i multimedia* (minus 2 013,5 mln zł), które utrzymywało się na podobnym poziomie we wszystkich analizowanych latach. Charakterystyczne dla tej dziedziny jest to, że w porównaniu z 2017 r. wartość usług dostarczonych wzrosła o 87,1%, podczas gdy usług nabytych – o 10,6%. Na uwagę zasługują również dziedzina *Książki i prasa* (saldo minus 569,6 mln zł w 2021 r.), gdzie w ciągu pięciu lat wartość dostarczanych usług spadła o połowę (z 274,1 mln zł w 2017 r. do 136,1 mln zł w 2021 r.), a nabytych – wzrosła o blisko 30%. W efekcie ujemne saldo w porównaniu z 2017 r. zwiększyło się ponad 2-krotnie. Z kolei, w przypadku *Sztuk performatywnych* ujemne saldo zmniejszyło się o 60,4% (z minus 428,6 mln zł w 2017 r. do minus 169,5 mln zł w 2021 r.).

Podobnie jak w przypadku handlu dobrami kulturalnymi i kreatywnymi, głównymi odbiorcami usług kulturalnych i kreatywnych oraz dostawcami usług kulturalnych i kreatywnych były kraje rozwinięte gospodarczo (94,7% dostarczonych i 95,6% nabytych usług kulturalnych i kreatywnych w 2021 r.).

W latach 2017–2021 wymiana usług kulturalnych i kreatywnych z krajami rozwiniętymi gospodarczo systematycznie rosła. W porównaniu z 2017 r. wartość dostarczonych usług wzrosła o 33,7%, a nabytych – o 60,4% i w 2021 r. wyniosła odpowiednio: 3 067,9 mln zł oraz 5 140,5 mln zł.

Tablica 12. Wymiana usług kulturalnych i kreatywnych według grup krajów
Table 12. Foreign trade in cultural and creative services according to groups of countries

Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Usługi ogółem Grand total of services	2017	220 717,9	144 333,0	76 384,9
	2018	250 595,7	158 322,2	92 273,5
	2019	268 495,2	166 871,3	101 623,9
	2020	257 839,2	156 482,8	101 356,4
	2021	313 905,8	191 586,8	122 319,0

Tablica 12. Wymiana usług kulturalnych i kreatywnych według grup krajów (dok.)
 Table 12. Foreign trade in cultural and creative services according to groups of countries (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Eksport Export	Import Import	Saldo Balance
		w mln zł in mln PLN		
Usługi kulturalne i kreatywne ogółem Grand total of cultural and creative services	2017	9 494,2	8 793,9	700,2
	2018	10 961,4	10 160,1	801,3
	2019	11 136,6	10 327,9	808,7
	2020	11 244,4	11 494,3	-249,8
	2021	12 855,3	14 284,3	-1 429,0
Kraje rozwinięte gospodarczo Developed countries	2017	9 106,7	8 515,7	591,0
	2018	10 464,8	9 873,4	591,4
	2019	10 525,8	9 899,0	626,8
	2020	10 585,4	10 732,9	-147,5
	2021	12 174,6	13 656,3	-1 481,7
w tym: UE of which EU	2017	6 670,8	6 727,1	-56,3
	2018	7 614,2	8 152,2	-538,0
	2019	7 491,4	8 552,1	-1 060,7
	2020	6 349,8	7 501,0	-1 151,2
	2021	7 633,3	10 060,8	-2 427,5
w tym: strefa euro of which euro zone	2017	4 825,1	3 790,3	1 034,8
	2018	5 609,6	5 000,5	609,0
	2019	5 574,4	5 223,4	351,0
	2020	5 444,6	6 231,5	-787,0
	2021	6 542,3	8 551,1	-2 008,8
EFTA EFTA	2017	1 922,8	962,2	960,6
	2018	2 136,1	758,2	1 377,9
	2019	2 493,4	413,9	2 079,5
	2020	2 319,9	537,1	1 782,8
	2021	2 245,7	653,8	1 591,9
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej Central and East European Countries	2017	74,2	125,3	-51,1
	2018	59,3	126,8	-67,5
	2019	67,4	199,0	-131,6
	2020	61,4	165,6	-104,1
	2021	108,6	225,6	-117,0
Kraje rozwijające się gospodarczo Developing countries	2017	286,5	149,6	136,9
	2018	280,2	156,9	123,3
	2019	158,7	228,3	-69,6
	2020	243,7	247,2	-3,5
	2021	376,0	342,7	33,2

Infografika

Charakterystyka przemysłów kultury i kreatywnych

135,0 tys.

Liczba podmiotów zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych w 2021 r.

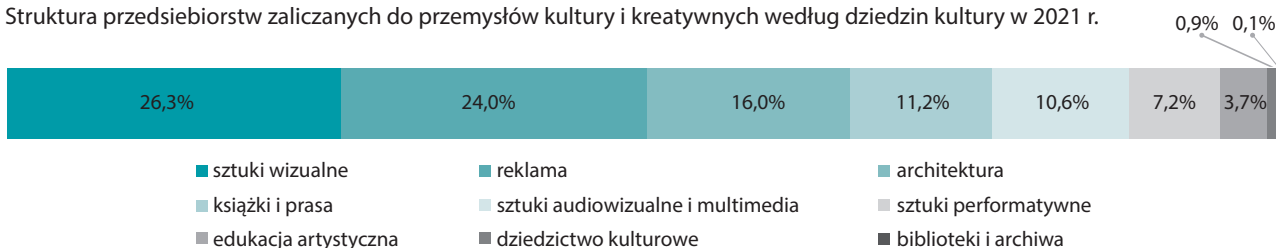

99,2%
mikroprzedsiębiorstwa w 2021 r.

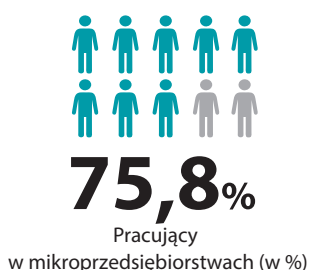
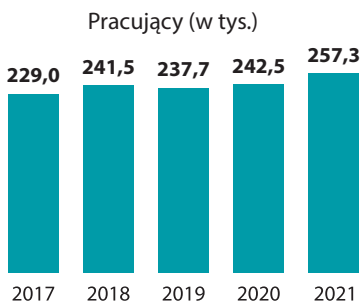
↑ 24,1%

wzrost liczby podmiotów w 2021 r. w porównaniu z 2017 r.

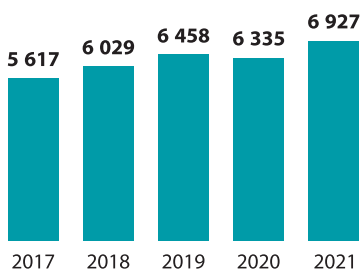
Struktura przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłów kultury i kreatywnych według dziedzin kultury w 2021 r.

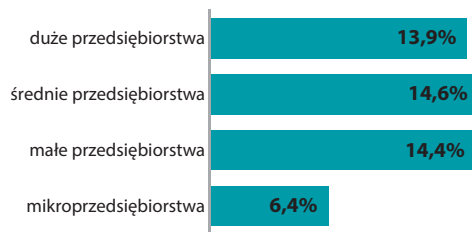
Zatrudnienie i wynagrodzenia w przemysłach kultury i kreatywnych

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego (w zł)

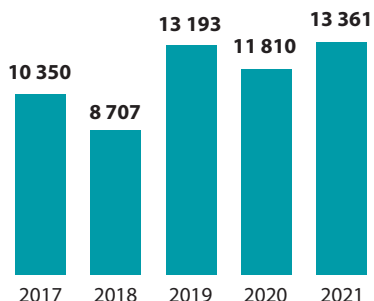

Udział wynagrodzeń brutto w kosztach ogółem w 2021 r.

Wyniki finansowe

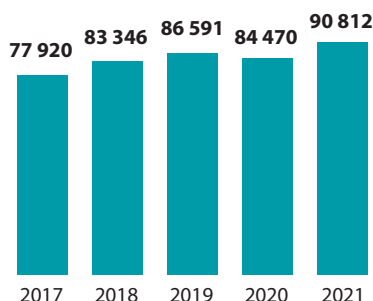
Nadwyżka przychodów ogółem nad kosztami ogółem (w mln zł)

24 725
mln zł

Średnia wartość dodana w latach 2017–2021

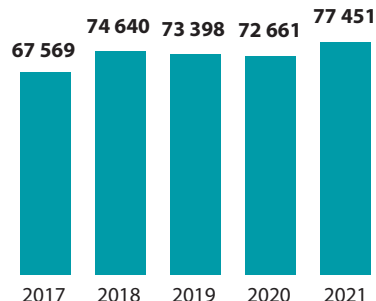
Przychody ogółem (w mln zł)

188,4
tys. zł

Wartość dodana na 1 podmiot w 2021 r.

Koszty ogółem (w mln zł)

672,7 tys. zł

Przychody ogółem na 1 podmiot w 2021 r.

573,7 tys. zł

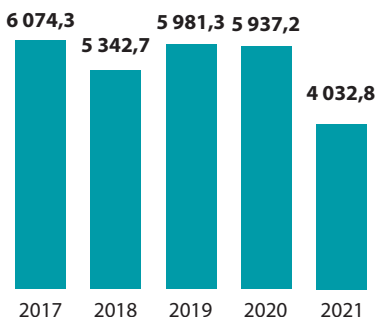
Koszty ogółem na 1 podmiot w 2021 r.

Dobra i usługi kulturalne i kreatywne

30 911
mln zł

Wartość eksportu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych w 2021 r.

Saldo obrotów handlu zagranicznego (w mln zł)

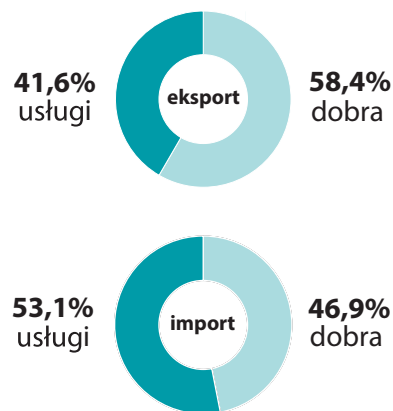

26 878
mln zł

Wartość importu dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych w 2021 r.

Struktura obrotów handlu zagranicznego dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych w 2021 r.

Dziedzina kultury posiadająca największy udział w eksporcie dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych w 2021 r.

reklama

39,3%

Dziedzina kultury posiadająca największy udział w imporcie dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych w 2021 r.

sztuki audiowizualne i multimedia

42,9%

Infographics

Characteristics of cultural and creative industries

135.0 thous.

number of enterprises belonging to the cultural and creative industries in 2021

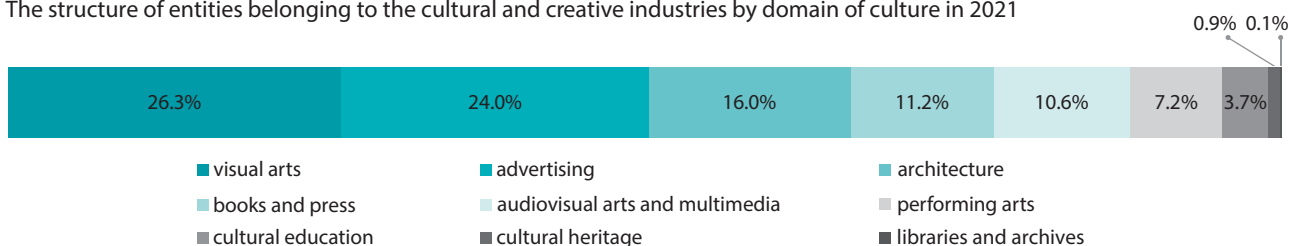
99.2%

are micro-enterprises in 2021

↑ 24.1%

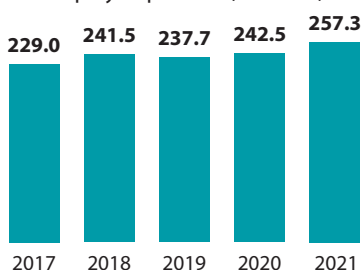
increase in the number of enterprises in 2021 compared to 2017

The structure of entities belonging to the cultural and creative industries by domain of culture in 2021

Employment and salaries in cultural and creative industries

Employed persons (in thous.)

75.8%

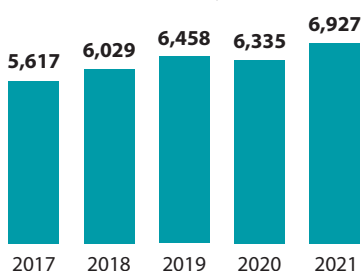
employed persons in microenterprises in 2021

↑ 21.8%

increase in number of employed persons in 2021 compared to 2017 concerned only microenterprises

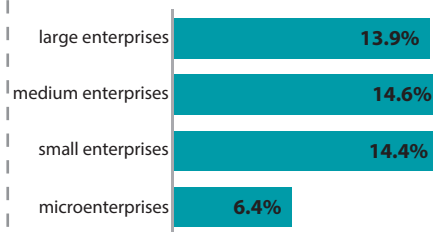
Monthly gross wages and salary per 1 paid employee in PLN

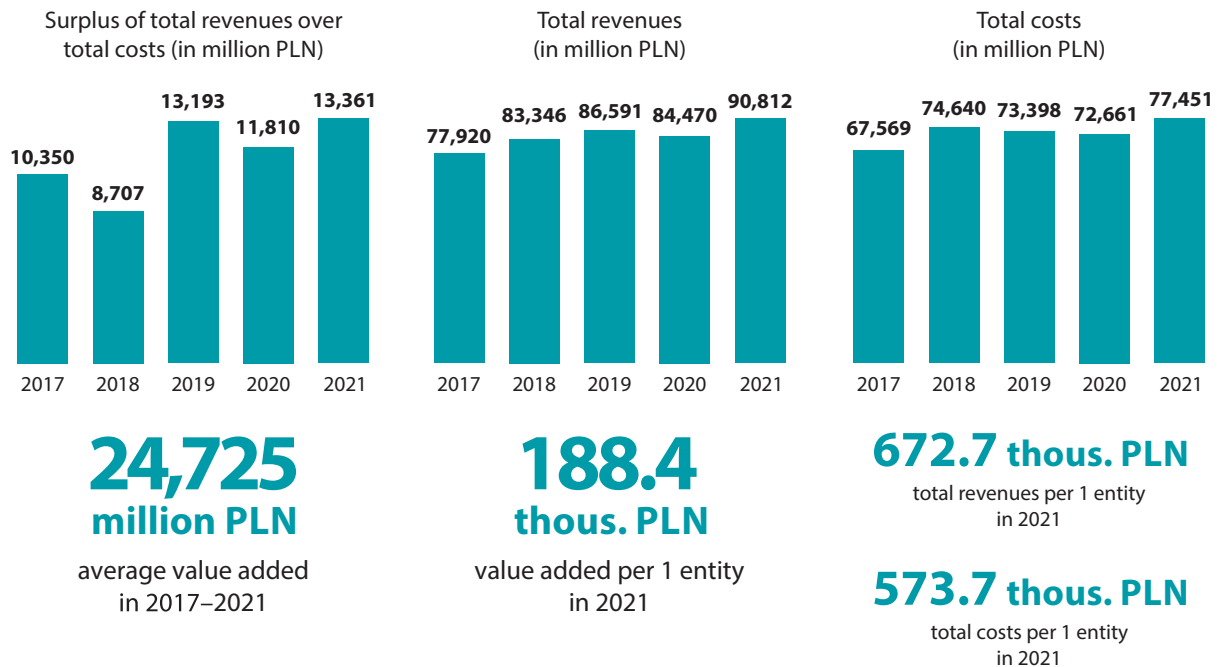
↑ 23.3%

increase in monthly gross wages and salary per 1 paid employee in 2021 compared to 2017

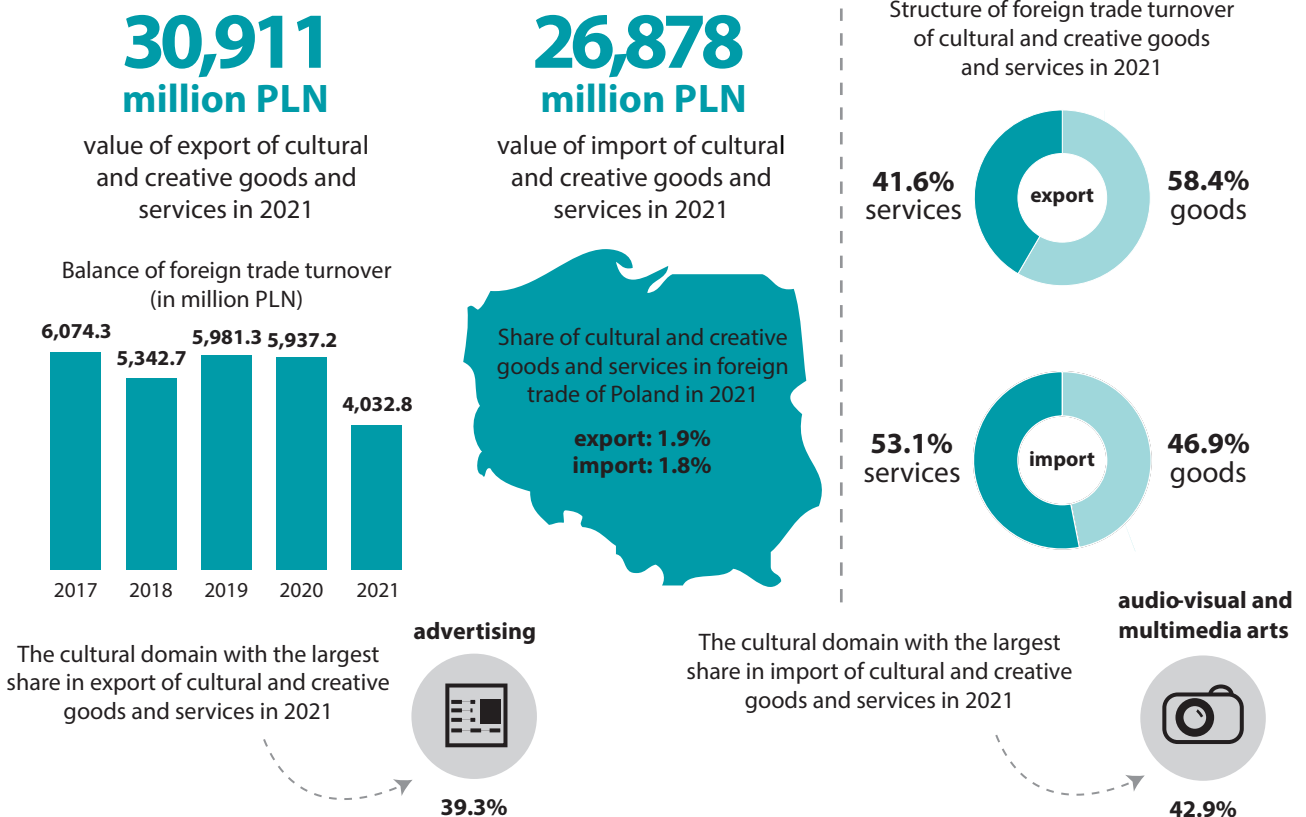
Share of gross wages and salaries in total costs in 2021

Financial result

Cultural and creative goods and services

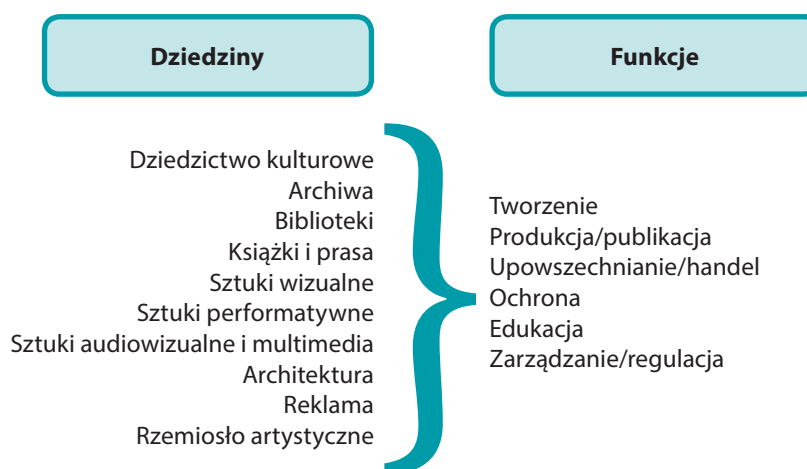
Uwagi metodologiczne (ogólne)

Niniejsza publikacja wykorzystuje rozwiązania zaproponowane przez unijną grupę roboczą ESSnet-Culture. Dla terminów związanych z kulturą przyjęto następujące ujęcia i definicje:

Kultura – wyodrębnione i różnorodne formy działalności i ich rezultaty (towary i usługi) w zakresie sztuk performatywnych (np. teatru, tańca, muzyki), sztuk wizualnych (np. malarstwa, grafiki, rzeźby, fotografii), dziedzictwa kulturowego (materialnego, niematerialnego, cyfrowego), literatury, a także sztuk audiowizualnych (np. filmu, fonografii), projektowania (np. mody, wzornictwa przemysłowego), architektury i reklamy. Jest to funkcjonalne i instytucjonalne ujęcie kultury, tożsamy z rozumieniem kultury jako sektora gospodarki.

Opisanie kultury ze statystycznego punktu widzenia wymaga stworzenia odpowiedniej kategoryzacji zbieranych danych statystycznych. Ułatwia to zaproponowany przez grupę ESSnet-Culture i dający się wyodrębnić w dostępnych klasyfikacjach podział na dziesięć dziedzin kultury, realizujących sześć funkcji o charakterze kulturalnym.

Schemat 1. Obszar kultury w ujęciu raportu grupy ESSnet-Culture

Pierwszą z funkcji obszaru kultury jest funkcja tworzenia, wymyślenia idei, zawartości i oryginalnych produktów. Następnie możemy mówić o funkcji produkcyjnej, czego przykładem może być np. wydawanie książek oraz upowszechnianie i sprzedaż towarów i usług kulturalnych i kreatywnych. Istotną funkcję w obszarze kultury pełni także ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego. Nie można także zapominać o edukacji kulturalnej i wreszcie o zarządzaniu kulturą.

Schemat 2. Dziedziny kultury według funkcji w ujęciu raportu grupy ESSnet-Culture

Dziedzina kultury	Funkcje					
	tworzenie	produkcja/ publikacja	upowszechnianie/ handel	ochrona	edukacja	zarządzanie/ regulacja
Dziedzictwo kulturowe <ul style="list-style-type: none"> • muzea • miejsca historyczne • stanowiska archeologiczne 		<ul style="list-style-type: none"> • działalność naukowa, muzeów (tworzenie kolekcji) • rozpoznawanie dziedzictwa historycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wystawy muzealne • muzeografia i scenografia • galerie sztuki (w tym e-handel) • obrót antykami (w tym e-handel) 	<ul style="list-style-type: none"> • działania operacyjne na terenie miejsc historycznych • ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturalnego • odnowa zbiorów muzealnych • odnowa chronionych zabytków • działania związane z archeologią • badania stosowane i techniczna ochrona 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z formalną i nieformalną edukacją artystyczną i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • zarządzanie administracyjne (państwowe, lokalne i inne instytucje)
Archiwa		<ul style="list-style-type: none"> • nabywanie dokumentów 	<ul style="list-style-type: none"> • konsultowanie archiwów • wystawy archiwaliów 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z archiwizacją (w tym cyfryzacja) 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z formalną i nieformalną edukacją artystyczną i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • zarządzanie administracyjne (państwowe, lokalne i inne instytucje)
Biblioteki		<ul style="list-style-type: none"> • nabywanie dokumentów i organizacja zbiorów 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z wypożyczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z ochroną 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z formalną i nieformalną edukacją artystyczną i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • zarządzanie administracyjne (państwowe, lokalne i inne instytucje)
Książka i prasa	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie dzieł literackich, • pisanie artykułów dot. kultury dla gazet i magazynów • działalność związana z tłumaczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> • wydawanie książek (w tym Internet) • wydawanie gazet i magazynów (w tym Internet) • działania agencji informacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja zjazdów dotyczących książek, organizacja imprez, usługi promocyjne • galerie i inne czasowe wystawy • sprzedaż książek i prasy (w tym e-handel) 	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z ochroną książek i gazet • odnowa książek 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z formalną i nieformalną edukacją artystyczną i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • działania wspierające związane z zarządzaniem prawami i tantiemami • zarządzanie administracyjne (państwowe, lokalne i inne instytucje)

Schemat 2. Dziedziny kultury według funkcji w ujęciu raportu grupy ESSnet-Culture (cd.)

Dziedzina kultury	Funkcje					
	tworzenie	produkcja/ publikacja	upowszechnianie/handel	ochrona	edukacja	zarządzanie/ regulacja
Sztuki wizualne <ul style="list-style-type: none"> • sztuki plastyczne/piękne • fotografia • projektowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie prac graficznych i plastycznych • tworzenie fotografii • twórczość cyfrowa 	<ul style="list-style-type: none"> • produkcja prac wizualnych • wydawanie prac fotograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja zjazdów dot. sztuk wizualnych i organizacja wydarzeń • galerie i inne czasowe wystawy • sprzedaż dzieł sztuki wizualnej / rynek sztuki (w tym e-handel) 	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z ochroną prac wizualnych • odnowa prac wizualnych 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z formalną i nieformalną edukacją artystyczną i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • działania wspierające związane z zarządzaniem prawami i tantiemami • zarządzanie administracyjne (państwowe, lokalne i inne instytucje)
Sztuki performatywne <ul style="list-style-type: none"> • muzyka • taniec • teatr • cyrk • kabaret • sztuki łączone • inne przedstawienia na żywo 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie prac muzycznych, choreograficznych, lirycznych, teatralnych i innych występów • tworzenie technicznych ustawień do występów na żywo 	<ul style="list-style-type: none"> • produkcja i organizacja sztuk performatywnych • wsparcie i działania techniczne związane z produkcją występów na żywo 	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z prezentacjami na żywo • usługi rezerwacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • odnowa instrumentów muzycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z formalną i nieformalną edukacją artystyczną i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • działania wspierające związane z zarządzaniem prawami i tantiemami, • zarządzanie administracyjne (państwowe, lokalne i inne instytucje), • agenci artystów i zatrudniające agencje
Sztuki audiowizualne i multimedia <ul style="list-style-type: none"> • film • radio • telewizja • wideo • fonografia • prace multimedialne (w tym gry wideo) 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie prac audiowizualnych • tworzenie prac multimedialnych 	<ul style="list-style-type: none"> • produkcja filmów, wideo, programów audiowizualnych • produkcja programów telewizyjnych (w tym Internet) • publikacja nagrań dźwiękowych, filmów, wideo (w tym Internet) • publikacja prac multimedialnych • publikacja gier komputerowych • produkcja programów radiowych • działania związane z postprodukcją audiowizualną 	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja zjazdów związanych z filmem/wideo i organizacja wydarzeń • nadawanie programów radiowych i tv (w tym Internet), wyświetlanie filmów • dystrybucja filmów/wideo • wypożyczenie kaset video i dvd • handel pracami audiowizualnymi (w tym e-handel) • czasowe wystawy audiowizualne 	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z ochroną prac audiowizualnych i multimedialnych • odnowa prac audiowizualnych i multimedialnych 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z formalną i nieformalną edukacją artystyczną i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • działania wspierające związane z zarządzaniem prawami i tantiemami • zarządzanie administracyjne (państwowe, lokalne i inne instytucje) • agenci artystów i zatrudniające agencje

Schemat 2. Dziedziny kultury według funkcji w ujęciu raportu grupy ESSnet-Culture (dok.)

Dziedzina kultury	Funkcje					
	tworzenie	produkcja/ publikacja	upowszechnianie/handel	ochrona	edukacja	zarządzanie/ regulacja
Architektura	<ul style="list-style-type: none"> • twórczość architektoniczna 		<ul style="list-style-type: none"> • czasowe wystawy architektoniczne • wystawy w galeriach 	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z ochroną architektury 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z formalną i nieformalną edukacją artystyczną i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • zarządzanie administracyjne (państwowe, lokalne i inne instytucje) • działania wspierające związanych z zarządzaniem prawami i tantiemami
Reklama	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie prac reklamowych 		<ul style="list-style-type: none"> • dystrybucja projektów reklamowych 		<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z formalną i nieformalną edukacją artystyczną i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • działania wspierające związanych z zarządzaniem prawami i tantiemami
Rzemiosło artystyczne	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie rzemiosła artystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • produkcja rzemiosła artystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wystawy rzemiosła artystycznego i handel (w tym e-handel) 	<ul style="list-style-type: none"> • odnowa rzemiosła artystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • działalność związana z formalną i nieformalną edukacją artystyczną i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • zarządzanie administracyjne (państwowe, lokalne i inne instytucje)

Trzeba tu zaznaczyć, że w raporcie grupy ESSnet-Culture jako dodatkowa dziedzina wymieniana jest edukacja artystyczna. W niniejszej publikacji edukacja artystyczna została włączona w obszar przemysłów kultury i kreatywnych, ale jedynie w zakresie pozaszkolnej edukacji artystycznej. Wynika to z ograniczeń klasyfikacyjnych – szkolna edukacja artystyczna traktowana jest łącznie z edukacją ogólną i uszczegółowiana jest jedynie według szczebli kształcenia (podstawowe, ponadpodstawowe, itd.).

Kluczowym aspektem odróżniającym działalność w ramach przemysłów kultury i kreatywnych od prowadzenia działalności kulturalnej głównie przez instytucje kultury (w obszarze tzw. „rdzenej kultury”) jest jej komercyjny, masowy i nastawiony na zysk charakter. To on, obok prawa autorskiego i czerpania z tradycyjnie rozumianej kultury, będzie definiował przynależność podmiotów do przemysłów kultury. Przede wszystkim, choć nie tylko, będą to przedsiębiorstwa zajmujące się działalnością wydawniczą, fonograficzną, radiową i telewizyjną, filmową a także dotyczącą gier wideo. Komercyjny i masowy charakter produkcji i dystrybucji dóbr i usług definiuje także przemysły kreatywne, gdzie kultura staje się inspiracją czy „kreatywnym wkładem” w masowo produkowane i dystrybuowane dobra i usługi, które nie są już dobrami i usługami stricte kulturalnymi. Zaliczymy do nich między innymi usługi reklamowe, architektoniczne, wzornictwo, modę. W tym przypadku kultura nie jest traktowana jako ostateczny produkt (jak przy filmach, książkach, płytach CD z muzyką), ale jest przetwarzana w procesie produkcji, bardzo często nabierając cech typowo funkcjonalnych. A więc jest niejako narzędziem, a nie ostatecznym produktem konsumpcji.

Dobra i usługi kulturalne i kreatywne – rzeczy (obiekty materialne) lub usługi (świadczenia osób fizycznych i prawnych na rzecz innych osób) zaspokajające potrzeby człowieka, powstałe jako rezultat działalności podmiotów kultury i kreatywnych. Do cech charakterystycznych dóbr i usług kulturalnych i kreatywnych zalicza się przede wszystkim wymóg ludzkiej kreatywności w ich tworzeniu, bycie nośnikiem przekazów symbolicznych i znaczeń dla ich odbiorców oraz objęcie (potencjalnie) jakąś formą ochrony własności intelektualnej.

W poszczególnych rozdziałach publikacji wykorzystano ponadto następujące terminy:

Liczba i wielkość przedsiębiorstw

Przedsiębiorstwa niefinansowe to osoby prawne, jednostki nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaklasyfikowane według PKD 2007 do następujących sekcji: B–J, L–N, P–S, z wyłączeniem instytucji kultury mających osobowość prawną, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, działalności organizacji członkowskich.

Klasy wielkości przedsiębiorstw:

- mikroprzedsiębiorstwa – o liczbie pracujących do 9 osób;
- małe przedsiębiorstwa – o liczbie pracujących od 10 do 49 osób;
- średnie przedsiębiorstwa – o liczbie pracujących od 50 do 249 osób;
- duże przedsiębiorstwa – o liczbie pracujących 250 i więcej osób.

Pracujący, przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia

Pracujący to osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, tj. umowy o pracę, powołania, mianowania lub wyboru (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo); pracodawców i pracujących na własny rachunek: właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) oraz osoby pracujące na własny rachunek; agentów; osoby wykonujące pracę nakładczą; członków spółdzielni produkcji rolniczej. Dane o liczbie osób pracujących podawane są według stanu w dniu 31 XII.

Przeciętne zatrudnienie oblicza się jako sumę przeciętnego zatrudnienia w poszczególnych miesiącach podzieloną przez liczbę miesięcy w badanym okresie (bez względu na to, czy jednostka funkcjonowała przez cały badany okres), po wcześniejszym przeliczeniu osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty. Przeliczenia osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty dokonuje się według godzin pracy ustalonych w umowie o pracę, w stosunku do obowiązującej normy.

Do **zatrudnionych** zalicza się osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, mianowania lub wyboru (łącznie z osobami zatrudnionymi poza granicami kraju), w tym również: osoby zatrudnione przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych, finansowanych z Funduszu Pracy, osoby młodociane pracujące na podstawie umowy o pracę, a nie w celu przygotowania zawodowego, osoby przebywające za granicą na podstawie delegacji służbowej; osoby pracujące w jednostce w formie zorganizowanych grup roboczych, tj. uczestników OHP (z wyjątkiem odbywających naukę zawodu), skazanych.

Wynagrodzenia brutto obejmują wypłaty pieniężne, wypłacane pracownikom lub innym osobom fizycznym, stanowiące wydatki ponoszone przez pracodawców na opłacenie wykonywanej pracy, niezależnie od źródeł ich finansowania oraz bez względu na podstawę stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie których jest świadczona praca.

Miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 zatrudnionego obejmuje wynagrodzenia brutto przypadające miesięcznie na jeden pełny etat (przeciętne zatrudnienie).

Wyniki finansowe

Koszty ogółem obejmują koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, pozostałe koszty operacyjne oraz koszty finansowe.

Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów obejmują koszt własny sprzedanych produktów (tj. koszty podstawowej działalności operacyjnej pomniejszone o koszty wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów) oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu lub nabycia.

Pozostałe koszty operacyjne to koszty związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności: strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych i środków trwałych w budowie, amortyzacja oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi.

Koszty finansowe to m.in. odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

Przychody ogółem obejmują przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, pozostałe przychody operacyjne oraz przychody finansowe.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów to przychody netto ze sprzedaży w kraju i na eksport wytworzonych przez jednostkę produktów (wytrobów gotowych, półfabrykatów oraz usług), a także opakowań, wyposażenia i usług obcych, jeżeli są one fakturowane odbiorcom łącznie z produktami; oraz przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, tj. nabyte w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym rzeczowe aktywa obrotowe oraz produkty wytworzone przez jednostkę, jeśli sprzedawane są one w sieci własnych sklepów obok towarów obcej produkcji, jak również kwoty należne za sprzedane towary i materiały, niezależnie od tego, czy zostały zapłacone.

Pozostałe przychody operacyjne to przychody związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie (w tym w drodze darowizny) aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi.

Przychody finansowe to m.in. kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji (sprzedaży), zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

Wartość dodana to przyrost wartości dóbr zakupionych przez jednostkę, powstały w wyniku procesu produkcji. Wartość ta jest naliczana w oparciu o wartość sprzedaży, uwzględniając zmiany w zapasach, pomniejszoną o całkowite koszty zakupu materiałów, towarów i usług.

Handel zagraniczny

Saldo – w przypadku międzynarodowego handlu towarami to różnica pomiędzy ogólną wartością eksportu towarów a importem towarów danego kraju lub grupy krajów; w przypadku międzynarodowej wymiany usług to różnica między usługami dostarczonymi a nabytymi. W przypadku przewagi eksportu nad importem występuje saldo dodatnie; w przypadku importu wyższego od eksportu występuje saldo ujemne. Saldo może być zrównoważone wówczas, gdy wartość eksportu jest równa wartości importu.

Obroty handlu zagranicznego przedstawiono według następujących grup krajów:

Kraje rozwinięte gospodarczo: kraje Unii Europejskiej; EFTA, Stany Zjednoczone, Kanada, Republika Południowej Afryki, Izrael, Japonia, Australia, Nowa Zelandia oraz pozostałe (poza UE i EFTA) kraje przemysłowe Europy Zachodniej.

Kraje Unii Europejskiej: Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja z Monako i departamentami zamorskimi (Reunion, Gwadelupą, Martyniką, Gujaną Francuską), Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Wielka Brytania (do 2020 r.), Włochy.

Kraje strefy euro: Austria, Belgia, Cypr, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Litwa, Łotwa, Malta, Niemcy, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Włochy.

Kraje EFTA: Islandia, Lichtenstein, Norwegia wraz ze Svalbard i Jan Mayen, Szwajcaria.

Kraje rozwijające się: Azja (oprócz Cypru), Afryka (oprócz Reunion), Ameryka Południowa i Środkowa (oprócz Gwadelupy, Gujany Francuskiej i Martyniki), Oceania (oprócz określonych jako kraje rozwinięte gospodarczo), kraje b. Jugosławii z wyjątkiem Słowenii i Chorwacji, azjatyckie republiki b. ZSRR, tj. Armenia, Azerbejdżan, Gruzja, Kazachstan, Kirgistan, Tadżykistan, Turkmenistan, Uzbekistan.

Kraje Europy Środkowo-Wschodniej: Albania, Białoruś, Mołdawia, Rosja i Ukraina.

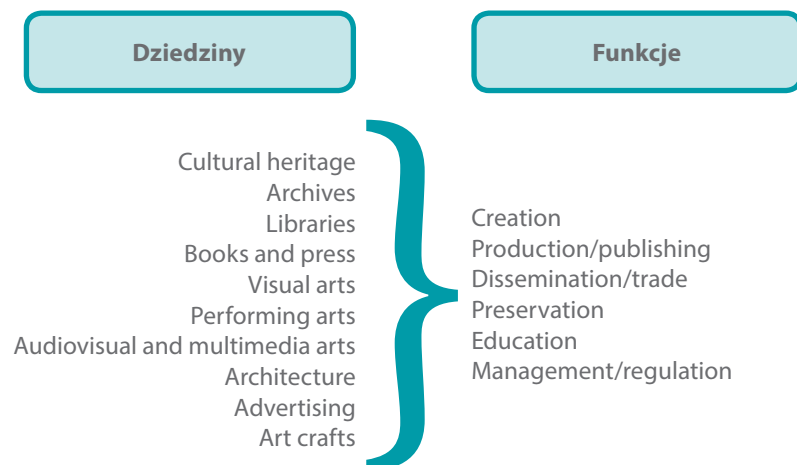
Methodological notes (general)

This publication use solutions, which are proposed by the EU ESSnet-Culture working group. The following approaches and definitions have been accepted for the terms associated with culture:

Culture - separate and diverse forms of activity and their results (goods and services) in the field of performing arts (e.g. theatre, dance, music), visual arts (e.g. painting, graphics, sculpture, photography), cultural heritage (tangible, intangible, digital), literature, and audiovisual arts (e.g. film, phonography), design (e.g. fashion, industrial design), architecture and advertising. It is functional and institutional approach to culture, identical to the understanding of culture as a sector of the economy.

Describing the culture from a statistical point of view require creating an appropriate categorisation of the collection of statistical data. This is facilitated by the division into ten domains of culture, which can be distinguished in the available classifications, proposed by the ESSnet-Culture group, and which perform six functions of a cultural character.

Figure 1. The field of culture in terms of the ESSnet-Culture group report

The first function of the field of culture is function of creating, inventing ideas, content and original products. Then is function of producing, example of which include publishing books and dissemination and sale of cultural and creative goods and services. An important function in the field of culture is also preservation and conservation of cultural heritage. Cultural education and, finally, cultural management must not be forgotten either.

Figure 2. Cultural domains according to functions in terms of the ESSnet-Culture group report

Domain of culture	Functions					
	creation	production/publishing	dissemination/trade	preservation	education	management/regulation
Cultural heritage <ul style="list-style-type: none"> • museums • historical places • archaeological sites 		<ul style="list-style-type: none"> • scientific activity of museums (creating collections) • recognition of historical heritage 	<ul style="list-style-type: none"> • museums' exhibitions • museography and scenography activities • art galleries activities (incl. e-commerce) • trade of antiquities (incl. e-commerce) 	<ul style="list-style-type: none"> • operation activities for historical sites • preservation of intangible cultural heritage • restoring of museums' collections • restoring of protected monuments • archaeological activities • applied research and technical preservation activities 	<ul style="list-style-type: none"> • formal and non-formal: artistic and cultural teaching activities 	<ul style="list-style-type: none"> • administrative management (state, local or other bodies)
Archives		<ul style="list-style-type: none"> • acquisition of documents 	<ul style="list-style-type: none"> • consultation of archives • archives' exhibitions 	<ul style="list-style-type: none"> • archiving activities (incl. digitisation) 	<ul style="list-style-type: none"> • formal and non-formal: artistic and cultural teaching activities 	<ul style="list-style-type: none"> • administrative management (state, local or other bodies)
Libraries		<ul style="list-style-type: none"> • acquisition and organisations of collections 	<ul style="list-style-type: none"> • lending activities 	<ul style="list-style-type: none"> • preservation activities 	<ul style="list-style-type: none"> • formal and non-formal: artistic and cultural teaching activities 	<ul style="list-style-type: none"> • administrative management (state, local or other bodies)
Books and press	<ul style="list-style-type: none"> • creation of literary works • writing of cultural articles for newspapers and periodicals • translation and interpretation activities 	<ul style="list-style-type: none"> • publishing of books (incl. by Internet) • publishing of newspapers and magazines (incl. by Internet) • news agency activities 	<ul style="list-style-type: none"> • organisation of book conventions and event-organising activities, promoting services • galleries and other temporary exhibitions • trade of books and press (incl. e-commerce) 	<ul style="list-style-type: none"> • protection activities for books and newspapers • restoring of books 	<ul style="list-style-type: none"> • formal and non-formal: artistic and cultural teaching activities 	<ul style="list-style-type: none"> • supporting activities for managing rights and royalties • administrative management (state, local or other bodies)

Figure 2. Cultural domains according to functions in terms of the ESSnet-Culture group report (cont.)

Domain of culture	Functions					
	creation	production/publishing	dissemination/trade	preservation	education	management/regulation
Visual arts • plastic / fine arts • photography • design	• creation of graphical and plastic art works • creation photographs • digital creation	• production of visual art works • publishing of photographs	• organisation of visual arts conventions and event-organising activities • galleries and other temporary exhibitions • trade of visual arts works / art market (incl. e-commerce)	• protection activities for visual arts works • restoring of visual arts	• formal and non-formal: artistic and cultural teaching activities	• supporting activities for managing rights and royalties • administrative management (state, local or other bodies)
Performing arts • music • dance • drama • circus • cabaret • combined arts • other live shows	• creation of musical, choreographic, lyrical, dramatic works and other shows • creation of technical settings for live performance	• performing arts production and organisation • support and technical activities for producing live performance	• live presentation activities • booking services	• restoring of musical instruments	• formal and non-formal: artistic and cultural teaching activities	• supporting activities for managing rights and royalties • administrative management (state, local or other bodies) • artistic agents and engagement agencies
Audiovisual and multimedia arts • film • radio • television • video • sound recording • multimedia works (incl. videogames)	• creation of audiovisual works • creation of multimedia works	• motion picture, video and audiovisual programme production • television programme production (incl. Internet) • publishing of sound recordings, films, videotapes (incl. by the Internet) • publishing of multimedia works • publishing of computer games • radio programme production • audiovisual post-production activities	• organisation of film/video conventions and event-organising activities • radio and TV broadcasting (incl. by the Internet) • film projection • film/video distribution • renting of video tapes and disks • trade of audiovisual works (incl. e-commerce) and temporary audiovisual exhibitions	• protection activities for audiovisual and multimedia works • restoring of audiovisual and multimedia works	• formal and non-formal: artistic and cultural teaching activities	• supporting activities for managing rights and royalties • administrative management (state, local or other bodies) • artistic agents and engagement agencies

Figure 2. Cultural domains according to functions in terms of the ESSnet-Culture group report (cont.)

Domain of culture	Functions					
	creation	production/publishing	dissemination/trade	preservation	education	management/regulation
Architecture	<ul style="list-style-type: none"> architectural creation 		<ul style="list-style-type: none"> temporary architectural exhibitions galleries' exhibitions 	<ul style="list-style-type: none"> architectural preserving activities 	<ul style="list-style-type: none"> formal and non-formal: artistic and cultural teaching activities 	<ul style="list-style-type: none"> administrative management (state, local or other bodies) supporting activities for managing rights and royalties
Advertising	<ul style="list-style-type: none"> creation of advertising works 		<ul style="list-style-type: none"> distribution of advertising designs 		<ul style="list-style-type: none"> formal and non-formal: artistic and cultural teaching activities 	<ul style="list-style-type: none"> supporting activities for managing rights and royalties
Art crafts	<ul style="list-style-type: none"> artistic crafts creation 	<ul style="list-style-type: none"> production of artistic crafts 	<ul style="list-style-type: none"> artistic craft exhibitions and trade (incl. e-commerce) 	<ul style="list-style-type: none"> restoring of art crafts 	<ul style="list-style-type: none"> formal and non-formal: artistic and cultural teaching activities 	<ul style="list-style-type: none"> administrative management (state, local or other bodies)

It should be noted here, that in the report of ESSnet-Culture group, artistic education is mentioned as an additional field. In this publication, artistic education has been included in the field of cultural and creative industries, but only as part of extracurricular artistic education. This is due to classification restrictions – school artistic education is treated together with general education and is detailed only according to the levels of education (primary, post-primary, etc.).

A key aspect, that distinguishes activities within the cultural and creative industries from cultural activities carried out mainly by cultural institutions (in the field of the so-called “indigenous culture”) is its commercial, mass and profit-oriented character. It is this, in addition to copyright law and drawing from traditionally understood culture, that will define the belonging of entities to cultural industries. Primarily, but not exclusively, these will be enterprises engaged in publishing, phonographic, radio and television, film and video game activities. The commercial and mass character of the production and distribution of goods and services also defines the creative industries, where culture becomes an inspiration or “creative contribution” to mass-produced and distributed goods and services, which are no longer strictly cultural goods and services. These include, among others, advertising, architectural, design services, patterning and fashion. In this case, culture is not treated as the final product (as in the case of films, books, CDs with music), but is processed in the production process, very often acquiring typically functional features. So, it is a tool, not the ultimate product of consumption.

In addition in individual chapters the following terms were used in this publication:

Number and size of enterprises

Non-financial enterprises are legal persons, entities without legal personality and natural persons conducting economic activity classified according to the following sections: “B” to “J”, “L” to “N” and “P” to “S” of NACE Rev. 2, excluding cultural institutions with legal personality, higher education institutions, independent public health care facilities and activities of membership organisations.

The size class of an enterprise:

- microenterprises – with up to 9 persons employed;
- small enterprises – with from 10 to 49 persons employed;

- medium enterprises – with from 50 to 249 persons employed;
- large enterprises – with 250 persons employed and more.

Employed, average paid employment and gross wages and salaries

Persons employed (working) are people hired on the basis of an employment contract, i.e. labour contract, designation, appointment or election (including seasonal and temporary workers); employers and own-account workers: owners and co-owners (including contributing family workers) of units conducting economic activity (excluding company's partners not working in the company) and own-account workers; agents; outworkers; members of agricultural production cooperatives. The data about the persons employed are given as of 31 December.

Average paid employment is calculated as the sum of average employment in individual months, divided by the number of months in the analysed period (whether the unit operated for the whole period), after converting part-time employees into full-time employees. The conversion of the part-time employees into full-time employees is done on the basis of the number of working hours specified in labour contract, in relation to the applicable standard.

Employees (paid employment) include persons hired on the basis of an labour contract, positing, appointment or election (including persons hired abroad), including: persons hired in intervention and public works financed by the labour fund, young people working on the basis of an labour contract and not for the purpose of vocational training, persons abroad on a business trip; persons working in the unit in organised working groups, i.e. Voluntary Labour Corps participants (except those who attend vocational training), sentenced persons.

Gross wages and salaries – includes cash payments to employees or other individuals, which are expenses incurred by employers for the payment of work, regardless of the source of their funding, and regardless of the basis of the employment relationship or any other legal relationship or legal action under which the work is performed.

Monthly gross wages and salaries per 1 paid employee cover monthly gross wages and salaries per full-time job (average paid employment).

Financial results

Total costs include costs of products, goods and materials sold, other operating and financial costs.

Costs of products, goods and materials sold include cost of products sold (i.e. basic operation costs decreased by the costs of generating benefits for the need of the unit and corrected by change in stock products) and value of goods and materials sold according to procurement or purchase prices.

Other operating costs are costs indirectly related to the unit's operating activity, in particular: loss on disposal of non-financial fixed assets and fixed assets under construction, depreciation of leased or rented fixed assets, unplanned depreciation (impairment charges), penalties, fines, damages, receivables written off in part or in full as a result of bankruptcy, composition or restructuring proceeding, provisions created for certain or highly probable future liabilities (loss on economic transactions in progress), write-offs revaluing non-financial assets, costs of maintaining social facilities, donations or free of charge transferred fixed assets, losses related to extraordinary events.

Financial costs, that is, among others, interest on bank credits and loans, interest and discount on bonds issued by the unit, default interest, loss on disposal of investments, revaluation write-offs of investment values, surplus of negative exchange differences over positive.

Cultural and creative goods and services – things (materials objects) or services (services from natural and legal persons to other persons) satisfying human needs, created as a result of the activities of cultural and creative entities. The characteristics of cultural and creative goods and services include, above all, the requirement of human creativity in creation of them, being a carrier of symbolic messages and meanings for their recipients, and (potentially) covering some form of intellectual property protection.

Total revenues include net revenues from sales of products, goods and materials, other operating revenues as well as financial revenues.

Net revenues from sale of products, goods and materials are net revenues from domestic and export sales of products (finished, semi-finished and services) manufactured by the unit, as well as packaging, equipment and third party services, if invoiced to customers along with products; and net revenues from sale of goods and materials, that is tangible current assets and products manufactured by the unit, purchased for resale in the same condition as received, if they are sold in a chain of own stores along with the foreign goods, as well as amounts due for goods and materials sold, regardless of whether or not they have been paid.

Other operating revenues are revenues indirectly related to the unit's operating activities, in particular: profit from the disposal of non-financial fixed assets (fixed assets, fixed assets under construction, intangible assets, real estate investments and rights), obtained free of charge (including donations) assets (cash), damages, reversed provision, adjustments of write-offs revaluing non-financial assets, revenues from social welfare activities, income from rent or lease of fixed assets or investments in real estate and rights, revenues associated with extraordinary events.

Financial revenues, that is among others amounts due for dividends and shares in profit, interest from the loans granted, interest on term deposits, default interest, profit on disposal of investment (sale), reduction of revaluation write-offs of investment values in relation to the total or partial termination of causes resulting in permanent loss of their value, surplus of positive exchange differences over negative.

Value added is the increase in the value of goods purchased by the unit as a result of the production process. This value is calculated on the basis of sales value, taking into account stocks changes, less total cost of materials, goods and services.

Foreign trade

Balance of foreign trade – in the case of international trade in goods, it is the difference between the total value of export of commodities and import of commodities of a given country or group of countries; in the case of international exchange of services, it is the difference between services supplied and purchased. If exports outweigh imports, there is a positive balance; if imports are higher than exports, there is a negative balance. The balance can be equalised when the value of exports is equal to the value of imports.

Foreign trade turnover is presented according to the groups of countries:

Developed countries: the European Union Member States, EFTA, Australia, Canada, Israel, Japan, New Zealand, South Africa, the United States (with Puerto Rico) and other (besides EU and EFTA countries) industrial countries of Western Europe.

The European Union member states: Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czechia, Denmark, Estonia, Finland, France including Monaco and the French overseas departments (French Guiana, Guadeloupe, Martinique and Reunion), Greece, Spain, Ireland, Lithuania, Luxembourg, Latvia, Malta, Germany, the Netherlands, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Sweden, Hungary, the United Kingdom (till 2020) and Italy.

Euro zone countries: Austria, Belgium, Cyprus, Estonia, Finland, France, Greece, Spain, the Netherlands, Ireland, Lithuania, Latvia, Luxembourg, Malta, Germany, Portugal, Slovakia, Slovenia, Italy.

EFTA: Iceland, Liechtenstein, Norway including Svalbard Archipelago and Jan Mayen Island, Switzerland.

Developing countries: Asia (except Cyprus), Africa (except Reunion), South and Central America countries (except Guadeloupe, French Guiana and Martinique), Oceania (except countries described as economically developed countries), countries of former Yugoslavia, except Croatia and Slovenia, Asian countries of the former USSR, i.e.: Armenia, Azerbaijan, Georgia, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan and Uzbekistan.

Central and Eastern European countries: Albania, Belarus, Moldova, Russia and Ukraine.

Aneksy Annexes

Aneks 1. Przeporządkowanie rodzajów działalności według klasyfikacji PKD 2007 do dziedzin kultury w zakresie przemysłów kultury i kreatywnych

Annex 1. Allocation of types of activity according to the NACE Rev.2 classification into cultural domains in the area of cultural and creative industries

Dziedzina kultury Cultural domain	PKD 2007 NACE Rev.2	
	klasa class	nazwa klasy name of class
Dziedzictwo kulturowe Cultural heritage	91.02	Działalność muzeów Museums activities
	91.03	Działalność historycznych miejsc i budynków oraz podobnych atrakcji turystycznych Operation of historical sites and buildings and similar visitor attractions
Biblioteki i archiwa Libraries and archives	91.01	Działalność bibliotek i archiwów Library and archives activities
Książki i prasa Books and press	47.61	Sprzedaż detaliczna książek prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach Retail sale of books in specialised stores
	47.62	Sprzedaż detaliczna gazet i artykułów piśmiennych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach Retail sale of newspapers and stationery in specialised stores
	58.11	Wydawanie książek Book publishing
	58.13	Wydawanie gazet Publishing of newspapers
	58.14	Wydawanie czasopism i pozostałych periodyków Publishing of journals and periodicals
	63.91	Działalność agencji informacyjnych News agency activities
	74.30	Działalność związana z tłumaczeniami Translation and interpretation activities
Sztuki wizualne ^a Visual arts ^a	74.10	Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania Specialised design activities
	74.20	Działalność fotograficzna Photographic activities
	90.03	Artystyczna i literacka działalność twórcza Artistic creation activities
Sztuki performatywne Performing arts	32.20	Produkcja instrumentów muzycznych Manufacture of musical instruments
	90.01	Działalność związana z wystawianiem przedstawień artystycznych Performing arts activities
	90.02	Działalność wspomagająca wystawianie przedstawień artystycznych Support activities to performing arts
	90.04	Działalność obiektów kulturalnych Operation of arts facilities

^a W ramach dziedziny *Sztuki wizualne* występuje również rynek dzieł sztuki, ale nie jest możliwe wyodrębnienie go w PKD 2007.
^a Within *Visual art* domain there is also the market of works of art, but it is not possible to distinguish it in NACE Rev. 2.

Aneks 1. Przyporządkowanie rodzajów działalności według klasyfikacji PKD 2007 do dziedzin kultury w zakresie przemysłów kultury i kreatywnych (dok.)

Annex 1. Allocation of types of activity according to the NACE Rev.2 classification into cultural domains in the area of cultural and creative industries (cont.)

Dziedzina kultury Cultural domain	PKD 2007 NACE Rev.2	
	klasa class	nazwa klasy name of class
Sztuki audiowizualne i multimedia Audiovisual and multi- media arts	47.63	Sprzedaż detaliczna nagrań dźwiękowych i audiowizualnych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach Retail sale of music and video recordings in specialised stores
	58.21	Działalność wydawnicza w zakresie gier komputerowych Publishing of computer games
	59.11	Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych Motion picture, video and television programme production activities
	59.12	Działalność postprodukcyjna związana z filmami, nagraniami wideo i programami telewizyjnymi Motion picture, video and television programme post-production activities
	59.13	Działalność związana z dystrybucją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych Motion picture, video and television programme distribution activities
	59.14	Działalność związana z projekcją filmów Motion picture projection activities
	59.20	Działalność w zakresie nagrań dźwiękowych i muzycznych Sound recording and music publishing activities
	60.10	Nadawanie programów radiofonicznych Radio broadcasting
	60.20	Nadawanie programów telewizyjnych ogólnodostępnych i abonamentowych Public and licence television programmes broadcasting
	77.22	Wypożyczanie kaset wideo, płyt CD, DVD itp. Rental of video tapes and CDs, DVDs etc.
Architektura Architecture	71.11	Działalność w zakresie architektury Architectural activities
Reklama Advertising	73.11	Działalność agencji reklamowych Advertising agencies activities
Edukacja artystyczna Artistic education	85.52	Pozaszkolne formy edukacji artystycznej Out-of- school forms of cultural education

Aneks 2. Przeporządkowanie dóbr kulturalnych i kreatywnych w zakresie handlu zagranicznego według klasyfikacji CN do dziedzin kultury

Annex 2. Allocation of cultural and creative goods in foreign trade according to CN classification into cultural domains

Dziedzina kultury Cultural domain	CN 2021	
	klasa class	opis kodu description of the code
Dziedzictwo kulturowe Cultural heritage	97040000	Znaczkę pocztowe lub skarbowe, znaczki opłat skarbowych, koperty pierwszego dnia obiegu, papeteria pocztowa "papier ostemplowany" i podobne, skasowane lub jeżeli nieskasowane to nie bieżącej lub nowej emisji w kraju, w którym mają lub będą miały określoną wartość nominalną Postage or revenue stamps, stamp-postmarks, first-day covers, postal stationery, stamped paper and the like, used, or if unused, not of current or new issue in which they have, or will have, a recognised face value
	97050000	Kolekcje i przedmioty kolekcjonerskie, zoologiczne, botaniczne, mineralogiczne, anatomiczne, historyczne, archeologiczne, paleontologiczne, etnograficzne lub numizmatyczne Collections and collectors' pieces of zoological, botanical, mineralogical, anatomical, historical, archaeological, palaeontological, ethnographic or numismatic interest
	97060000	Antyki o wieku > 100 lat Antiques of an age exceeding 100 years
Książki i prasa Books and press	49011000	Książki, broszury, ulotki i podobne materiały, drukowane, w pojedynczych arkuszach, nawet składane (z wył. periodyków i publikacji, zasadniczo poświęconych reklamie) Printed books, brochures and similar printed matter, in single sheets, whether or not folded (excl. periodicals and publications which are essentially devoted to advertising)
	49019100	Słowniki i encyklopedie oraz ich seryjne zeszyty publikacji Dictionaries and encyclopaedias, and serial instalments thereof
	49019900	Książki, broszury, ulotki i podobne materiały, drukowane (z wył. w pojedynczych arkuszach, słowników i encyklopedii oraz periodyków i publikacji, zasadniczo poświęconych reklamie) Printed books, brochures and similar printed matter (excl. those in single sheets; dictionaries, encyclopaedias, periodicals and publications which are essentially devoted to advertising)
	49021000	Gazety, dzienniki i czasopisma, nawet ilustrowane lub zawierające materiały reklamowe, ukazujące się co najmniej 4 razy na tydzień Newspapers, journals and periodicals, whether or not illustrated or containing advertising material, appearing at least four times a week
	49030000	Książki dla dzieci, obrazkowe, do rysowania lub kolorowania Children's picture, drawing or colouring books
	49040000	Nuty drukowane lub w rękopisie, nawet ilustrowane lub oprawione Music, printed or in manuscript, whether or not bound or illustrated
	49051000	Globusy, drukowane (z wył. wypukłych) Globes, printed (excl. relief globes)
	49059100	Mapy i mapy hydrograficzne lub podobne mapy wszelkich rodzajów, włączając atlasy, mapy ściennie, plany topograficzne, drukowane i w postaci książek (z wył. wypukłych map, planów i globusów) Maps and hydrographic or similar charts of all kinds, incl. atlases, wall maps and topographical plans, printed and in book form (excl. those maps, plans and globes, in relief)
49059900	Mapy i mapy hydrograficzne lub podobne mapy wszelkich rodzajów, włączając atlasy, mapy ściennie, plany topograficzne, drukowane (z wył. w postaci książek i wypukłych map, planów i globusów) Maps and hydrographic or similar charts of all kinds, incl. atlases, wall maps and topographical plans, printed (excl. those in book form, and maps, plans and globes, in relief)	

Aneks 2. Przymiarowanie dóbr kulturalnych i kreatywnych w zakresie handlu zagranicznego według klasyfikacji CN do dziedzin kultury (cd.)

Annex 2. Allocation of cultural and creative goods in foreign trade according to CN classification into cultural domains (cont.)

Dziedzina kultury Cultural domain	CN 2021	
	klasa class	opis kodu description of the code
Sztuki wizualne Visual arts	37050010	Płyty fotograficzne i film, naświetlone i wywołane, do reprodukcji offsetowej Photographic plates and film, exposed and developed, for offset reproduction
	37050090	Płyty fotograficzne i film, naświetlone i wywołane (z wył. wykonanych z papieru, tektury lub tekstyliów, do reprodukcji offsetowej i filmów kinematograficznych i płyt gotowych do stosowania) Photographic plates and film, exposed and developed (excl. products made of paper, paperboard or textiles, for offset production and cinematographic films and ready-to-use plates)
	49119100	Obrazki, rysunki i fotografie, gdzie indziej niesklasyfikowane Pictures, prints and photographs, n.e.s.
	97011000	Obrazy, rysunki i pastele, wykonane wyłącznie ręcznie, (inne niż rysunki techniczne objęte pozycją 4906 oraz inne artykuły przemysłowe malowane lub zdobione ręcznie) Paintings, e.g. oil paintings, watercolours and pastels, and drawings executed entirely by hand (excl. technical drawings and the like of heading 4906, and hand-painted or hand-decorated manufactured articles)
	97019000	Kolaże i podobne płyty dekoracyjne Collages and similar decorative plaques
	97020000	Oryginalne ryciny, sztychy i litografie Original engravings, prints and lithographs
	97030000	Oryginalne rzeźby i posągi, z dowolnych materiałów Original sculptures and statuary, in any material
Sztuki performatywne Performing arts	92011010	Pianina nowe New upright pianos
	92011090	Pianina używane Used upright pianos
	92012000	Fortepiany Grand pianos
	92019000	Klawesyny i pozostałe klawiszowe instrumenty strunowe (z wył. pianin i fortepianów) Harpsichords and other keyboard stringed instruments (excl. pianos)
	92021010	Skrzypce Violins
	92021090	Strunowe instrumenty muzyczne, smyczkowe (z wył. skrzypiec) String musical instruments played with a bow (excl. violins)
	92029030	Gitary Guitars
	92029080	Mandoliny, cytra i pozostałe instrumenty strunowe (z wył. klawiszowych, smyczkowych i gitar) Mandolins, zithers and other string musical instruments (excl. with keyboard, those played with a bow and guitars)
	92051000	Instrumenty dęte blaszane Brass-wind instruments
	92059010	Akordeony i podobne instrumenty Accordions and similar instruments
	92059030	Harmonijki ustne Mouth organs
92059050	Organy piszczałkowe klawiszowe; fisharmonie i podobne instrumenty klawiszowe z wolnym metalowym stroikiem (z wył. strunowych instrumentów muzycznych) Keyboard pipe organs; harmoniums and similar keyboard instruments with free metal reeds	

Aneks 2. Przeporządkowanie dóbr kulturalnych i kreatywnych w zakresie handlu zagranicznego według klasyfikacji CN do dziedzin kultury (cd.)

Annex 2. Allocation of cultural and creative goods in foreign trade according to CN classification into cultural domains (cont.)

Dziedzina kultury Cultural domain	CN 2021	
	klasa class	opis kodu description of the code
Sztuki performatywne Performing arts	92059090	Dęte instrumenty muzyczne (z wył. instrumentów dętych blaszanych, akordeonów i podobnych instrumentów, harmonijek ustnych, organów piszczałkowych klawiszowych, fisharmonii i podobnych instrumentów klawiszowych z wolnym metalowym stroikiem) Wind musical instruments (excl. brass-wind instruments, accordions and similar instruments, mouth organs, keyboard pipe organs, and harmoniums and similar keyboard instruments with free metal reeds)
	92060000	Perkusyjne instrumenty muzyczne, np. bębny, ksylofony, cymbały, kastaniety, marakasy Percussion musical instruments, e.g. drums, xylophones, cymbals, castanets, maracas
	92071010	Organy klawiszowe, których dźwięk jest wytwarzany lub też musi być wzmocniony, elektrycznie Keyboard organs, the sound of which is produced, or must be amplified, electrically
	92071030	Pianina cyfrowe, klawiszowe Digital pianos, with keyboard
	92071050	Syntezaory klawiszowe Synthesisers with keyboard
	92071080	Instrumenty muzyczne, których dźwięk jest wytwarzany lub też musi być wzmocniony, elektrycznie, klawiszowe (z wył. organów, pianin cyfrowych, syntezaory i akordeonów) Musical instruments, the sound of which is produced, or must be amplified, electrically, with keyboard (excl. organs, digital pianos, synthesisers and accordions)
	92079010	Gitary, których dźwięk jest wytwarzany lub też musi być wzmocniony elektrycznie Guitars, the sound of which is produced, or must be amplified, electrically
	92079090	Akordeony i instrumenty muzyczne nieklawiszowe, których dźwięk jest wytwarzany lub też musi być wzmocniony, elektrycznie (z wył. gitar) Accordions and musical instruments without keyboards, the sound of which is produced, or must be amplified, electrically (excl. guitars)
	92081000	Pozytywki Musical boxes
	92089000	Szafy grające, katarynki, mechaniczne ptaki śpiewające, piły grające oraz pozostałe instrumenty muzyczne, nieobjęte żadną inną pozycją działu 92; wabiki dowolnego rodzaju; gwizdki, rogi oraz pozostałe dęte instrumenty sygnalizacyjne Fairground organs, mechanical street organs, mechanical singing birds, musical saws and other musical instruments not falling within any other heading in chapter 92; decoy calls of all kinds; whistles, call horns and other mouth-blown sound signalling instruments
	92093000	Struny do instrumentów muzycznych Musical instrument strings
	92099100	Części i akcesoria, do pianin i fortepianów, gdzie indziej niesklasyfikowane Parts and accessories for pianos, n.e.s.
	92099200	Części i akcesoria, do strunowych instrumentów muzycznych nieklawiszowych, gdzie indziej niesklasyfikowane (z wył. strun i tych do instrumentów muzycznych, których dźwięk jest wytwarzany lub też musi być wzmocniony, elektrycznie) Parts and accessories for string musical instruments without keyboards, n.e.s. (excl. strings and those for musical instruments, the sound of which is produced, or must be amplified, electrically)
92099400	Części i akcesoria, do instrumentów muzycznych, których dźwięk jest wytwarzany lub też musi być wzmocniony, elektrycznie, gdzie indziej niesklasyfikowane Parts and accessories for musical instruments, the sound of which is produced, or must be amplified, electrically, n.e.s.	

Aneks 2. Przeporządkowanie dóbr kulturalnych i kreatywnych w zakresie handlu zagranicznego według klasyfikacji CN do dziedzin kultury (cd.)

Annex 2. Allocation of cultural and creative goods in foreign trade according to CN classification into cultural domains (cont.)

Dziedzina kultury Cultural domain	CN 2021	
	klasa class	opis kodu description of the code
Sztuki performatywne Performing arts	92099920	Części i akcesoria do klarnetów, trąbek, kobz, organów piszczałkowych klawiszowych, fisharmonii i podobnych instrumentów klawiszowych z wolnym metalowym stroikiem, akordeonów i podobnych instrumentów, harmonijek ustnych i pozostałych objętych pozycją 9205, gdzie indziej niesklasyfikowane Parts and accessories for clarinets, trumpets, bagpipes, keyboard pipe organs, harmoniums and similar keyboard instruments with free metal reeds, accordions and similar instruments, mouth organs and other instruments of heading 9205, n.e.s.
	92099940	Metronomy, widełki stroikowe oraz kamertony dęte Metronomes, tuning forks and pitch pipes
	92099950	Mechanizmy pozytywek Mechanisms for musical boxes
	92099970	Części i akcesoria instrumentów muzycznych „np. karty, tarcze i walce do mechanicznych instrumentów muzycznych”, do szaf grających, katarynek i pozostałych instrumentów muzycznych, gdzie indziej niesklasyfikowane; metronomy, widełki stroikowe i kamertony dęte wszystkich typów (z wył. metronomów, widełek stroikowych, kamertonów dętych, mechanizmów pozytywek, strunowych instrumentów muzycznych klawiszowych, organów piszczałkowych klawiszowych, fisharmonii i podobnych instrumentów klawiszowych i dętych instrumentów muzycznych) Parts and accessories for musical instruments „e.g. cards, discs and rolls for mechanical instruments”, for fairground organs, mechanical street organs and other musical instruments, n.e.s. (excl. metronomes, tuning forks, pitch pipes, mechanisms for musical boxes, musical instrument strings, and those for pianos, string musical instruments without keyboards, keyboard pipe organs, harmoniums and similar keyboard instruments and wind musical instruments)
Sztuki audiowizualne i multimedia Audiovisual and multimedia arts	37061020	Film kinematograficzny, naświetlony i wywołany, zawierający jedynie ścieżkę dźwiękową, o szerokości ≥ 35 mm; negatywy i pozytywy pośrednie filmu kinematograficznego, naświetlone i wywołane, nawet z wprowadzoną ścieżką dźwiękową, o szerokości ≥ 35 mm Cinematographic film, exposed and developed, consisting only of soundtrack, width ≥ 35 mm; negatives and intermediate positives of cinematographic film, exposed and developed, whether or not incorporating soundtrack, width ≥ 35 mm
	37061099	Pozytywy filmu kinematograficznego, naświetlone i wywołane, nawet z wprowadzoną ścieżką dźwiękową, o szerokości ≥ 35 mm (z wył. pozytywów pośrednich i zawierających jedynie ścieżkę dźwiękową) Positives of cinematographic film, exposed and developed, whether or not incorporating soundtrack, width ≥ 35 mm (excl. intermediate positives, and consisting only of soundtrack)
	37069052	Film kinematograficzny, naświetlony i wywołany, zawierający jedynie ścieżkę dźwiękową, o szerokości ≥ 35 mm; negatywy, pozytywy pośrednie i kroniki filmowe filmu kinematograficznego, naświetlone i wywołane, nawet z wprowadzoną ścieżką dźwiękową, o szerokości < 35 mm Cinematographic film, exposed and developed, consisting only of soundtrack, width ≥ 35 mm; negatives, intermediate positives and newsreels of cinematographic film, exposed and developed, whether or not incorporating soundtrack, width < 35 mm
	37069091	Pozytywy filmu kinematograficznego, naświetlone i wywołane, nawet z wprowadzoną ścieżką dźwiękową, o szerokości < 10 mm (z wył. pozytywów pośrednich i kronik filmowych, i zawierających jedynie ścieżkę dźwiękową) Positives of cinematographic film, exposed and developed, whether or not incorporating soundtrack, width < 10 mm (excl. intermediate positives and newsreels, and consisting only of soundtrack)

Aneks 2. Przymiarowanie dóbr kulturalnych i kreatywnych w zakresie handlu zagranicznego według klasyfikacji CN do dziedzin kultury (dok.)

Annex 2. Allocation of cultural and creative goods in foreign trade according to CN classification into cultural domains (cont.)

Dziedzina kultury Cultural domain	CN 2021	
	klasa class	opis kodu description of the code
Sztuki audiowizualne i multimedia Audiovisual and multimedia arts	37069099	Pozytywy filmu kinematograficznego, naświetlone i wywołane, nawet z wprowadzoną ścieżką dźwiękową, o szerokości ≥ 10 mm ale < 35 mm (z wył. pozytywów pośrednich i kronik filmowych, i zawierających jedynie ścieżkę dźwiękową) Positives of cinematographic film, exposed and developed, whether or not incorporating soundtrack, width ≥ 10 mm but < 35 mm (excl. intermediate positives and newsreels, and consisting only of soundtrack)
	85234910	Uniwersalne dyski wideo (DVD), zapisane Digital versatile discs (DVD), recorded
	85234920	Dyski do systemów odczytu laserowego, zapisane (z wył. DVD) Optical discs for laser reading systems, recorded (excl. DVD)
	85234990	Nośniki optyczne, zapisane (z wył. dysków do systemów odczytu laserowego) Optical media, recorded (excl. optical discs for laser reading systems)
	95045000	Konsole i urządzenia do gier wideo (z wył. uruchamianych dowolnym środkiem płatniczym) Video game consoles and machines (excl. operated by any means of payment)
Architektura Architecture	49060000	Plany i rysunki architektoniczne, techniczne, przemysłowe, handlowe, topograficzne lub do podobnych zastosowań, będące oryginałami narysowanymi ręcznie; teksty rękopiśmienne; reprodukcje fotograficzne na papierze światłoczułym i kopie wykonane przez kalkę Plans and drawings for architectural, engineering, industrial, commercial, topographical or similar purposes, being originals drawn by hand; handwritten texts; photographic reproductions on sensitised paper and carbon copies of the foregoing
Reklama Advertising	49111010	Katalogi handlowe Commercial catalogues
	49111090	Reklamy handlowe i podobne (inne niż katalogi handlowe) Trade advertising material and the like (other than commercial catalogues)
Rękodzieło artystyczne Art craft	58043000	Koronki wykonane ręcznie, w sztukach, w paskach lub w postaci motywów (z wył. dzianin objętych pozycjami od 6002 do 6006) Handmade lace in the piece, in strips or in motifs (excl. fabrics of heading 6002 to 6006)
	58050000	Tkaniny dekoracyjne ręcznie tkane typu gobeliny, Flanders, Aubusson, Beauvais i podobne oraz tkaniny dekoracyjne haftowane na kanwie, np. małym ścięciem lub ścięciem krzyżkowym, nawet gotowe (z wył. Kelem, Schumacks, Karamanie i podobnych oraz wyrobów mających > 100 lat) Hand-woven tapestries of the type Gobelin, Flanders, Aubusson, Beauvais and the like, and needle-worked tapestries, e.g. petit point, cross-stitch, whether or not made up (excl. Kelem, Schumacks, Karamanie and the like, and tapestries > 100 years old)

Aneks 3. Przeprowadzenie usług kulturalnych i kreatywnych w zakresie handlu zagranicznego do dziedzin kultury

Annex 3. Allocation of cultural and creative services in foreign trade into cultural domains

Dziedzina kultury Cultural domain	Kod usługi ^a Service code ^a	Nazwa kodu usługi Description of the service code
Dziedzictwo kulturowe Cultural heritage	897A	Usługi związane z dziedzictwem kulturowym oraz usługi rekreacyjne Services related to cultural heritage and recreational services
Książki i prasa Books and press	891D	Opłaty licencyjne z tytułu reprodukcji lub rozpowszechniania pozostałych produktów License fees for the reproduction or distribution of other products
	889	Usługi agencji informacyjnych Information agency services
Sztuki performatywne Performing arts	894C	Usługi związane z działalnością artystyczną Services related to artistic activity
Sztuki audiowizualne i multimedia Audiovisual and multimedia arts	891C	Opłaty licencyjne z tytułu reprodukcji lub rozpowszechniania produktów audiowizualnych License fees for the reproduction or distribution of audiovisual products
	894A	Nabywanie/zbywanie praw do produktów audiowizualnych Acquisition / sale of rights to audiovisual products
	894B	Usługi pomocnicze dotyczące produktów audiowizualnych Ancillary services related to audiovisual products
Architektura Architecture	280A	Usługi architektoniczne Architectural services
Reklama Advertising	278A	Reklama, badania rynku i sondaże opinii publicznej Advertising, market research and opinion polls

^a Stosowany w sprawozdaniu DNU-R.
^a Used in DNU-R reporting form.